

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
7. juni 1983

INNEHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Talerliste	4
Åpning og konstituering	5
Beretning	7
Regnskap for 1982	8
Fødselsordningen for tariffestet pensjon (FTP)	11
Vedtektsendringer for de faglige sammengangsoppsatser og endringer i Retningslinjer for LOs samarbeidsorgan i fylkene	20
Debatte	24
Valg	31
Suppleringsvalg til Sekretariatet	32
Den faglige utvalgsen - Tor Halvorsens innledning	33
Debatte	36
Valg	40
Årsmøtet	44
Navnevalg	45

PROTOKOLL

Beslutningsprotokoll for 1. juni 1982

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Talerliste	4
Åpning og konstituering	5
Beretning for 1982	6
Regnskap for 1982	8
Fellesordningen for tariffestet pensjon (FTP)	16
Vedtektsendringer for de faglige samorganisasjoner og endringer i Retningslinjer for LOs samarbeidsorgan i fylkene	20
Debatten	24
Votering	31
Suppleringsvalg til Sekretariatet	32
Den faglige situasjon — Tor Halvorsens innledning	32
Debatten	48
Votering	90
Avslutning	94
Navneliste	95

TALERLISTE

	Side
Bauck, Sidsel	62
Eidsvik, Steinar	24, 29
Eriksen, Ottar Fuhr	27
Fjellheim, Svein	26
Habberstad, Dagfinn	58
Halvorsen, Tor	5, 6, 8, 14, 15, 19, 24, 32, 86, 92, 94
Hansen, Harald	69
Haraldseth, Leif	45, 48, 86, 90, 92, 94
Hendricksen, Jardar	29, 67
Hysvær, Einar	50
Haavik, Lars	70, 85, 92, 93
Jacobsen, Ingeborg	81
Johnsen, Trygve	55
Karlsson, Arna	7, 82
Knapp, Ole	6, 20, 29
Kolstad, Walter	52
Kvellestad, Kjartan	61
Lund, Leif	84
Løken, Arne	72
Martinsen, Kjell	77
Melvold, Juul Magne	76
Myhre, Lars A.	28
Olsen, Rino	58
Oxholm, Svein-Erik	8, 16
Strangel, Arne G.	14
Støylen, Olav	48
Svensson, Arthur	86
Thingvold, Ann Jorid	5, 6, 25
Thoresen, Finn	74
Totland, Nils	65
Worum, Sverre	6
Ødegaard, Ivar	78
Øveraas, Harald	84
Aam, Dagfinn	80

Landsorganisasjonen i Norge

holdt ordinært representantskapsmøte *tirsdag 7. juni 1983* i Folkets Hus' store sal i Oslo.

Møtet ble åpnet *kl. 10.00* av LOs formann, *Tor Halvorsen*, som på vegne av Sekretariatet ønsket Representantskapets medlemmer og innbudte gjester hjertelig velkommen.

Tor Halvorsen la fram følgende forslag til

SAKLISTE

1. Beretning for 1982.
2. Regnskap for 1982.
3. Fellesordningen for tariffestet pensjon.
4. Forslag til endringer i Vedtekter for de lokale faglige samorganisasjoner og Retningslinjer for samarbeidsorganer i fylkene.
5. Suppleringsvalg til Sekretariatet.
6. Den faglige situasjon.

Ann Jorid Thingvold, Troms fylke, ba om ordet til forslaget til saklistens punkt 4 om Retningslinjer for samarbeidsorganer i fylkene. - Vi har fått tilsendt de forslagene som var innsendt til LO-kongressen, men vi mangler Kongressens vedtak.

Til forslag nr. 157 - Sekretariatets innstilling - ble det foreslått et tillegg som lyder: «Sekretariatet sender forslaget til nye retningslinjer ut til høring i fylkenes samarbeidsorganer før behandling i Representantskapet. Vedtektskomiteen anbefaler Sekretariatets forslag med det tillegg Gunhild Indahl har foreslått.»

Vedtektskomiteens innstilling ble vedtatt mot 3 stemmer.

- Hvis retningslinjene for samarbeidsorganer i fylkene ikke har vært ute til høring, så er ikke Kongressens vedtak oppfylt, og vi kan dermed ikke behandle det her på dette møte.

Ann Jorid Thingvold overrakte LO-formannen en sangbok, i

håp om at representantskapsmøtene heretter kunne åpnes med en sang.

Tor Halvorsen sa at dokumentene til punkt 4 på sakslista var sendt ut til samtlige distriktskontorer til behandling i fylkene, slik at saken kunne behandles i henhold til Kongressens vedtak. *Tor Halvorsen* ba om at *Ole Knapp*, som skulle orientere om saklistas punkt 4, kommenterte representanten Thingvolds anmerkning.

Ole Knapp: - Saken er sendt til samtlige distriktskontorer. Tilsynsutvalgene for distriktskontorene er samtidig styrer for fylkesorganene, så vi fant at dette var en naturlig vei å behandle saken. I hvilken grad man har trukket inn styrene eller fylkesorganene, kan vi dessverre ikke ha noen formening om.

Ann Jorid Thingvold: - Notatet vi har fått tilsendt er datert 27. april, men vi fikk det først i juni. Troms fylke hadde sitt vårmøte 27.-28. april, og det var dermed ikke mulig å få det behandlet i dette møte. Det har heller ikke vært behandlet i tilsynsutvalget i Troms. Kongressens vedtak innebærer at det er samarbeidsorganet som skal behandle det, ikke tilsynsutvalget eller styret for samarbeidsorganet.

Tor Halvorsen foreslo at man tok stilling til saklista, og at hvis det var ting som gjaldt sakens realiteter, kunne det tas opp ved behandlingen av saken som sådan.

VEDTAK: Forslaget til sakliste ble enstemmig godkjent.

Saklista punkt 1:

Beretning for 1982

Da man forutsatte at Representantskapets medlemmer hadde lest Beretningen på forhånd, refererte *Tor Halvorsen* hovedavsnittene og underavsnittene i Beretningen, og anmodet om at de representanter som hadde kommentarer til de enkelte avsnitt tok dem opp etter hvert.

Sverre Worum, Skolenes Landsforbund, ba om ordet til punktet om *Skole og utdanning*: - Jeg synes det er riktig å si noe om Beretningen og det som er gjort i det forløpne år. Dette

kan kanskje også gi signaler om ting man bør være oppmerksom på, og som kanskje kan gjøres litt annerledes neste år.

- Beretningen har et ganske omfattende avsnitt om skole og utdanning; det omfatter skolepolitikk, representasjon, fagutdanning, studiereiser, informasjon, kurs, forelesninger og materiell. Fagforbundene og LO har alltid engasjert seg i utdanning, og spesielt i fagutdanning. I beretningsåret kan en registrere følgende skolepolitiske tiltak fra den borgerlige regjering: - nedkorting av praksisopplæringen i yrkesskolene, - reduserte bevilgninger til maskiner og utstyr, - flere elever pr. lærer. Dette er forhold som direkte svekker fagopplæringen. Statsråd Austad vil bli husket for sitt program om ro og karakterer i skolen, om nivåheving, men spesielt som den som fjernet ressurser fra skoleverket, og etterlot seg en skole som er svekket i forhold til de oppgaver som er nødvendig for å gi en tidsmessig fagopplæring.

- Flere forbund og forbundsrepresentanter har vært engasjert for å motvirke denne skadevirksomhet. Stortinget har også gjort en vesentlig innsats.

- For LO må det være en vesentlig oppgave å samordne forbundenes virke når det gjelder skole og utdanning. Det er samlet vi kan ha tyngde i kampen mot høyre-kreftene. Jeg savner i Beretningen en redegjørelse for det arbeidet som er gjort for en mer samordnet innsats, en større tyngde enn tidligere, i en felles kamp for de målsettinger vi har i Handlingsprogrammet. LOs skolesekretær må spille en avgjørende rolle i dette arbeidet. Er kapasiteten for liten, må også dette komme fram i Beretningen.

- Jeg og mitt forbund håper således at Beretningen for 1983 spesielt vil behandle den samordnede innsats skolesekretæren og utvalgene vil make i 1983.

Arna Karlsson, Nordland fylke, forlangte ordet til punktet om *Samarbeidskomiteen LO/DNA*, og tok opp spørsmålet om verving av medlemmer, og å kunne beholde medlemmene.

- For oss er samarbeidet mellom LO og DNA en selvfølge. Men hvorledes skal vi klare å gi våre medlemmer informasjon og motivering, slik at vi slipper å få tilsendt i posten ferdigskrevne stensiler fra andre organisasjoner med utmeldingsblanketter for våre medlemmer, og hvor utmeldingen blir begrunnet med vårt samarbeid med DNA?

- Vi må nå alle prøve å motivere våre medlemmer, slik at

de skjønner at vi må samarbeide med et parti som ivaretar våre saker.

Tor Halvorsen ga uttrykk for at representanten *Karlsson* var inne på et meget viktig og vesentlig spørsmål. — Umiddelbart etter ferien vil vi sette i gang en informasjonskampanje som skal ut til alle fylker, og vi håper å kunne få til et godt samarbeid mellom LO, forbundene og de lokale organisasjoner, nettopp med den målsetting for øye å påvirke den nevnte situasjon.

Det framkom ikke ytterligere bemerkninger til LOs beretning for 1982, og den ble tatt opp til *votering*.

VEDTAK: LOs beretning for 1982 ble enstemmig inntilt til godkjenning overfor Kongressen.

Saklista punkt 2:

Regnskap for 1982

Dirigenten ga ordet til LOs hovedkasserer, *Svein-Erik Oxholm*, som tok for seg de enkelte regnskapene på overhead-prosjektor.

- LOs inntekter består av kontingentinntekter på 86,8 mill. og renteinntekter på 20,2 mill., slik at LOs samlede inntekter for året 1982 utgjør 107 mill. kroner.

Kontingenten har vist en økning på 12 mill., eller 16,1 prosent fra 1981. Det skyldes helt og holdent at Sekretariatet vedtok en kontingentjustering, slik at kontingenten fra forbundene til LO i 1982 utgjorde 150 kroner pr. medlem.

Et lite skår i gleden er at det antall medlemmer det er betalt kontingent for har vist en nedgang på drøye 7.300. Bak tallet for kontingentinntekten på 86,8 mill. kroner står det 578.716 såkalte kontingentmerker. Den utviklingen vi har hatt på arbeidsmarkedet fra 1982 inn i 1983, vil vise seg noe kraftigere i regnskapet for inneværende år. Dette er et alvorlig varsko til oss i LO som blant annet nødvendiggjør stram økonomistyring.

- I henhold til LOs vedtekter skal det imidlertid av brutto-kontingenten avsettes penger til bestemte formål. De vedtektsfestede avsetningene beløp seg i fjor til nesten 42,4 mill.

kroner, hvorav drøye 1 mill. kroner til Folkets Hus Fond, avsetning i henhold til vedtektenes § 1, punkt 4 og 7, på 21,7 mill. kroner, og avsetning til Kampfondet med vel 19,6 mill. kroner.

- Vi har altså kontingentinntekter på 86,8 mill. kroner og vedtektsfestede avsetninger på nesten 42,4 mill. kroner. Av kontingentinntektene har vi 44,5 mill. kroner til å dekke våre utgifter, som totalt beløper seg til 58,5 mill. kroner. Det vil si at vi opererer med et underskudd på drøye 14 mill. kroner, og vi er nødt til å subsidiere driften av LO ved å ta av renteinntektene for å få «båten til å bære». Renteinntektene utgjorde i fjor 20,2 mill. kroner, og representerer renter av lån, utbytte av akjekapital, ikke minst i Landsbanken, og ansvarlig lånekapital. Vi går da ut av året 1982 med et overskudd på 6,2 mill. kroner.

Av kapitalinntektene bruker vi 14 mill. kroner, eller 69,7 % til å subsidiere driften. Det er 1,2 % mer enn i 1981.

- De samlede utgifter, inkludert avsetninger og avskrivninger, beløper seg til 58,5 millioner kroner, en økning på 8,1 millioner kroner, eller 16,1 %.

Posten «avdelingene» er økt med 9,7 mill. eller 45,5 % til 30,1 mill. kroner. Av dette svarer «administrasjonen» for 6,3 millioner kroner. Lønnsutgiftene har steget med 1,2 mill. kroner, eller 26,7 %. Foruten den ordinære lønnsøkning 1. mai 1982 i det offentlige regulativ, ble det fra samme tidspunkt gjennomgående oppjustering av lønnstrinns plasseringene. Vi har også i perioden hatt en bemanningsøkning, fra 115 ved forrige årsskifte til 128 ved dette årsskifte. Som følge av et større antall medarbeidere har de sosiale utgiftene selvfølgelig steget. Vi har hatt en relativt sterk økning i kontorutgiftene - husleie, lys og renhold -. Dette har også sammenheng med at vi tok over nokså mange nye lokaler i 1982 etter at Jern og Metallarbeiderforbundet flyttet. Vi har nå etter administrasjonens oppfatning i dag meget tilfredsstillende lokaliteter. Vi har foretatt oppussing som følge av den rokkeringen vi har hatt internt. Det har vel heller ikke gått upåaktet hen at kontorutgiftene rent generelt, med økning av porto og telefon, telexutgifter etc. har innflytelse på dette.

- Posten «møter og reiser» er i årets regnskap på 2,9 mill. mot 4 mill. kroner i 1981 - en nedgang på 1 million kroner.

Dette er ikke som følge av mindre aktivitet, men som følge av at vi på 1982-regnskapet ikke har utgiftsført noe som hadde med Kongressen i 1981 å gjøre.

Representantskapsmøtene kostet i fjor godt og vel 330.000 kroner. Vi har hatt en forholdsmessig ganske kraftig økning på utgiftene til møter og reiser innenlands, som har økt med vel 300.000 kroner. Dette dekker både økt reiseaktivitet, og ikke minst økte satser. Vi har også hatt større kostnader på de nordiske LO-møtene, noe som har sammenheng med at for å ha en lav kontingentøkning i Nordens faglige samorganisasjon, så har organisasjonene selv påtatt seg kostnadene ved en del møtevirksomhet som tidligere ble dekket av NFS. Vi har hatt en ganske kraftig økning på utgiftene til reiser utenlands. Det har både sammenheng med en økt reiseaktivitet og økte priser. Vi hadde i 1982 flere store LO-delegasjoner i utlandet, med representanter fra administrasjonen og Sekretariatet.

Kostnadene for besøk til Norge har imidlertid gått ned.

Totalt sett har vi altså redusert posten «møter og reiser» til 2,9 millioner kroner.

Tilskottene er samlet økt med 3,1 millioner kroner. Den store økningen i tilskottet til Statstjenestemannskartetlet skyldes for det første at det tilskottet Kartellet skulle ha for siste halvdel av 1981, først ble utbetalt i 1982. Dessuten foretok man en forhøyelse av tilskottsordningen etter Kongressen i 1981.

Beløpene til ungdomsaktiviteter er økt med 0,6 millioner, og kostnadene ved driften av våre distriktskontorer har gått opp fra knappe 10 millioner kroner til 11,8 mill. kroner. Heri er også inkludert tilsetting av offshoresekretærer.

- Kontingenten til innenlandske og utenlandske organisasjoner var omtrent uforandret fra 1981 til 1982. Det har sammenheng med at vi ikke har økt i antall medlemmer. Imidlertid venter vi i inneværende år en viss økning i kontingenten til de innenlandske organisasjonene.

Posten bevilgninger og diverse utgifter viser en reduksjon i forhold til 1981, og er nå en post på ca. 4,3 mill. kroner. Det har vært en reell nedgang i det som posteres under bevilgninger. Beløpet har gått ned fra 3,2 til 2,7 mill. kroner. Her er det slik at administrasjonen har fullmakt til å bevilge inntil 5.000 kro-

ner, mens Sekretariatet behandler bevilgninger over denne størrelse. For 1981 hadde vi også Kongressens bevilgning på 1 million kroner til valgkampen.

- Det er foretatt avskrivninger og avsetninger. På 1982-regnskapet har vi avsatt 2 mill. kroner til Kongressen i 1985, med henblikk på å møte utgiftene til Kongressen med ca. 6 mill. kroner.

- Resultatregnskapet - med de inntekts- og utgiftspostene jeg har nevnt - balanserer da med et overskudd på 6,2 mill. kroner.

- Balanseregnskapet summerer seg til 295,5 mill. kroner. Mesteparten - 64,5 % - 190,7 mill. kroner - har vi plassert i bank. Våre eiendommer er bokført med 47,9 mill. kroner, som utgjør 16,2 %.

- Våre verdipapirer er bokført til 41 mill. kroner, eller 13,9 %, og det er da i første rekke aksjekapital, ansvarlig lånekapital, og en del pantelån. 14,7 mill. kroner er gjeld av ulik karakter som organisasjoner og forbund innad i bevegelsen hadde til LO. Ved en rekke fellestilltak er det LO som legger ut pengene, for deretter å foreta avregning senere.

5,2 mill. - 0,4 % - gjelder fondsoppbygging knyttet til de kollektive pensjonsforsikringsordningene. Det har ikke noe med Fagorganisasjonens pensjonskasse å gjøre, men gjelder en pensjonsforsikring vi har for våre ansatte.

- Kampfondet er nå oppe i 178,9 mill. kroner, og utgjør 60,5 % av de bundne midlene.

Det er utbetalt streikebidrag med vel 2 mill. kroner i 1982, - i hovedsak gjelder dette transportkonflikten og de områdene innenfor NNN som var ute i konflikt. Vi har en avsetning på 19,6, slik at Kampfondet nå totalt utgjør ca. 179 mill. kroner.

- 28,8 mill. kroner refererer seg til diverse avsetningsposter. Ved årsskiftet hadde vi en kapitalkonto, d.v.s. ikke øremerkede midler - på 82,7 mill. kroner, eller 28 %. Vi har en liten gjeldspost på 5,1 mill. kroner. Det er foruten skattetrekk og feriepenger, noen lån bl.a. på Ringsaker Folkehøgskole. Sammensetningen av egenkapital og gjeld summerer seg til 295,5 mill. kroner.

- Utviklingen av Kampfondet viser en økning fra 161,3 i 1981 til 178,9 mill. kroner i 1982. Økningen refererer seg til økningen

i kontingentinntekten. Det står kr. 236,90 bak hvert medlem. Tilsvarende tall for ett år siden var kr. 215,60.

Antallet aktive medlemmer er imidlertid noe mindre enn det vi har beregnet det etter - 759.000, slik at det reelle beløp er høyere.

- Vi utbetaler streikebidrag fra og med sjette streikedag. Beløpet ble justert på siste kongress, og er nå oppe i 15 kroner. Det vil si at med det beregnede medlemstall kan vi fra LOs side finansiere en total konflikt i 16 dager ut over det som er forbundenes egen andel.

- Utviklingen i utgiftene til Pensjonskassen har fått en kurve oppover som vi i og for seg hadde forutsatt. Kostnadene har gått opp fra 22,4 til 24,8 millioner kroner, mens inntektene har gått ned. Underskuddet har økt fra 17,6 mill. i 1981 til 19,7 mill. kroner i inneværende år.

I Sekretariatet og i Pensjonskassa jobber men nå med forslag til en ny måte å fordele garantiansvaret på. Vi regner med at vi relativt raskt kan gå ut med dette til de organisasjoner som har medlemmer i Pensjonskassa, slik forutsetningen var da vi behandlet det i Representantskapet for ett år siden.

Utestående garantitilskott var i 1982 5,4 mill. kroner, en økning på 1,7 mill. kroner fra 1981 til 1982.

Når det gjelder Sykelønnsordningens midler vil jeg innledningsvis gjøre oppmerksom på at de inntekter som er bokført for året 1982, som for de foregående år, kommer fra et fond som styres av Fellesstyret for sykelønnsordningen, hvor både LO og N.A.F. er representert.

Det såkalte Riksfondet ble i 1978-79 delt i to - en del bestemte fagbevegelsen hvor skulle plasseres, en del bestemte N.A.F. - og partene bokfører hver for seg renteinntektene fra fondet.

Vårt såkalte «grunnfond», som er plassert i Landsbanken, utgjør 112 mill. kroner, og det er avkastningen av disse 112 mill. som er bokført som inntekter med 11,7 mill. kroner.

- Vi har renter av bankinnskudd - de renteinntektene som har akkumulert seg på vår konto i løpet av årene, som vil bli tilført årets overskudd. Årets overskudd er på 18,2 mill. kroner, som vil bli tilført rentefondet, som nå med denne tilførselen totalt utgjør 81,5 mill. kroner.

Når det gjelder Sykelønnsordningens midler og deres endelikt, så har Sekretariatet et utvalg i gang for å se på hva vi

mener bør gjøres med disse midlene. Dette vil senere bli tatt opp med Norsk Arbeidsgiverforening.

- AIS' fond opererer med relativt beskjedne beløp, og regnskapet balanserer med 1,2 mill. kroner. AIS' fond er finansiert med direkte tilskott fra LO i henhold til Kongressens vedtak med årlige bevilgninger fra fagforbund, fagforeninger og medlemsorganisasjoner for øvrig. Fondet disponeres av AIS' arbeidsutvalg, styre og av Sekretariatet. 1,1 mill. kroner gir jo på ingen måte noe rettferdig bilde av den økonomiske innsats fagbevegelsen, enten ved egen finansiering eller ved søknader til dertil hørende organer, forbruker til tiltak overfor den tredje verden i løpet av ett år. I LOs beretning så dere under det internasjonale avsnittet hvilken aktivitet som har vært til stede. Jeg synes derfor det er viktig å si, at i tillegg til de 840.000 kroner fra fagbevegelsen, ligger det bevilgninger til konkrete prosjekter i millionklassen. Et stikkord er f.eks. det som ble bevilget i forbindelse med Polen-aksjonen.

Vi skal heller ikke glemme de midlene vi forvalter på vegne av NORAD - offentlige midler som det søkes om direkte fra vår side. Vi har Norsk Folkehjelp, som allerede nå har store midler til bruk internasjonalt, og som forhåpentligvis den 23. oktober i år står langt, langt bedre rustet til å utføre humanitært hjelpearbeid i den tredje verden på vegne av oss.

- Regnskapet for LOs revisjonskontor foranlediger ingen kommentarer fra min side. Revisjonskontoret er jo et fellesorgan for LO og fagforbundene, og utgiftene blir fordelt på de ulike «medlemmer» av revisjonskontoret.

- Ordningen med Folkets Hus Fond er hjemlet i LOs vedtekter. Selve avsetningen av kontingentinntektene utgjør 1,2 % av våre inntekter, og er inntektsført i Fondets regnskaper med 1,4 mill. kroner. Folkets Hus Fond finansierer også i betydelig grad driften av Folkets Hus Landsforbund, og tilskottet til Landsforbundet utgjør 850.000 kroner. Fondet hadde et overskudd på drøye 3 mill. kroner i 1982, som brukes til å bevilge lån.

Folkets Hus Fond hadde ved årsskiftet utestående lån til 183 Folkets hus og samfunnshus rundt omkring i landet, og beløper seg til 33,1 millioner kroner, en økning på 3,2 mill. kroner.

OU-fondet. Fondets utgifter summerer seg til 46,8 mill. kro-

ner, hvorav 39 mill., eller 83,4 %, går til aktiviteter administrert av AOF.

Utgiftene har gått ned med 3,4 mill. kroner fra 1981. Premieinntektene viser en oppgang på 2,8 mill. kroner til 45,4 mill. kroner.

Offentlig sektor økte med 1,3 mill. kroner eller 11,3 %, privat sektor gjennom Rikstrygdeverket økte med 1,4 mill. kroner eller 5,1 %.

Inntektene vi har fått er kanskje noe høyere enn det vi i pessimistiske stunder trodde skulle bli resultatet. Det er riktig å si at vi har vært litt bekymret for utviklingen i fondsinntektene. Vi hadde grunn til å tro at det var litt svipt i selve innbetalingen. Bildet er imidlertid heldigvis noe lysere nå.

Med virkning fra 1. juli i fjor ble «taket» hevet til 90.000 kroner. Det gir selvfølgelig et lite utslag, men det er jo et etterslep, så det får vi først merke i inneværende år. Årets underskudd utgjør 1,5 mill. mot 7,5 mill. kroner i 1981. Fondets formue ble redusert til 15,6 mill. kroner.

Forskningsavsetningen utgjorde 3,1 mill. kroner, hvorav 2 mill. kroner er disponert til FAFO.

Lørenvangen 35 er en kombinert forretningsgård og industribygg som LO i sin tid kjøpte av Aktietrykkeriet/Arbeiderbladet, og som i sin helhet leies ut. Hovedleietakeren er et privat forretningsforetak.

Regnskapet for 1982 viser at vi nå har kommet på plussiden. Vi opererer med et overskudd på drøye 395.000. For 1981 hadde vi et underskudd på godt og vel 94.000 kroner.»

Tor Halvorsen takket *Svein-Erik Oxholm* for redegjørelsen for regnskapene, og ga ordet til revisjonssjef *Arne G. Strangel*, som leste følgende *revisjonsberetning til regnskapene for 1982*:

«Vi har i dag gått gjennom og underskrevet regnskapene for året 1982 for Landsorganisasjonen i Norge med underregnskaper, Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse, Folkets Hus Fond og Opplysnings- og Utviklingsfondet.

For Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite, Norad-midler og Fagorganisasjonens Stønadskasses Fond er det avgitt egne beretninger.

For renteinntektene av de opparbeidede fonds i Sykelønnsordningen og anvendelsen av disse midler er det utarbeidet en egen oversikt som følger regnskapet.

Revisjonen er utført fortløpende og i samsvar med vedtekter og gjeldende bestemmelser om revisjon og god revisjonsskikk.

Protokoller og bilag er gjennomgått av Revisjonsutvalget i dets møter gjennom året.

Det er påsett at det foreligger tilfredsstillende legitimasjoner for de foretatte posteringer. Det er videre kontrollert at utbetalinger av ekstraordinær karakter støtter seg til organisasjonsmessig fattede vedtak ifølge protokoller.

Garantiansvaret ved årets utgang ifølge innhentede oppgaver følger som eget bilag til regnskapet.

Vi finner at de framlagte regnskaper er tilstrekkelig spesifisert. De er satt opp i samsvar med grunnsetninger for en ordentlig regnskapsførsel og gir etter vår mening et riktig bilde av den økonomiske forvaltning i 1982 og den finansielle stilling ved årsskiftet.

Regnskapene innstilles til godkjenning.

Oslo, den 1. juni 1983.

LANDSORGANISASJONENS REVISJONSUTVALG

Harry Jørgensen *Storm Lundberg*

Rolf Kaldahl *Arne G. Strangel*
Statsaut. revisor

Tor Halvorsen opplyste at regnskapene har vært behandlet i Sekretariatet, som anbefaler Regrepresentantskapet å fatte vedtak om at det gis foreløpig godkjennelse for LOs regnskaper for 1982.

Ingen forlangte ordet til dette punktet på sakslista.

Votering:

VEDTAK: Samtlige regnskaper ble enstemmig innstilt til godkjennelse overfor Kongressen.

Saklista punkt 3:

Fellesordningen for tariffestet pensjon (FTP)

Svein-Erik Oxholm ga følgende orientering:

FTP ble opprettet i 1960 ved avtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen.

Ordningen ble satt i verk fra 1. januar 1962.

Formålet med FTP var å yte alderspensjon til medlemmene og enkepensjon og engangsstønad til de etterlatte.

Medlemmer ble som hovedregel opptatt arbeidstakere som var ansatt i tariffbundne bedrifter, og ansatte i medlemsbedrifter i N.A.F. eller annen arbeidsgiversammenslutning.

Premien til ordningen ble fordelt med 2/3 på arbeidsgiver og 1/3 på arbeidstaker.

Full alderspensjon - kr. 2.400,00 - pr. år - skulle oppnås etter 2.000 pensjonsgivende uker eller mer. Mindre enn 200 medlemsuker ga ingen rett til pensjon.

Minstepensjon skulle utgjøre kr. 240,00 pr. år.

Alderspensjon ble satt til 70 år.

Ved innføringen av Folketrygden fra 1. januar 1967 opphørte innbetalingene til FTP, dvs. at ordningen etter denne dag ikke tok inn nye medlemmer.

Lengste opptjeningstid ga på det tidspunkt en maksimal årlig pensjon på kr. 502,00.

FTP har et omfattende regelverk. Vedtektene ble godkjent ved kgl. res. av 17. november 1961. Senere endringer er godkjent av Sosialdepartementet i h.h.v. 1962/63 og 64.

FTP står under tilsyn av Sosialdepartementet og Forsikringsrådet. Departementet har oppnevnt en særskilt tilsynsmann for ordningen.

FTP ledes av et styre og et representantskap på 6 og 30 medlemmer. LO og N.A.F. oppnevner en halvpart hver.

Utbetalingene administreres av Rikstrygdeverket.

Blant annet som følge av den stadig synkende kroneverdi av FTP-pensjonen ble det i forbindelse med uravstemmingen ved tariffrevisjonen i 1980 i prinsippet godkjent at minstebeløpet skulle heves. De innsparinger dette førte til skulle komme pensjonistene til gode. Eventuelle vedtektsendringer var forutsatt godkjent av såvel departementet som LO's representantskap og N.A.F.'s sentralstyre.

FTP's organer har etter tariffrevisjonen 1980 arbeidet videre med saken.

Etter en omfattende saksbehandling med Sosialdepartementet, Forsikringsrådet og Rikstrygdeverket, stadfestet departementet 10. januar 1983 følgende tillegg til vedtektene:

1. Løpende alders- og enkepensjoner pr. 31. desember 1982 blir beregnet etter vedtektene for FTP og deretter forhøyet med 40 prosent med virkning fra 1. januar 1983 og inntil videre.
2. Medlemmer som fyller 70 år etter 31. desember 1982 og som etter vedtektenes § 20 har krav på alderspensjon, får denne utløst med et engangsbeløp som inntil videre er 10 ganger den årlige alderspensjon medlemmet har rett til etter § 20 i vedtektene.
3. Enker som fyller 60 år etter 31. desember 1982 og som har rett til enkepensjon etter vedtektenes § 22, får denne utløst med et engangsbeløp som inntil videre er 10 ganger den årlige enkepensjon etter § 23. Kontantutløsning foretas som om enken ikke hadde arbeidsinntekt hvis hun får utbetalt uførepensjon eller pensjon/overgangsstønad som etterlatt fra folketrygden, eller hvis hun ble enke før 1. januar 1965. Den som ikke fyller vilkårene for utbetaling av engangsbeløp når vedkommende fyller 60 år, kan ikke senere få rett til løpende enkepensjon.
4. Engangsbeløp avrundes nedad til nærmeste 100 kroner.
5. Satser som er fastsatt inntil videre, skal vurderes ved hvert forsikringsteknisk oppgjør, jfr. § 33 i vedtektene. Aktuarens rapport sendes Forsikringsrådet.
6. Forsikringsrådet får fullmakt til å stadfeste endringer i de satser som er fastsatt i denne forskrift, når styret for Fellesordningen for Tariffestet Pensjon og Forsikringsrådet er enige om endringen. Forsikringsrådet underretter Sosialdepartementet om de endringer som blir stadfestet. Hvis styret for Fellesordningen for Tariffestet Pensjon og Forsikringsrådet ikke er enige, skal forslaget om satsendring forelegges Sosialdepartementet.

Vedtektenes §§ 20, 22, 23 og 33 er sålydende:

§ 20.

Full alderspensjon utgjør kr. 2.400,00 pr. år.

Medlem som ved nådd pensjonsalder har fått godskrevet 2000 pensjonsgivende uker eller mer, får full alderspensjon.

Den som har fått godskrevet mindre enn 2000 uker, får forholdsmessig avkortet pensjon. Medlem som har hatt mindre enn 200 uker, har ikke rett til alderspensjon og heller ikke rett til tilbakebetaling av premier.

§ 22.

Enke etter medlem, tidligere medlem eller alderspensjonist har rett til enkepensjon fra fylte 60 år til fylte 70 år hvis hun får utbetalt alderstrygdpensjon, uføretrygdpensjon eller enkepensjon fra enke- og morstrygden.

Hvis enken ikke får rett til trygdeytelse som nevnt i første ledd på grunn av at kravene til statsborgerskap og botid ikke er oppfylt, avgjør styret pensjonsspørsmålet i samsvar med bestemmelsene i §§ 23 og 27.

Hvis enken gifter seg igjen, bortfaller enkepensjon.

Hvis enkepensjon utbetales i tillegg til pensjon fra enke- og morstrygden, skal den pensjon hun har rett til etter § 23, graderes som bestemt for pensjon fra enke- og morstrygden (full pensjon, 2/3 pensjon eller 1/3 pensjon), men enkepensjonen skal ved denne graderingen ikke nedsettes under kr. 150,00 pr. år.

Enke som ifølge disse regler ikke får utbetalt enkepensjon, har heller ikke rett til tilbakebetaling av premie.

§ 23.

Full enkepensjon er kr. 1.500,00. Enkepensjon graderes etter antall pensjonsgivende uker på samme måte som alderspensjonen.

Når medlemmet dør mens det er i pensjonsgivende tjeneste, skjer beregningen på grunnlag av det antall uker medlemmet ville ha oppnådd om det hadde fortsatt i tjenesten til pensjonsalderen. Samme regel anvendes når medlemmet dør innen 1 år etter at det er sluttet i pensjonsgivende tjeneste, forutsatt at det ikke i mellomtiden er blitt innlemmet i annen pensjonsordning med enkepensjon. For medlemmer etter § 13 baseres beregningen på det gjennomsnittlige antall uker avdøde har vært syketrygdet som arbeidstaker i løpet av de siste 5 år, dog ikke regnet lenger tilbake enn til fylte 20 år. Når særlige grunner taler for det, kan styret bestemme at også uker som avdøde ikke har vært syketrygdet som arbeidstaker skal medregnes i det gjennomsnittlige antall uker. Medlemskap etter § 14 punkt 2 regnes på like linje med de uker avdøde har vært syketrygdet som arbeidstaker. For medlemmer etter § 14

punkt 1 beregnes enkepensjonen på grunnlag av det antall premieuker som er opptjent ved dødsfallet, tillagt det antall uker som gjenstår fra dødsfallet til fylte 70 år. Styret fastsetter nærmere retningslinjer for beregningen.

Enke etter medlem som får godskrevet mindre enn 200 uker har ikke rett til enkepensjon og engangsstønad, og heller ikke rett til tilbakebetaling av premie.

§ 33.

Hvert 4. år eller oftere, hvis styret bestemmer det, skal det holdes forsikringsteknisk oppgjør for Fellesordningen. Ved oppgjørene beregnes kontantverdien av Fellesordningens framtidige pensjonsforpliktelser og kontantverdien av framtidige premier. Aktuarens rapport om oppgjøret sendes Sosialdepartementet sammen med årsregnskapet. Rapporten skal gi opplysninger om forløpet av Fellesordningens virksomhet.

Endringene medfører:

1. Løpende pensjoner forhøyes med 40 % fra 1. januar 1983.
2. Medlemmer som etter 1. januar 1983 fyller 70 år (alderspensjon) eller 60 år (enkepensjon) får pensjonen utbetalt som et engangsbeløp tilsvarende 10 ganger den årlige pensjonen.
Høyeste oppnåelige engangsbeløp blir kr. 5.000,00.
Beløpet - som pensjonen forøvrig - er skattepliktig.

Ved utgangen av 1982 var det 160.000 personer som hadde opparbeidet rett til alderspensjon og som var yngre enn 70 år. FTP's midler er plassert i obligasjoner, 1. prioritets pantelån og bankinnskudd.

Ordningens formue utgjorde pr. 31. desember 1981 531 millioner kroner.

Utbetalte pensjoner i 1981 var 25,6 millioner kroner.

Tor Halvorsen takket Svein-Erik Oxholm for orienteringen og refererte følgende som Representantskapet skal ta stilling til:

- «1. Løpende pensjoner forhøyes med 40 % fra 1. januar 1983.
2. Medlemmer som etter 1. januar 1983 fyller 70 år (alderspensjon) eller 60 år (enkepensjon) får pensjonen utbetalt

som et engangsbeløp tilsvarende 10 ganger den årlige pensjonen.

Høyeste oppnåelige engangsbeløp blir kr. 5.000,00.

Beløpet - som pensjonen forøvrig - er skattepliktig.»

Ingen av Representantskapets medlemmer forlangte ordet til dette punktet på sakslista, og saken ble tatt opp til

votering:

VEDTAK: Forslaget til endringer ble enstemmig godkjent.

Saklista punkt 4:

Vedtektsendringer for de faglige samorganisasjoner og endringer i Retningslinjer for LOs samarbeidsorgan i fylkene.

Ole Knapp holdt følgende innledning i forbindelse med saklistas punkt 4:

- Da Kongressen i 1981 behandlet LOs vedtekter, ble det samtidig gjort slikt vedtak: «Representantskapet får i likhet med tidligere - fullmakt til å ta stilling til vedtektene for samorganisasjonene.» Tilsvarende vedtak ble gjort vedrørende fylkesorganets retningslinjer.

Til Kongressen forelå 23 forslag til endringer i samorganisasjonenes vedtekter, og 10 forslag til endringer i retningslinjene for LOs samarbeidsorgan i fylkene.

Sekretariatet oppnevnte en vedtektskomite 30. juni 1982 som hadde følgende sammensetning: Ole Knapp, Svein-Erik Oxholm, Harriet Andreassen, Rolf-Thore Hildebrandt, Bjørn Kolby, og med Arne Furubråten som sekretær.

Når det gjelder forslagene innhold hva angår samorganisasjonenes vedtekter, fordelte de seg slik: 16 forslag om kontingent, d.v.s. til § 9 i vedtektene.

De øvrige forslagene fordelte seg slik:

1 forslag til § 1

1 forslag til § 8

2 forslag til § 10

1 forslag til § 13

og 1 forslag til § 14, samt et forslag fra Drammen faglige samorganisasjon av mer generell karakter.

La meg så få kommentere forslagene til de enkelte paragrafer.

Til § 1 foreligger det som tidligere nevnt ett forslag.

Forslagets innhold er at en ønsker formuleringen «stedlige fagforeninger/klubber».

Komiteen og Sekretariatet har funnet at forslaget ikke kan tiltres. Formuleringen «stedlige» vil være i direkte strid til § 14 med bestemmelsen om representasjon for distriktsforeninger.

Når det gjelder forslaget om å ta inn «klubb», anses dette dekket av § 14 når det gjelder f.eks. Arbeidsmandsforbundets klubber. Skulle en innføre begrepet klubb generelt, ville det kunne skape misforståelser, og derved en ubalansert representasjonsordning i samorganisasjonene, idet store samforeninger med flere klubber kunne få en veldig bred representasjon, mens de fagforeninger som er organisert og knyttet til én bedrift ville få en tilsvarende mer beskjeden representasjon.

Til § 8 foreligger det ett forslag, det dreier seg for såvidt om et mer generelt forslag enn til § 8, idet forslaget dreier seg om kjønnsnøytrale betegnelser.

Forslaget er imøtekommet med *ett* unntak, og det gjelder begrepet «formann».

Komiteen mener at dette spørsmål er avklart i Kongressens vedtak om betegnelsen «formann», og dermed gjeldende inntil framtidige kongresser måtte gjøre andre vedtak.

Som nevnt, foreligger det 16 forslag om kontingent knyttet til § 9. De aller fleste av forslagene dreier seg om økning av kontingenten. 10 forslag i alt.

Disse forslag er imøtekommet med den nye formuleringen ved at kontingentrammen er økt slik at samorganisasjonenes årsmøter kan fastlegge kontingent inntil kr. 0,50 for heltbetalende og inntil kr. 0,20 for halvtbetalende.

Komiteen fastholder dermed at det er samorganisasjonene som etter eget behov fastsetter kontingenten innenfor disse rammer. Ut over disse rammer må samorganisasjonene fortsatt søke Landsorganisasjonen.

Det er videre fastsatt beløp for månedlig kontingent samt inntatt en definisjon av hel- og halvtbetalende medlemmer. I så måte mener en her å ha fått et bedre system og en klargjøring i forhold til forslag innkommet til Kongressen.

Tre av forslagene under dette punkt innebærer at LO skal bevilge samorganisasjonene økonomi. Med over 200 samorganisasjoner, med sterkt varierende struktur og aktivitet, vil det for det første i praksis være veldig vanskelig å håndtere, for det andre vil det bryte med prinsippet om organisasjonens ansvar for egen økonomi. For det tredje tillater ikke LOs økonomi et slikt system.

Forslagene kan derfor ikke tiltres.

To av forslagene går på at LO skal kreve inn kontingent og fordele den til samorganisasjonene.

Dette lar seg ikke gjennomføre med dagens system for innrapportering av medlemmer, og vil også måtte forutsette en betydelig mer kostbar administrasjon.

Forslagene kan ikke tiltres.

Til § 10 foreligger et forslag om at ordet *tap* i setningen om suspensjon av tillitsvalgte, skal gå ut.

Komiteen fastholder at den nåværende tekst er mest hensiktsmessig, og forslaget kan derfor ikke tiltres.

Til § 13 foreligger et forslag om at LOs distriktskontorer skal utføre kontorarbeide for alle samorganisasjoner i fylket.

Dette vil være en fullstendig umulig oppgave i de store fylker med et tilsvarende stort antall samorganisasjoner, og et slikt opplegg vil dessuten måtte bety en ikke ubetydelig bemaningsøkning ved distriktskontorene.

Imidlertid har det vært oppfattet som urettferdig at samorganisasjonen der distriktskontor er lokalisert skal ha krav på denne spesielle service.

Dette er jo gjerne de mest ressurssterke samorganisasjonene, og komiteen er kommet til at hele § 13 bør utgå, og fremmer forslag i samsvar med det.

Forslag nr. 122 om at LO skal ta initiativ overfor AOF for å etablere kurstilbud for tillitsvalgte i samorganisasjonene, er allerede iverksatt og vil bli ført videre.

Som tidligere nevnt, er det innkommet 10 forslag til endring av retningslinjene for LOs samarbeidsorganer i fylkene. Her har det allerede vært reist spørsmål om hvorvidt man har handlet i samsvar med Kongressens vedtak i 1981.

Jeg har allerede gitt til kjenne at saken er sendt distriktskontorene for behandling, men det er riktig som represen-

tanten Thingvold har pekt på, at forslaget har kommet noe sent ut. Det skyldes et omberammet møte i Sekretariatet, som førte til 14 dagers forsinkelse. En sto da overfor valget om å vente med å få behandlet disse retningslinjene til årsskiftet 1983/84. Ut fra dette fant en det hensiktsmessig å legge forslaget til retningslinjer fram for Representantskapet, og så får det være Representantskapets sak hvorvidt en ønsker å få disse til behandling på et senere tidspunkt.

De samme reservasjoner behøver en ikke å ta i forhold til samorganisasjonenes vedtekter.

- Forslagene går delvis på navneendring, delvis på valg av representanter til samarbeidsorganet og på valg av styre for fylkesorganet. Det foreligger også et forslag om at tilsynsutvalget skal velges av samorganisasjonene. Videre et forslag om at fylkets representant i LOs representantskap skal delta i fylkesorganets møter, og at LOs ungdomsutvalg skal møte.

Når det gjelder navnet på fylkesorganisasjonen, så finner komiteen navnet dekkende i forhold til de aktiviteter som forutsettes innholdsmessig i samarbeidsorganet.

Navnet foreslås derfor opprettholdt.

- Når det gjelder forslagene om valg til samarbeidsorganet, så er det allerede delegert til samorganisasjonene.

- Når det så gjelder tilsynsutvalget for LOs distriktskontorer, så skal en være merksam på at de har en spesiell status. LOs distriktskontorer er en del av LOs administrasjon. Tilsyn med distriktskontorene og ansvaret for driften av disse tilhører LOs ledelse, og derved Sekretariatet.

Forslaget kan derfor ikke tiltres, noe som har tilslutning av Sekretariatet.

- Dette at man allerede har et organ på fylkesplan som er knyttet til distriktskontoret, og som oppnevnes av Sekretariatet etter forslag fra samorganisasjonene, gjør det vanskelig å opprette ytterligere et organ knyttet til distriktskontorene i fylket.

Det kan fort oppstå kompetansestrid og avgrensingsproblemer, som ingen er tjent med.

Med dette som hovedbegrunnelse finner ikke komiteen å kunne tiltre forslaget.

Forslaget om representasjon fra LOs ungdomsutvalg er imøtekommet så langt organisasjonsmessige spilleregler tilsier det. Det vil si at man foreslår at de LO-oppnevnte medlemmer av ungdomsutvalget tiltrer fylkets samarbeidsorgan.

Videre er forslaget om fylkets representant i LOs representantskap imøtekommet, slik at vedkommende deltar i samarbeidsorganets møter og knytter den nødvendige kontakt fra Representantskapet og inn i fylkets samarbeidsorganer.

- Når det gjelder retningslinjene for samarbeidsorganene generelt, så er det små forandringer. Utover denne endringen i representasjonen har man foretatt en viss omredigering. Man vil kunne observere at fire punkter er blitt fem, men det innebærer egentlig bare en klargjøring av hvem som har forslagsrett til fylkesorganet. Det har hittil vært noe uklart, og man har valgt å omstrukturere fra fire punkter til fem.

Det har vært uttrykt ønske om klarere formuleringer - nesten fortolkninger - inntatt i vedtektene. En slik detaljregulering i vedtektene vil bli ganske umulig. Derimot er en innstilling på å gi en fortolkning av vedtektene i et eget bilag i forhold som vi allerede er kjent med er omtvistet, og at framtidige tvister om fortolkning av vedtektene skjer etter vanlig organisasjonsmessig behandling.

- Sekretariatet anbefaler enstemmig innstillingene til vedtak, sa Ole Knapp til slutt i sin orientering.

Tor Halvorsen takket Ole Knapp for orienteringen og ga ordet fritt til debatt.

Debatten:

Steinar Eidsvik, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, spurte om hvorfor § 13 var tatt ut, og hvorfor Organisasjonskomiteen har gått på tvers av intensjonen i forslag nr. 144. Oxholms redegjørelse om regnskapene har imidlertid gitt meg noe av svaret på det, det er antagelig for å spare penger.

- Jeg vil fremsette et utsettelsesforslag for samorganisasjonenes vedtekter når det gjelder § 9, og vil be om at Organisasjonskomiteen får saken tilbake igjen og vurderer spørsmålet i tråd med forslagene til Kongressen nr. 132 og 134, som gjelder prosentberegning av kontingenten.

- Det som er tilfellet i dag, er at de enkelte forbund praktiserer forskjellig størrelse på tilbakeføring av kontingenten, og de enkelte forbund har forskjellige kontingentsystemer. Noen opererer med faste kontingenter, andre med prosentkontingent. Dertil kommer at etterat sykelønnsordningen kom inn, betaler de som er sykmeldt 1,3 prosent av sin fulle lønn via

felleskassen til LO og tilbake igjen. Dermed er det store deler av kontingenten som faller utenfor revisjonsteknisk kontroll lokalt. Det som imidlertid er fast, og som alle kan kontrollere, er den enkelte fagforenings samlede kontingentinntrekk. Det går fram av enhver fagforenings regnskap, og hvis dette brukes som beregningsgrunnlag for den kontingent som skal svares til samorganisasjonene, så vil man slippe fremtidige reguleringer som følge av kostnadsutviklingen i landet. Vi har i våre vedtekter 10 øre liggende fast, nå får vi et forslag om tak på 50 øre. Om en kongressperiode eller to, får vi en ny forslagsflom, etter hvert som kostnadsutviklingen øker heves dette f.eks. til 1 krone. Dette vil vi slippe hvis vi klarer å komme fram til ovennevnte system. Dernest vil de forbund som allerede har innført prosentkontingent få en mye lettere og bedre administrering av kontingentspørsmålet til samorganisasjonene. Revisjonsteknisk vil dette bli mye bedre kontrollerbart, og fremfor alt vil det bli mye mer rettferdig ut fra den enkelte fagforenings økonomi.

Forslaget vil f.eks. for avd. 5 av Jern og Metall i Oslo innebære, at hvis Oslo samorganisasjon vedtar taket på 50 øre, representerer dette en kontingent til Oslo samorganisasjon på mellom 250-375.000 kroner. Så for denne fagforeningen er det snakk om virkelig store penger.

- Jeg mener at endelig vedtak i denne saken bør utsettes til desember-møtet. Jeg kan ikke se at det skulle være noe praktisk til hinder for det. Da kan man sende saken tilbake til høring i fylkesorganisasjonene, slik at man får en skikkelig behandling der. Og ikke minst kan Organisasjonskomiteen få anledning til å vurdere nærmere forslagene nr. 132 og 134.

- Jeg vil derfor så innstendig jeg kan be om Ole Knapps vurdering av om det er andre problemer ved å utsette saken til desember-møtet. Hvis ikke Ole Knapps motforestillinger er altfor sterke, vil jeg komme tilbake med utsettelsesforslag.

Ann Jorid Thingvold, Troms fylke, ga sin uforbeholdne tilslutning til Steinar Eidsvik når det gjelder kontingenten. - § 8 sier at årsmøtets myndighetsområde er å fastsette kontingenten til samorganisasjonen. Det skulle derfor ikke by på problemer å utsette behandlingen av § 9, fordi samtlige samorganisasjoner pr. i dag har hatt sine årsmøter. Hvis vi vår det til behandling i et senere representantskapsmøte, så får de tid til å ta opp kontingentspørsmålet på neste årsmøte.

Samorganisasjonenes økonomi er dårlig, kanskje ikke så mye på grunn av den lave kontingentsatsen, men heller på grunn av at enkelte fagforeninger lar være å betale den kontingenten de burde betale. Det burde være det enkelte fagforbunds ansvar å påse at fagforeningene fulgte opp dette.

- Til Ole Knapp: - Er det slik å forstå at det kun er de forslagene som er tatt opp på Kongressen som er behandlet og vurdert i Vedtektskomiteen? Eller er det samtlige innsendte forslag?

- Når det gjelder Retningslinjene for samarbeidsorganene i fylkene, så er jeg mest tilbøyelig til å anbefale at vi ikke behandler dem nå, men får saken sendt tilbake. Det som ikke var nevnt av Ole Knapp var hvilken høringsfrist som var satt. Han sa at det var 14 dagers forsinkelse på utsendingen av saken. Jeg fikk imidlertid mine papirer først i juni, og det var ikke mulig for meg å ta kontakt med noen på den korte tiden jeg da hadde. Hvis det ikke er satt noen høringsfrist på utsendelsen til distriktssekretærene, så bør saken i alle fall utsettes.

- På første side i Retningslinjer for samarbeidsorganene står det «samorganisasjonene kan velge fra én til fire representanter, hvorav en skal være *formann*». Jeg går ut fra at man ikke har bruk for formann for fire representanter, så det skal vel være formannen i samorganisasjonen.

- Vi har fått en utvidelse av representasjonen. Utvalget for familiepolitikk og likestilling har vært med tidligere, med fulle rettigheter. Vi har fått med LOs ungdomsutvalg, fylkesrepresentanten i LOs representantskap, og selvfølgelig fylkesorganenes styre. Men det står ingen ting i vedtektene om hvorvidt det finnes noen begrensning i rettighetene. Slik det er i dag, har ikke styret stemmerett. Leser man punkt 2 i ett, skulle man tro at samtlige hadde stemmerett.

- Når det gjelder valg av styre, er jeg klar over de problemene som foreligger. Men av de forslagene som kom inn til Kongressen, var det mange som var opptatt av nettopp valg av styre, for å få et demokratisk valgt styre i et organ man ser på som veldig viktig. Jeg er litt betenkt over måten det går fram på. Vi vet jo selvfølgelig at det bare er å aktivisere seg i samorganisasjonene og foreslå dem man gjerne vil ha inn i et slikt styre, men det er ikke den riktige måten å gjøre det på.

Svein Fjellheim, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: - Som samorganisasjonssekretær i Stavanger vil jeg si at det foreligger vel egentlig ikke noe revolusjonerende

forslag. Slik det fortøner seg for meg, er dette en naturlig oppfølging av den utviklingen som har vært til stede. Spesielt gjelder det endringene i kontingenten, som jeg forstår flere og flere samorganisasjoner har søkt om. Det er jo greit at man får hevet taket, slik at man kanskje nå en tid selv kan treffe beslutninger om kontingentøkninger på sine årsmøter.

I forbindelse med spørsmålet om kontingenten, vil jeg gjerne benytte anledningen til å opplyse Representantskapet om at Stavanger samorganisasjon har søkt Stavanger kommune om et tilskudd til samorganisasjonen. Dengang man fikk gjennomført dette kalte man det tilskudd til Stavanger samorganisasjon for «arbeidsplassutvikling i Stavanger-området». Tilskuddet var første gang på 75.000 kroner pr. år, for inneværende år er tilskuddet 90.000 kroner, og øker i takt med den budsjettmessige økning. Bakgrunnen og motiveringen for et slikt forslag overfor kommunen, var fra vår side å sammenlikne oss med næringsrådet, som jo får offentlig tilskudd. Man kan da ikke se noen rimelig grunn til at ikke også de ansattes organisasjon skulle få offentlig tilskudd.

- Tilskuddet har bidratt til at man har fått økt sin virksomhet i samorganisasjonen i Stavanger, uten at man samtidig må gå til en drastisk økning av kontingenten. Vi har i dag en kontingent på 20 øre pr. uke.

- Det skaper problemer for samorganisasjonene at man ikke alltid får den innbetaling man har krav på, i forhold til det medlemstall som betaler til den enkelte fagforening.

- Jeg håper at dette med at innbetalingen til samorganisasjonen skal innbetales en gang pr. kvartal, ikke kan fravikes. Jeg tenker her på mindre foreninger som har en femten-tyve medlemmer. De må kunne få lov til å betale dette inn én gang i året, og bli ferdig med det, uten at man dermed handler i strid med vedtektene.

- Når det gjelder sammensetningen av styret, synes jeg det ville være naturlig at man på de steder hvor LOs distriktskontorer ligger, innkaller LOs distriktssekretær til styremøtene som observatør.

Ottar Fuhr Eriksen, Hordaland fylke, sa at han var blitt kjent med forslaget til endring av vedtektene for vel en uke siden, noe som vel måtte tilskrives kommunikasjonssvikt mellom tilsynsutvalget i Bergen og Bergen samorganisasjon.

- Jeg er enig med dem som peker på at saken helst burde utsettes. Et vedtak på det nåværende tidspunkt endrer ikke for-

holdene for samorganisasjonene før det foretas oppfølging av vedtektsendringene først på sine kommende årsmøter.

- Ole Knapp nevnte ikke i sin redegjørelse at de to siste avsnittene i § 9 er tatt ut. Selv om disse to avsnittene ikke har vært utnyttet i særlig grad, så knytter det seg et prinsipielt økonomisk ansvar overfor samorganisasjonene fra Landsorganisasjonens side. Når disse tas ut i tillegg til § 13, så er det økonomiske forhold mellom fagforeningene og samorganisasjonene et rent økonomisk ansvar, og da trenger vi en viss prinsipiell diskusjon ut ifra at Sekretariatet ifølge § 1 og § 14 har reguleringseffekt overfor samorganisasjonene.

- Jeg støtter derfor Steinar Eidsvik i at vi får saken utsatt til det kommende representantskapsmøte rundt årsskiftet.

- Når det gjelder § 13, så har vi 17 distriktskontorer, og storparten av dem er sentralt plassert i store og mellomstore byer. Jeg kan ikke med min beste vilje se at vi bør fjerne § 13. Den bør være der, av den grunn at jeg ikke tror det er slik at det bryter med prinsippet om organisasjonenes ansvar for sin økonomi. Tvert imot legges det prinsipp til grunn at vi er en helhet, vi er en familie som også hører sammen på distriktskontor- og samorganisasjonsbasis. Derfor bør denne paragrafen vurderes nøye før den foreslås fjernet, sett i sammenheng med de prinsipielle styringseffekter som Landsorganisasjonen og Sekretariatet har overfor samorganisasjonene. Jeg ser i første rekke på dette rent prinsipielt, men selvfølgelig har det også en klar økonomisk side. Det er nå vel engang slik at det sterkeste faglige miljøet finner man i de større fagforeningene, som ofte har sin økonomi bundet opp i faste utgifter, det være seg lønn, lokaliteter, teknisk utstyr o.s.v., og de er derfor mye mer sårbare enn fagforeninger som ikke har tilsvarende sterke engasjement.

- Jeg er selvfølgelig klar over at det er samorganisasjonenes årsmøter som vedtar kontingentøkninger, likevel får vi ofte den situasjon at de som er store i en slik sammenheng, blir nedrent uten at de økonomiske konsekvensene helt klarer å komme på bordet.

- Jeg støtter derfor Steinar Eidsviks utsettelsesforslag.

Lars A. Myhre, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund, forlangte ordet til forretningsordenen og anmodet om at debatten ble strukturert noe mer.

- Diskuterer vi nå utsettelse, eller gjør vi ikke? Jeg forsto Eidsvik slik at han satte fram et forslag om at saken skulle ut-

settes. Han ba i alle fall om en utredning fra Ole Knapp om hvorvidt saken kunne utsettes. Kan vi ikke først diskutere det.

Steinar Eidsvik, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, fremmet følgende forslag:

«Saken utsettes til desembermøtet! Organisasjonskomiteen bes vurdere og om mulig fremme forslag til § 9 i Samorganisasjonenes vedtekter etter mønster av forslagene nr. 132 og 134 til Kongressen 1981!»

Jardar Hendricksen, Østfold fylke: - Vi har problemer med samorganisasjonenes økonomi og aktiviteten rundt omkring i distriktene. I Fredrikstad samorganisasjon har vi klart å få til en avtale med AOF, men den koster oss 10.000 kroner for sekretærfunksjonen.

Det er en kjensgjerning at flesteparten som er engasjert i fagbevegelsen er hardt belastede tillitsmenn, som får problemer med å kunne utrette sekretærfunksjonen på fritid.

- Jeg finner derfor ikke noe grunnlag for å ta ut § 13. Den burde etter mitt syn være med.

- Jeg støtter forslaget om å utsette behandlingen av vedtektene for samorganisasjonene.

- Når det gjelder Retningslinjene for samarbeidsorganene i fylkene, vil jeg som fylkesrepresentant si at det er en stor fordel hvis vi kan få med at også vi kan delta i dette organet. Det har vært en del problemer med å få den fylkestilknytningen man egentlig skal ha. Det har sogar vært rettet kritikk mot at enkelte av fylkesrepresentantene har en viss forbundstilknytning. Det er naturlig når vi ikke får den rette kontakten med LO på fylkesplan.

- Jeg har ingen problemer med å gå inn for det foreliggende forslaget til Retningslinjer for samarbeidsorganer i fylkene.

Tor Halvorsen konstaterte at ingen flere hadde forlangt ordet, og ga ordet til

Ole Knapp: - Til utsettelsesforslaget. Vedtektskomiteen og Sekretariatet har vurdert de forslag som har kommet inn. Det ville ha vært utilstedelig hvis komiteen hadde sett bort fra at det forelå forslag om prosentuell kontingent.

Nå er det å si at en har bygd på en del prinsipielle oppfatninger. Det går blant annet på at samorganisasjonene selv

skal ha en egen beslutningsmyndighet. En skal være oppmerksom på at hvis man velger en prosentuell kontingent, så vil det si at uansett struktur, aktivitet og medlemsunderlag, vil kontingenten være fastsatt fra sentralt hold. Mens vi mente gjennom nå å øke rammene inntil 20 øre for halvtbetalende og 50 øre for heltbetalende, at samorganisasjonene etter egen vurdering og etter eget behov kunne fastsette sin kontingent.

- Når det er spørsmål om hvilke problemer det skaper, så kan jeg opplyse at det gjennom det siste halvannet år har foreligget et stort antall søknader om å få forhøyet kontingenten. De forslag som har kommet inn i de siste par måneder har vi lagt til side i avvente på behandlingen her i Representantskapet. Og det er helt klart at den prosessen vi har vært inne i til nå med sekretariatsbehandling er en veldig tungvint prosedyre. Det har vært nødvendig fordi taket har ligget så lavt. De satser vi har hatt til nå, har egentlig bestått siden de lokale faglige samorganisasjoner ble dannet, altså fra det tidspunkt man gikk over fra fylkesvise samorganisasjoner til lokale faglige samorganisasjoner. Vi mente derfor nå å ha lagt til rette for at samorganisasjonene ut fra egen vurdering og eget behov kan fastsette en realistisk kontingent. Og i det ligger selvfølgelig også at dette bør tilhøre det ansvar som et årsmøte har i samorganisasjonen.

- I tillegg er det veldig ustrukturert hvem som har prosentuell kontingent og hvem som har kontingent fastsatt i kroner og øre.

En ser det som et mål å kunne komme over på prosentuell kontingent. Det vil enklest kunne la seg gjøre noe lenger fram i tid når forbundene har et enhetlig kontingentsystem. Velger man å utsette saken, så betyr det i hvert fall at de samorganisasjoner som har søknader inne må få disse behandlet på tradisjonell måte.

- Når det gjelder § 13, så må en huske at vi har 200 samorganisasjoner, og jeg vil fastholde at de samorganisasjoner som ligger på det sted hvor distriktskontoret er lokalisert, er de mest ressurssterke. Mens utkantsamorganisasjonene, som spenner over kanskje hele fire-fem kommuner, ifølge vedtektene ikke har krav på en slik assistanse. Jeg tror derfor det vil være riktig ut fra en alminnelig rettferdsbetragtning og de ressurser som samorganisasjonene på de steder hvor distriktskontorene ligger, at de klarer denne oppgaven på egenhånd.

- Når det gjelder de synspunkter som er kommet på spørs-

målet om valg av styre, mener jeg å ha gitt meget seriøs begrunnelse i at det allerede er opprettet et organ med egen instruks knyttet til distriktskontoret. Skulle man formulere en instruks for et styre i fylkesorganet, så vil det bety at man har to styrer eller råd som skal overvåke og være engasjert i den faglige aktiviteten innenfor omtrent tilsvarende arbeidsområde. Og vi har allerede i forhold til de utvalg vi har i fylkene hatt tilløp til kompetansestrid mellom de respektive utvalg. Jeg tror at slik det hele er oppbygd i dag, og med den funksjon tilsynsutvalget har, så bør man opprettholde denne ordningen inntil vi vinner noen flere erfaringer.

- Mitt råd er at man behandler vedtektene for de faglige samorganisasjoner nå. Samtlige forslag som var tatt opp på Kongressen, og derved oversendt til Sekretariatet, er de komiteen har hatt til behandling. Forslagene er vurdert meget seriøst, selv om man ikke alltid er enig i resultatet.

Votering:

Man voterte først over *Steinar Eidsviks utsettelsesforslag*, som lyder:

«Saken utsettes til desembermøtet! Organisasjonskomiteen bes vurdere, og om mulig fremme forslag til § 9 i Samorganisasjonenes vedtekter etter mønster av forslagene nr. 132 og 134 til Kongressen 1981!»

VEDTAK: Utsettelsesforslaget ble avvist med 54 mot 38 stemmer.

Man voterte deretter over Sekretariatets forslag til nye vedtekter for samorganisasjonene.

VEDTAK: Sekretariatets forslag til endringer i vedtektene for de lokale faglige samorganisasjoner ble vedtatt mot 2 stemmer.

Til slutt voterte man over *Sekretariatets forslag til Retningslinjer for LOs samarbeidsorganer i fylkene*.

VEDTAK: Sekretariatets forslag til Retningslinjer for LOs samarbeidsorganer i fylkene ble enstemmig vedtatt.

Saklista punkt 5:

Suppleringsvalg til Sekretariatet

Sekretariatets 5. varamann, Arild Kalvik, Norsk Grafisk Forbund, har gått av som forbundsformann og trer ut av Sekretariatet.

Sekretariatets innstilling:

Kjell Christoffersen, Norsk Grafisk Forbund, oppnevnes som 5. varamann i Sekretariatet.

Ingen forlangte ordet til saken, og den ble tatt opp til *votering*.

VEDTAK: Sekretariatets innstilling ble enstemmig tiltrådt.

Tor Halvorsen ba om Representantskapets godkjenning på at LOs nestformann, *Leif Haraldseth*, ledet resten av Representantskapets møte.

Dette ble enstemmig godkjent.

Saklista punkt 6:

Den faglige situasjon

Dirigenten ga deretter ordet til *Tor Halvorsen*, som holdt følgende innledningsforedrag om «Den faglige situasjon»:

- Lønnsforhandlinger og inntektsoppgjør vil alltid være blant de fremste oppgaver som Landsorganisasjonen og fagforbundene vil arbeide med.

Debatten om lønnsoppgjørene blir ofte konkret knyttet til den aktuelle tariffpolitiske situasjon, også her i representantskapet. Av og til har vi imidlertid behov for en gjennomgående drøfting av prinsipper og retningslinjer for vårt tariffpolitiske og inntektspolitiske arbeid, uavhengig av den aktuelle forhandlings-situasjon som vi står oppe i. Dette er bakgrunnen for at jeg i denne innledningen vil forsøke å stimulere representantskapet til en slik *prinsipiell debatt*. Det er altså ikke vår oppgave her i dag å fatte beslutninger for lønnsoppgjøret i 1984.

Norsk fagbevegelse har gjennom sin historie blitt stilt overfor ulike problemstillinger i forbindelse med lønns- og inntektsoppgjørene, og i forbindelse med fagbevegelsens holdning til den alminnelige økonomiske politikken. Avskaffelsen av fattig-

domsamfunnet, arbeid for full sysselsetting, gjenreisningsperioden etter krigen, skapingen av den moderne velferdsstaten i 1950-60 åra, arbeidet for å sikre arbeid og inntekt gjennom nedgangskonjunkturerne i 1970-80 åra er stikkord for den utvikling og de problemstillinger og utfordringer som fagbevegelsen på dette feltet er blitt stilt overfor.

Den situasjon vi står opp i i dag, er en fundamentalt annen situasjon enn den vi har stått overfor tidligere. Vi står overfor nye utfordringer og nye mål. Vi står overfor en annen økonomisk situasjon. Vi står overfor en stadig økende internasjonal arbeidsledighet. Alt dette gjør at vi i fagbevegelsen har behov for å diskutere igjennom den holdning og de prinsipper vi skal legge til grunn i vårt inntektspolitiske arbeid i årene framover.

Når vi skal vurdere Landsorganisasjonens rolle i forbindelse med den økonomiske politikken og inntektspolitikken, er det visse grunnleggende trekk i samfunnsutviklingen vi må være oppmerksom på:

For det første at det er en stor grad av sannsynlighet for at det også i resten av 1980-årene vil være en situasjon i verdensøkonomien og i Norge med liten eller ingen økonomisk vekst. Dette vil trolig være den virkelighet vi må arbeide i. Lav eller ingen produktionsvekst gir lav eller ingen samlet reell inntektsvekst i samfunnet, noe som vil gjøre det vanskeligere enn før å få til reelle omfordelinger.

Videre stiller denne situasjonen oss overfor store og vanskelige oppgaver i sysselsettingssammenheng. Skulle imidlertid verdensøkonomien igjen komme i en vekstsituasjon, vil det være lett å tilpasse oss dette. Tar vi derimot det motsatte utgangspunkt, og baserer oss på en sterk økonomisk vekst, vil det være en meget smertefull omstilling dersom vi igjen må tilpasse oss lavere eller ingen vekst.

For det andre må vi se i øynene at vi nå er inne i en strukturell omformingsprosess når det gjelder sammensetningen av sysselsettingen her i landet. I alle de vestlige industriland - også i Norge - er vi nå inne i det som er kalt den etter-industrielle periode, der sysselsettingen i de tjenesteytende næringer, offentlige og private, øker sterkere enn sysselsettingen i samfunnet ellers. Dette betyr at industriens andel av den totale sysselsettingen fortsatt vil gå ned.

I Norge er denne prosessen blitt ytterligere forsterket av oppbyggingen av en ny stor sektor i vår økonomi, nemlig petroleumssektoren. Vår industri har nytte av oljesektoren, men vi

kommer ikke utenom at den påskynder den omstillingsprosessen vi står oppe i.

For det tredje er vi nå midt oppe i en prosess som gir seg utslag i økt kvinnelig yrkesdeltaking. Noen tall illustrerer dette:

I 1972 var omlag 50 prosent av kvinnene i aldersgruppen 15-64 år i lønnet arbeid. I 1980 var tallet steget til 63 prosent. Vi ligger forholdsvis høyt i internasjonal sammenheng, men vi har en lavere yrkesfrekvens blant kvinner enn i de øvrige nordiske land. Derfor er det vel all grunn til å anta at denne utviklingen vil fortsette, dersom forholdene legges til rette for det rent praktisk, bl.a. når det gjelder arbeidsplasser.

For LOs del stiller kvinnes frammarsj i arbeidslivet oss overfor minst to utfordringer i forbindelse med den framtidige inntektspolitikken:

Det ene er det selvsagte faktum at vi må ta hensyn til at dette skaper behov for flere arbeidsplasser enn vi ellers måtte ha til disposisjon. Det andre er at begrepet «lavinntekt» i realiteten får et annet innhold enn tidligere. Det er lett å se et mønster i retning av at de virkelig store forskjeller mellom familiene i inntektsmessig sammenheng blir mellom en- og to-inntektsfamiliene. Der hvor familiene selv velger at den ene er hjemmearbeidende, er ikke noe stort problem i denne sammenheng. Men der hvor familiene tvinges til dette av f.eks. mangel på arbeidsplasser eller mangel på barnehager, blir problemstillingen langt mer vesentlig.

Det er i denne *virkelighetsbeskrivelsen* Landsorganisasjonen må utforme sin holdning til den økonomiske politikken, og dermed også til inntektspolitikken. Vi står overfor en annen situasjon enn tidligere — det krever at vi er villige til også å drøfte opplegget av en annen politikk for å nå våre mål.

Erfaringer fra 1970-årene

Når vi skal vurdere inntektspolitikken i årene framover, må vi selvfølgelig også ta med de erfaringer vi har gjort gjennom 1970-årene.

Pris- og inntektspolitikken var et hovedelement i 1970-åras økonomiske politikk. Den internasjonale nedgangskonjunkturen gjorde det nødvendig å holde et høyt nivå på den innenlandske etterspørselen. De framtidige oljeinntektene skapte handlefrihet i utenriksøkonomien, noe som muliggjorde en slik strategi. Det etterspørselspress som ble skapt på denne måten, ble fra myndighetenes side søkt motvirket gjennom pris- og inntektspolitiske tiltak. De kombinerte inntektsoppgjørene i

midten av 1970-åra hadde nettopp som sitt hovedmål å unngå en for sterk kostnadsutvikling selv om vi ellers førte en motkonjunkturpolitikk. Inntektsoppgjørene ble på denne måten et helt sentralt element i den alminnelige økonomiske politikken.

Hvis vi ser på de resultatene vi oppnådde, så må det sies at vi langt på veg lyktes. Produksjonsveksten var sterkere enn i andre land også om oljen holdes utenfor. Sysselsettingen vokste raskt, og vi holdt arbeidsledigheten nede. Trass i at norsk økonomi er meget følsom overfor internasjonal prisstigning, var prisstigningen i Norge i perioden fra 1970 til 80 lavere enn hos våre handelspartnere.

Samtidig er det klart at denne politikken også skapte problemer. Når konjunktursvekkelsen varte lenger enn vi regnet med og håpet, er det klart at en slik samordnet politikk *måtte* skape problemer. Å erkjenne det er imidlertid ikke det samme som å si at politikken var feil. Jeg vil fastholde at motkonjunkturpolitikken sikret sysselsettingen, og la et grunnlag for en positiv sysselsettingsutvikling også framover. Hadde vi gått inn i 1980-årene med en betydelig arbeidsledighet, ville vi nå stått overfor en langt større arbeidsledighet enn vi faktisk gjør.

Likevel sto vi overfor problemer og vanskelige utfordringer mot slutten av 1970-åra. Et sterkt og tiltagende innenlandsk pris- og kostnadspress og betydelig underskudd i utenriksøkonomien, ble i første omgang motvirket av en 15 måneders pris- og inntektsstopp. Fra fagbevegelsens side aksepterte vi denne politikken, bl.a. fordi vi innså at vi var nødt til å sikre konkurranseevnen om vi ønsket å opprettholde en politikk for full sysselsetting. Vi gikk imidlertid inn i 1980-åra med et sterkt underliggende pris- og kostnadspress. Samtidig sto vi overfor et kraftig konjunkturtilbakeslag, og dermed hardere internasjonal konkurranse. Næringslivets struktur var forholdsvis dårlig tilpasset denne situasjonen, og vi tapte markedsandeler overfor andre land og bedrifter på en rekke områder. I en internasjonal konkurranseøkonomi kommer vi ikke unna at tapte markedsandeler legger et dårligere grunnlag for en politikk for full sysselsetting.

På tross av dette, var den norske samfunnsøkonomien alt i alt godt tjent med motkonjunkturpolitikken og de kombinerte oppgjørene på 1970-tallet. Både på kort og lang sikt ble sysselsettingen bedre sikret enn i andre land. At både de politiske myndigheter og organisasjonene i arbeidslivet erkjente an-

svaret for utviklingen når det gjelder sysselsetting og inntekter, var en viktig og nødvendig erkjennelse i en vanskelig tid.

Sammenheng mellom økonomisk politikk og inntektsoppgjør vil vi alltid ha. Om sammenhengen vil slå ut i samspill mellom organisasjonene og myndighetene, avhenger av viljen og ønskene på begge sider. Samspillet vil ta forskjellig former, avhengig bl.a. av den politiske vilje til å være medspiller og av den økonomiske situasjon vi står overfor.

I et moderne samfunn tror jeg det vil være å stikke hodet i sanden å tro at lønnsoppgjørene kan leve sitt eget liv, uavhengig av den økonomiske politikken. Det er tross alt samfunnets samlede produksjonsresultat som blir fordelt gjennom inntektsoppgjørene, mens produksjonsresultatets størrelse blir påvirket bl.a. av hvordan vi innretter oppgjørene. Det er en vekselvirkning her mellom økonomisk politikk og inntektsoppgjør som vi ikke kommer utenom.

Ansvarsfordeling mellom myndighetene og organisasjonene

Dette reiser imidlertid spørsmålet om hva som må være ansvarsfordelingen mellom de politiske organene og organisasjonene i arbeidslivet. Fagbevegelsens ansvar er å forsøke å påvirke den økonomiske politikken i en retning som er til våre medlemmers beste. Fagbevegelsens oppgave er å gjennomføre lønnsforhandlinger som gir det best mulige resultat for våre medlemmer.

Det er imidlertid de politisk valgte organer, Regjering og Storting, som må ha ansvaret for *helheten* i politikken. Det er regjering og storting som må foreta de politiske prioriteringene, og ha ansvaret for at prioriteringen følges opp i praktisk politikk.

Fagbevegelsen må utnytte sine kanaler for å påvirke de politiske beslutningene, men det må være helt klart at det ikke er fagbevegelsen som har hovedansvaret for den økonomiske politikken. Både styringsrett og ansvar er tillagt Regjering og Storting i et politisk demokrati.

Men det er også et annet element av ansvarsfordelingen som vi må ha klart for oss: Det er bedriftene selv som må bære lønnskostnadene for sine arbeidstakere. Støttetiltak til fordel for bestemte bedrifter og bransjer må først og fremst begrunnes med sysselsettingsmessige, næringspolitiske, bosettingsmessige og distriktpolitiske hensyn. Derfor må vi også etter hvert ta sikte på å avvikle lavlønnsfondet, og betrakte det som

en overgangsordning som vi har brukt for å få lavlønnsgruppene opp på et skikkelig lønnsnivå.

Dette synspunkt har også en organisasjonsmessig side, som vi ikke kan se bort fra i realitetenes verden. Den avgift som lønnsstakerne i LO/N.A.F.-området betaler til fondet - for tiden 35 øre pr. time - er en belastning for oss, særlig på områder hvor vi møter konkurrerende organisasjoner som ikke har slike forpliktelser. Kanskje er det mange i denne salen som ikke liker at holdningene er slike, men vi har i vårt organisasjonsmessige arbeid ikke råd til å se bort fra slike realiteter.

Vi må imidlertid kjempe for å sikre det relative lønnsnivå som lavlønnsgruppene har fått etablert gjennom ordningen, men selve finansieringen må etter hvert legges på lavlønnsbedriftene selv, eller sagt på en annen måte: Fondet må nedbygges, men garantiordningen i avtalen må opprettholdes og gjerne utvides.

Når det gjelder selve størrelsen på garantiprosenten må vi ta hensyn til flere forhold. For det første skal garantiordningen sikre at vi har et slags minimumslønnsnivå for folk her i landet. På den annen side er det selvsagt grenser for hvor langt vi kan tøy en garantiordning. Alt for stramme lønnsgarantier skaper en uheldig næringsstruktur på lengre sikt. 85 % er derfor uttrykk for et rimelig nivå på garantiprosenten. Dersom vi ønsker en utjamning utover dette bør det skje på annen måte enn gjennom fastlagte garantier.

En annen side av lavlønsspørsmålet er forholdet mellom høytlønte og lavtlønte. I fagbevegelsen har vi ofte fått presentert dette dilemmaet under de lokale lønnsforhandlinger, der våre medlemmer i gode og sterke bedrifter peker på at det ikke kommer de lavtlønte tilgode dersom de selv skulle la være å ta ut økte lønnstillegg ved slike forhandlinger. Da er det bedriftene alene som blir sittende med de økte inntektene.

Men i offentlig sektor fortøner dette seg annerledes. Der er det slik at mye på noen betyr mindre på andre, fordi alt skal tas av en felles kasse; nemlig den store felleskassa vi alle bidrar til gjennom beskatningen. Nå har vi bedre styring med dette i offentlig enn i privat sektor, fordi vi forhandler tvers gjennom regulativene under ett. Det som imidlertid gjenstår som en konflikt mellom privat og offentlig sektor er at privat sektor har lønnsglidning, mens offentlig sektor praktisk talt ikke har lønnsvekst utenom oppgjørene.

Jeg tror dette er et område fagbevegelsen nøye bør gjen-

nomdrøfte. De offentlig ansatte har stort sett fått gjennomslag for kompensasjon for den lønnsglidning som skjer i den private sektor. Innen den private sektor har vi derimot vesentlige grupper som ikke har lønnsglidning og som ikke får kompensasjon. Her ligger grunnlaget til den største skjevhet i vårt tariffsystem. En løsning kunne være at alle har den samme tariffrett til lokale forhandlinger, eller krav på kompensasjon for manglende lønnsglidning i tråd med det som skjer i offentlig sektor. Etter mitt syn er det ingen løsning å ta vekk eller redusere den lokale forhandlingsrett for de som har dette.

Det viktigste argumentet i denne debatten er hensynet til aktiviteten i våre egne fagforeninger. De lokale forhandlingene er en viktig del av arbeidsoppgavene til våre klubber og foreninger, og det er dessuten en viktig del av vårt økonomiske system. Bedriftene får utnyttet mulighetene for produksjonstekniske forbedringer. De ansatte får lønnsøkning fordi de er villige til å påta seg omstillinger og nødvendig opplæring innenfor bedriftene.

Inntektsfordelingen

La meg få si noen ord om de erfaringer vi har fra inntekts- og tariffoppgjørene i de senere årene. Jeg vil i denne sammenheng ikke gå inn på hvilke virkemidler og hvilke oppgjørsformer vi har lagt til grunn ved de enkelte oppgjørene - det regner jeg med at denne forsamling er godt kjent med. La meg bare minne om det som til nå har vært vår hovedregel, nemlig at spørsmålet om oppgjørsform ikke må være noen prinsipp-sak for fagbevegelsen, men derimot vurderes ved hvert enkelt oppgjør. Slik bør det fremdeles være.

Først vil jeg minne om de hovedmål vi fra fagbevegelsens side har lagt til grunn ved tariffrevisjonene:

- rimelig inntektsvekst
- full sysselsetting
- reduserte lønnsforskjeller

Når det gjelder de to første målene, rimelig inntektsvekst og full sysselsetting, tror jeg vi må kunne slå fast at de har vært rimelig ivare tatt gjennom inntektsoppgjørene. At sysselsettingen har sviktet i de siste par årene, kan ikke tilskrives inntektsoppgjørene, men først og fremst omleggingen av den økonomiske politikken. Likevel kan ikke vi i fagbevegelsen se bort fra at nettopp hensynet til sysselsettingen vil stå sentralt

ved framtidens inntektsoppgjør, særlig om vi fremdeles blir stående overfor en situasjon med lav eller ingen vekst.

La meg imidlertid si litt mer om hensynet til inntektsfordelingen.

Av og til blir det hevdet at vi har lyktes dårlig med den solidariske lønnspolitikken fordi utviklingen etter oppgjørene ofte fører til at lønnsforskjellene igjen blir større. Men da er motspørsmålet: Hvor ville vi stått uten de solidariske oppgjørene. Lønnsglidning og annen markeditilpasning av lønningene ville vi jo hatt likevel. Og når vi har verdens jevneste inntektsfordeling i Norge, så skyldes i hvert fall ikke det at arbeidsgiverforeningen eller andre sterke tilhengere av markedsmechanismen har villet det slik.

Beregninger av veksten i kjøpekraften for henholdsvis arbeidere i industrien med gjennomsnittslønn og for arbeidere i bedrifter med de laveste lønningene gir klart inntrykk av garantiordningens betydning for inntektsfordelingen. Både i 1980 og 1981 har kjøpekraftsveksten i lavlønsbedriftene vært vesentlig sterkere enn for industriarbeidere flest, noe som skyldes sterkere lønnsvekst i lavlønsbedriftene grunnet lavlønsgarantien.

Forholdet til grupper utenfor LO

De sentrale oppgjørene mellom LO og N.A.F. har utvilsomt hatt gjennomslag i forhold til lønnsutviklingen for arbeidere i det private arbeidsliv: bergverksdrift, industri, privat transportvirksomhet, rengjøring, vaktelskaper, sjøfart og hoteller og restauranter. Det er imidlertid store og voksende yrkesgrupper som individuelt eller i andre og til dels mer spesialiserte organisasjonsmessige fellesskap opererer uavhengig av dette.

I 1970-åra har vi sett klare tendenser til en mer aggressiv inntektspolitisk holdning fra en del slike grupper. Fagbevegelsens stramme tariffpolitiske linje i sentrale forhandlinger har mange av disse gruppene så langt som mulig distansert seg fra. De har oppnådd økt spillerom for særkrav, mens Landsorganisasjonen og LO-forbundene har vært nødt til å legge til grunn et helhetlig samfunnsyn i sine forhandlinger.

Det er således bare innenfor det offentlige arbeidsliv, stat og kommuner, at et landsomfattende regulativ innplasserer alle yrkesgrupper og stillingskategorier etter en åpen forhandlingsprosedyre hvor ulike interesser og vurderinger spiller

inn. Både i stat- og kommunesektoren har dessuten LO-forbundene dominerende inntektspolitisk innflytelse.

Røster har framhevet behovet for å bryte opp dette landsomfattende regulativ og gi større åpning for markedsbestemte vurderinger også i det offentlige arbeidsliv. Dette kan ikke være i fagbevegelsens interesse. Om en ønsker å styre lønnsutviklingen (veksten og fordelingen), bør problemstillingen heller være hvordan en i større utstrekning kan bringe flere inntektsgrupper sterkere inn under en inntektspolitisk innflytelse hvor bredere samfunnsinteresser legges til grunn.

At markedskreftene tross alt har hatt vesentlig virkning på lønnsdannelsen, finner vi ulike bevis for. Etterkrigstidas sterke industrivekst hadde som konsekvens at industriarbeideren var lønnsledende. Etter 1975 har svake konjunkturer og utviklingen i industriens konkurranseevne særlig påvirket industriarbeidernes lønnsutvikling.

Den sterkere lønnsutviklingen for ansatte i varehandel, hotell og restaurant og kommunene som vi også har hatt, må imidlertid også ses i sammenheng med fagbevegelsens bevisste satsing på en solidarisk innretning av tariffoppgjørene i de seinere åra, blant annet i forbindelse med garantiordningen etter 1980.

Det er grunn til å merke seg at skjermede sektorer gjennomgående har hatt sterkere lønnsvekst enn industrien. Disse er i mindre utstrekning berørt av nedgangskonjunktorenes stadig hardere internasjonale konkurranse.

Lønnsutviklingen mellom de høyere funksjonærene og produksjonsarbeiderne i den private sektor har vist en stigende avstand. Det har vist seg at de høyere funksjonærene har hatt mye lettere for å få gjennomslag for sine lønnskrav. Blant offentlige ansatte har det derimot skjedd en betydelig lønnsutjevning.

Den utvikling vi har sett, reiser imidlertid klare problemstillinger for LO og forbundene. Det er uakseptabelt at de som er organisert i landets største fagbevegelse, har en lavere lønnsutvikling enn særgrupper utenfor dette fellesskapet. Et spørsmål som tvinger seg fram, er om vi også i privat virksomhet bør få tilsvarende lovregler som vi har i tjenestetvistloven for de statsansatte, der hovedorganisasjonene gis en forhandlingsmessig særrettighet sammenliknet med frittstående grupper.

For å gå et skritt videre i resonnementet: Streikeretten blir i dagens samfunn - og med dagens forhandlingssystemer - på

mange måter en reell streikerett bare for de grupper som forhandler utenom hovedoppgjørene. Formelt er vi likestilte, men realiteten er at vårt alminnelige samfunnsansvar stiller større krav til større grupper enn til mindre særinteresser i så henseende. Dette er en vanskelig og alvorlig problemstilling - men den er så vesentlig at jeg gjerne vil ha reist den i Representantskapet.

Fagbevegelsens arbeid med lavlønsspørsmålene har først og fremst vært begrunnet i at lønnen er en helt vesentlig faktor når det gjelder å bestemme medlemmenes levekår. En rimelig lønn for det arbeidet som utføres har vi sett både som rettferdig og nødvendig for å gi lønnstakerne del i samfunnets velstandsvekst. Dessuten er det viktig at folk føler at de blir verd satt for det arbeidet de gjør.

Mitt syn er, som jeg sa tidligere, at vi fra fagbevegelsens side må satse alt for å forsvare det lavlønnsnivå vi har vunnet fram til. Alt annet vil være et brudd med den solidaritetslinjen som fagbevegelsen skal stå for.

Det er imidlertid et par forhold vi her må være oppmerksomme på. For det første vil sterk lønnsutjamning føre til at arbeidskraft som tidligere har gått for lavere lønninger nå får høyere lønn. Isolert sett er det bra. Men vi kan ikke se bort fra at dette faktisk kan skape problemer for ufaglært arbeidskraft, unge arbeidstakere og andre som kanskje ikke er så attraktive på arbeidsmarkedet. Så lenge disse har hatt lavere lønn enn annen arbeidskraft, har de kunnet få plass i arbeidslivet, men hvis denne arbeidskraften blir atskillig dyrere, vil det kanskje bli mindre fristende for arbeidsgiverne å ansette dem.

Et annet dilemma er at vår økonomi og vårt arbeidsliv simpelthen trenger en del lønnsforskjeller. Det er viktig for økonomien at arbeidskraften blir brukt på en slik måte at vi føler at vi får best mulig nytte av den. Våre store økonomiske framsteg skyldes jo nettopp at vi gjennom generasjoner stadig har flyttet arbeidskraft og andre ressurser fra lavproduktive til høyproduktive næringer, og lønningene har ofte vært en hensiktsmessig mekanisme for å få dette til. Oljevirkomheten i Nordsjøen er her et godt eksempel. Det hadde vært vanskelig å få folk til å jobbe harde tak i Nordsjøen med tungt og risikofyllt arbeid, ubekvem arbeidstid, langvarig fravær fra hjemmet osv., dersom de ikke fikk noe ekstra igjen for det. Likeledes er lønnsforskjeller som kan tilbakeføres til forskjell i effektivitet

også i noen grad nødvendig, og la meg i denne sammenheng understreke at det også er i de fagorganisertes interesser at arbeidskraften blir utnyttet på en fornuftig måte.

Det er derfor et motsetningsforhold mellom den solidariske lønnspolitikken som er basert på våre grunnleggende ideer om like levekår og de signalene som markedet gir for å lede arbeidskraften dit hvor den gjør best nytte for seg. Av denne grunn er det viktig at den solidariske lønnspolitikken blir supplert med bruk av andre virkemidler, f.eks. skattepolitikken og ved overføringsordninger som ikke i samme grad virker inn på de signalene som markedet gir.

Problemet kan også stilles slik: Mange jobber i bedrifter med lav lønnsevne. På sikt er det vanskelig - for ikke å si umulig - å tenke seg at lavlønnspørsmålene kan løses uten at bedriftene har tilstrekkelig lønnsevne. Det kan reises sterk tvil om arbeidstakerne i disse bedriftene er tjent med å arbeide i bedrifter uten tilstrekkelig lønnsevne.

Ved lønnsoppgjøret i våres ble vi stilt overfor dette dilemmaet. Store og viktige lavlønnshandverkere aksepterte at de garantitilleggene som skulle gis ble noe redusert i forhold til hva garantinivået egentlig tilsa. Begrunnelsen var bedriftenes vanskelige økonomiske situasjon og den vanskelige sysselsettingssituasjonen generelt.

Det som skjedde ved årets lønnsoppgjør når det gjelder garantiordningen, må ikke danne noe mønster for hva som skal skje senere, bl.a. ved tariffrevisjonen i 1984. Vi skal kjempe for å bevare lavlønsordningen med garantitillegget, men vi må samtidig være villig til å se i øynene at også en slik politikk har sin pris.

Tar vi utgangspunkt i at 1980-åra vil bli en periode med lav eller ingen vekst, er det nødvendig å se i øynene at vi fra fagbevegelsens side må foreta en meget streng prioritering av våre krav i forbindelse med inntektsoppgjørene i årene framover. I en slik situasjon vil det være umulig å få både i pose og sekk. Vi er nødt til å gjøre klare valg om hva vi ønsker å legge hovedvekten på.

I en slik situasjon vil sysselsettingsutviklingen stå sentralt. Om vi skal fremme krav om arbeidstidsforkortelser av en eller annen art, må vi også ha kravet om disse prioriteringene klart for øyet.

Tradisjonelt har vi i fagbevegelsen betraktet arbeidstidsforkortelser, det være seg utvidet ferie, nedsatt pensjonsalder

eller kortere daglig eller ukentlig arbeidstid, som sosiale landevinninger, og ikke som noe element i kampen for den fulle sysselsettingen.

Jeg tror det er viktig at vi holder fast på denne hovedlinjen. I alt for mange europeiske land synes nå kravet om arbeidstidsforkortelse å bli et vel så viktig element i kampen mot arbeidsledigheten som kravene om en mer aktiv økonomisk politikk. Etter vårt syn er dette en uheldig utvikling. Dette vil skape en situasjon hvor en ikke legger hovedvekten på å produsere mer. Øker ikke produksjonen, økes heller ikke samfunnets samlede inntekter. Dermed er det umulig å tenke seg reell kompensasjon for slike arbeidstidsforkortelser. Det er bare gjennom økt produksjon vi kan komme ut av krisen. Derfor har vi i norsk fagbevegelse ikke ønsket å legge oss på en slik linje.

Likevel er det klart at forskjellige former for arbeidstidsforkortelser virker ulikt på sysselsettingssituasjonen. Det er grunn til å anta at en nedsatt pensjonsalder vil føre til et større behov for yngre arbeidskraft i bedriftene når de samlede årskullene går raskere ut. Det er imidlertid ikke den samme grunn til å tro at vi vil få en tilsvarende virkning med nedsatt ukentlig eller daglig arbeidstid på grunn av at her kommer rasjonaliseringseffekten sterkere inn.

Vi har nå fått en større arbeidsledighet enn vi noen gang har hatt tidligere i etterkrigstida, og det er fare for at denne utviklingen vil kunne fortsette, i hvert fall om den økonomiske politikken ikke legges om.

I denne situasjonen vil det være viktig om vi kan makte å kombinere kravet om en sosial forbedring som en arbeidstidsforkortelse er, med en gunstigere effekt på sysselsettingssituasjonen.

I vårt handlingsprogram, som ble vedtatt av Kongressen i 1981, ble to krav om arbeidstida framhevet spesielt. Det ene var kravet om lik arbeidstid for alle lønnstakere. Det andre var nedsatt, og framfor alt fleksibel pensjonsalder. Dette er to viktige krav. Kravet om lik arbeidstid for alle er et grunnleggende rettferdskrav. Det er et uverdig trekk ved vårt samfunn at vi ikke har klart å skape likhet på dette området. Ulikheten her blir dobbelt ille fordi det ofte er de med de tyngste og mest slitsomme jobbene som også har den lengste arbeidsdagen.

Nedsatt pensjonsalder vil være et håndslag til dem som etter en lang arbeidsperiode er slitne og ønsker seg noen år i litt

fredelige former på tampen av livsløpet. Men her må vi være oppmerksomme på at ikke alle har de samme ønsker. En prisverdig kamp for å nedsette pensjonsalderen for dem som føler seg utslitt, må ikke bety at vi presser ut mennesker som i sine beste 60-år gjerne vil fortsette i arbeidslivet. Derfor har vi i handlingsprogrammet sagt at vi vil sette ned pensjonsalderen, og samtidig gjøre den fleksibel, slik at den enkelte kan ha et valg.

Det er naturlig at vi nå reiser disse to kravene i forbindelse med neste tariffoppgjør. Nå vil jo ofte forhold som vedrører arbeidstida også være krav vi må stille overfor myndighetene, blant annet vil vi jo her være avhengig av enkelte lovendringer. Jeg synes derfor det vil være riktig å vurdere om vi skal reise disse to hovedspørsmålene overfor myndighetene allerede i høst, for deretter å komme konkret tilbake til dette ved neste års tariffoppgjør.

Når jeg nevner disse arbeidstidsforkortelsene i forbindelse med inntektsoppgjøret, er jeg selvsagt oppmerksom på at dette koster penger. Allerede i dag overføres det store midler fra statsbudsjettet til trygdebudsjettet, og behovet for dette vil ikke bli mindre med åra. Men en nedsatt pensjonsalder vil også gi besparelser på offentlige budsjetter. I den grad eldre arbeidstakere har lange sykefravær, vil jo dette være en kostnad som blir redusert, og dersom nedsatt pensjonsalder kan gi plass for yngre arbeidstakere, vil vi også kunne få innsparinger på ledighetstrygden. Det er derfor viktige avveininger vi her må gjøre før vi kan trekke mer sikre konklusjoner om hva dette vil koste.

Men det viktigste nå er å få satt disse viktige faglige kravene på dagsorden.

Så til et spesielt problem som har oppstått samtidig med utviklingen av inntektspolitikken i 1960- og 1970-åra, nemlig at vi har fått et mer komplisert begrepsapparat enn det vi hadde tidligere. Tekniske uttrykk som kjøpekraft (disponibel realinntekt), overheng, lønnsutvikling på årsbasis sammenliknet med dato-tillegg, gjør oppgjørene mer kompliserte og vanskelige å forstå for mange av våre medlemmer enn det var tidligere.

Tidligere sammenliknet vi prisutvikling og lønnsutvikling, og fant på denne måten fram til reallønnen. Det var et enkelt begrep, som de fleste forsto og kunne håndtere.

Men dette apparatet ble ikke godt nok når vi også trakk inn

offentlige tiltak i forbindelse med lønnsoppgjørene. Når skattene blir en del av oppgjørene, må vi selvfølgelig også trekke skattene inn i det beregningsmessige grunnlaget og de blir beregnet på årsbasis.

Jeg tror derfor at vi like godt først som sist kan innstille oss på at de begrep som nå er kommet, er kommet for å bli. Dessuten gir det oss mer informasjon enn det gamle begrepsapparatet gjorde. Det er slik at vi på denne måten får tatt bedre hensyn til de forskjellige elementene som har betydning for vår private levestandard enn vi hadde tidligere.

Men det ligger et meget alvorlig problem for oss i at dagens begrep ikke er godt nok kjent og forstått. Dette er et problem for hele vårt organisasjonsdemokrati, fordi realiteten lett kan bli at mange av våre medlemmer tar del i diskusjoner og stemmer over forslag der en ikke fullt ut får tak i innholdet.

Fra fagbevegelsens side må vi betrakte dette som en utfordring. Det er intet svar å angripe selve begrepsapparatet - det vil likevel bli brukt av andre som direkte og indirekte er med i oppgjørene. Vår utfordring vil nå være å få gjort begrepene mer forståelig blant våre medlemmer, og vi bør derfor sette i gang en informasjonsaksjon blant våre medlemmer omkring de økonomiske sammenhenger vi blir stilt overfor, og de begreper som vi nå bruker i forbindelse med inntektsoppgjørene.

Jeg har i denne innledningen reist en del problemstillinger som jeg mener er sentrale for fagbevegelsens videre inntektspolitiske engasjement.

Mitt utgangspunkt har vært at vi vil stå overfor en situasjon uten særlig økonomisk vekst i 1980-åra. Blir utviklingen bedre, blir en del av våre problemstillinger lettere å hanskes med.

Vi må avfinne oss med at det innen inntektspolitikken alltid vil være visse spenninger og motsetningsforhold - mellom regjering og organisasjoner - mellom LO og andre organisasjoner - og innad i LO.

Slike motsetninger må vi leve med. Men det er nødvendig for oss som den dominerende lønnstakerorganisasjon, at vi makter å drøfte disse spørsmålene innenfor fagbevegelsen. Vi må finne fram til avveininger mellom ulike hensyn som til enhver tid er mest hensiktsmessig.

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, takket LO-formannen for hans innledning, og gjorde representantskapsmedlemmene oppmerksom på at man hadde lagt ut på representantenes bord to forslag til uttalelse om dagsaktuelle problemer.

Forslaget om *industripolitikken* har følgende ordlyd:

«Industripolitikken

Industriens utvikling i Norge er bekymringsfull på flere måter. Industriproduksjonen har stagnert. I løpet av de siste par åra har dessuten investeringene vist en skremmende nedgang.

I tillegg til denne alminnelige dystre situasjonen for norsk industri, kommer spesielle vanskeligheter innenfor enkelte bransjer og distrikter. Situasjonen er særlig bekymringsfull for en rekke av våre ensidige industristeder. Når virksomheten ved nøkkelbedrifter på slike steder er truet, trues også eksistensgrunnlaget for hele lokalsamfunnet.

Regjeringen har i sin industripolitikk fortrinnsvis lagt opp til bruk av generelle virkemidler, og har vært avvisende til å gå inn med målrettede virkemidler rettet direkte mot enkelte næringer, bransjer eller enkeltbedrifter.

Landsorganisasjonen er enig i at industripolitikken i hovedsak bør bygges opp omkring generelle virkemidler, men spesielle og målrettede virkemidler må også være en nødvendig del av norsk industripolitikk. Ikke minst gjelder dette overfor de ensidige industristeder der samfunnet har en klar forpliktelse til å sikre det framtidige næringsgrunnlaget.

I denne forbindelse vil Representantskapet vise til de viktige industrisaker som nå ligger til behandling i Stortinget. I første rekke dreier det seg om industristedene Tyssedal og Sulitjelma. Landsorganisasjonen vil understreke at samfunnet har en klar forpliktelse til å sikre sysselsetting og næringsgrunnlag på disse stedene. Det er derfor sterkt kritikkverdig at disse sakene nå er blitt del av en gigantisk hestehandel der hensynet til de borgerlige partiers regjeringsforhandlinger klart blir satt foran hensynet til disse lokalsamfunns framtid.

Ikke minst har mellompartienes holdning i denne saken vist at disse partier nå ikke lenger har troverdighet i forhold til forpliktelsen overfor de ensidige industristeder.

Landsorganisasjonen vil gå inn for at det nå fattes avgjørelser i disse sakene som kan skape tillit og trygghet i befolkningen på disse stedene. (Dette betyr at Stortinget allerede nå må fatte vedtak i Tyssedal-saken om at det skal reises et nytt industrianlegg på stedet basert på lokale ressurser, og med et betydelig antall arbeidsplasser.) Stortinget må også gjøre ved-

tak som sikrer videre gruvedrift i Sulitjelma. Dette innebærer bl.a. at virksomheten ved smeltehytta må opprettholdes.

Landsorganisasjonen vil også understreke statens forpliktelse i forbindelse med Nye Tofte, og vil gå inn for at staten her medvirker direkte ved å gå inn med aksjekapital i bedriften.

På bakgrunn av den spesielle situasjonen ved en rekke ensidige industristeder vil Landsorganisasjonen om kort tid arrangere en bredt anlagt konferanse som skal drøfte de problemene landet her står overfor. Ved siden av å drøfte de problemstillinger og anbefalinger som er reist i Buvik-utvalgets innstilling om ensidige industristeder, vil Landsorganisasjonen også legge opp til en generell diskusjon om norsk industris framtid.

Det er nå absolutt nødvendig å bringe landets industripolitikk over i en offensiv fase med sikte på å utvikle en aktiv industristrategi som et alternativ til den passive industripolitikken Regjeringen nå fører.»

Det fremlagte forslag om *den økonomiske situasjon* lyder:

«LOs representantskap ga på sitt møte 13. april sin tilslutning til den tariffavtale som var inngått med Norsk Arbeidsgiverforening. Representantskapet vil igjen understreke at denne avtalen tar rimelig hensyn både til konkurranseevnen og kjøpekraftutviklingen, og at avtalen utgjør et vesentlig bidrag til kampen for å gjenopprette en situasjon med full sysselsetting. Det samme gjelder avtalene innen stat og kommune.

Fra Landsorganisasjonens side har vi imidlertid understreket to forutsetninger som må være knyttet til de avtaler som er inngått. For det første forutsetter Landsorganisasjonen at andre grupper i samfunnet nå ikke går utover den økonomiske rammen som ble fastsatt i LO/N.A.F.-oppgjøret. Der som dette skjer, vil grunnlaget for hele oppgjøret være undergravd, og Landsorganisasjonen vil måtte ta dette i betraktning ved seinere anledninger. Representantskapet vil i denne sammenheng vise til den innstilling som nå foreligger fra Stortingets Landbrukskomite om jordbruksoppgjøret.

Det tilbud som opprinnelig ble gitt oppfyller klart betingelsene om at inntektene i jordbruket skal tilsvare inntektene i industrien. Landbrukskomiteens innstilling vil, dersom den blir vedtatt av Stortinget, bidra til å undergrave intensjonene i årets inntektsoppgjør. Dette gjelder påplussningene både fra Arbeiderpartiet og fra mellompartiene. Etter representant-

skapets oppfatning vil et slikt vedtak skape en umulig situasjon med sikte på seinere inntektspolitisk samarbeid.

Representantskapet i Landsorganisasjonen vil derfor innstendig anmode Stortinget om å slutte seg til det opprinnelige tilbudet fra Regjeringen når saken kommer til endelig behandling.

Den andre forutsetningen som ble lagt til grunn for et moderat lønnsoppgjør var at Regjeringen skulle følge opp med effektive tiltak mot arbeidsledigheten. Regjeringen hadde på forhånd selv sagt at et moderat oppgjør ville gjøre det lettere å fremme tiltak mot ledigheten.

Representantskapet konstaterer at Regjeringen enda ikke har oppfylt sine forpliktelser på dette punkt. De tiltak som er nevnt i sysselsettingsmeldingen og i Revidert Nasjonalbudsjett er på ingen måte tilstrekkelig til å sikre full sysselsetting.

Landsorganisasjonen vil igjen understreke alvoret i situasjonen og peke på at all erfaring viser at arbeidsledigheten blir permanent og økende dersom den først får et visst omfang. Derfor er det nødvendig med snarlige tiltak som raskt kan bringe ledighetstallene nedover.»

Ettermiddagsmøtet

begynte kl. 14.30, med debatten etter Tor Halvorsens innledning om «Den faglige situasjon».

Dirigenten, *Leif Haraldseth*: - Vi er nå interessert i å få en diskusjon av mer generell karakter på bakgrunn av LO-formannens foredrag. - Imidlertid er vi også midt oppe i dagsaktuelle politiske hendinger, som gjør at det er nødvendig - når Representantskapet er samlet - at vi uttaler oss om to aktuelle saker. I den anledning har vi lagt fram forslag til uttalelse om den økonomiske situasjon og industripolitikken.

Debatten:

Olav Støylen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: - På representantskapsmøtet for et år siden fant representantene for Kjemisk det nødvendig å ta opp Tyssedal-saken, og vi sendte over et forslag til Sekretariatet, som de har prøvd å følge opp på ulike måter. Dengang omgjorde stortingsflertallet et tidligere enstemmig vedtak om modernisering og bygging av en aluminiumsbedrift til en anbefaling om reising av et ilmenitt-

verk. Det er med beklagelse vi må ta denne saken opp på nytt. Det har sikkert ikke gått noen hus forbi hva som er i ferd med å skje, og jeg finner dekning for dette i det foreliggende forslaget til uttalelse om industripolitikken.

- I dag foreligger innstillingen om Tyssedal-saken, og nå er man i full fart i ferd med å løpe fra sysselsettingsgarantier og løfter. I innstillingen heter det nemlig at Komiteens flertall, bestående av Høyre og Senterpartiet, som har formann i komiteen, konstaterer at det fra forskjellige stadier i DNN-saken er gitt tilsagn om å skaffe sysselsettingstilbud til Odda og Tyssedal, og at det derfor påhviler sentrale myndigheter spesielle forpliktelser til å treffe tiltak i dette lokalsamfunnet som går ut over de virkemidler som ellers settes inn for å utvikle arbeidsplasser. Kristelig Folkeparti har sluttet seg til dette, med ulike politiske formuleringer. De har riktignok nevnt garantien senere i innstillingen, men fra tidligere stortings- og regjeringsbehandlinger var det gitt en absolutt garanti. Nå er det snakk om spesielle forpliktelser, og det er etter min mening en nokså stor forskjell. Og det går heller ikke an, slik som antydning i innstillingen, at garantien skal flyttes fra regjering og storting over til de lokale organene.

- I innstillingen fremmer også flertallet forslag om avsetninger til et fond på 100 millioner kroner, men de vil ikke gi svar på hva som kan brukes av disse pengene, om det er rentene man har anledning til å bruke.

- Innstillingen er syltynne saker, sett med Tyssedal-befolkningens øyne, og etter min mening eksisterer det kun to alternativer. Det ene er aluminium, det andre er ilmenitt. I vår enfoldighet trodde både foreningen og forbundet at Kristelig Folkeparti ville stå ved sine utsagn om at en avgjørelse om industrireising i Tyssedal skulle komme i vårsesjonen. Jeg tror ikke det hersker noe tvil i denne dal om at Kristelig Folkeparti har ofret tyssedølenes sak på regjeringskabalens alter. Tilsynelatende med god samvittighet. Jeg kan ikke skjønne hvordan de kan klare å bortforklare de løftene de har gitt. Det som i hvert fall er klart, er at alt tyder på at Willoch får sin vilje. Forbundet er helt enig i mindretallets innstilling, som fremmer forslag om aluminiumsbedrift nå. Vi er i dag i den situasjon at vel 150 arbeidstakere har arbeid ved DNN i Tyssedal. Blir flertallsinnstillingen vedtatt, så blir deres arbeidssituasjon høyst usikker, og ansvaret de borgerlige da påtar seg overfor disse 150, og de 80 som vi har gående på

ekstraordinære sysselsettingstiltak, vil være ganske stort. Foreningens standpunkt er at de ikke vil godta noen nye oppsigelser eller permitteringer som følge av et nytt stortingsvedtak, og sier ganske bestemt at hvis det skal flere ut av bedriften, skal de ha et arbeid å gå til. Forbundet er helt enig med foreningen i dette standpunktet.

- Står vi virkelig maktesløse overfor slike saker som dette? Kan man virkelig love det ene etter det andre, og løpe fra løftene når det måtte passe? I dag er det Sulitjelma, torsdag er det Tyssedal, hva blir det neste?

- Jeg tror vi må diskutere en annen strategi når det gjelder slike industrisaker, - vi må skjerpe oss i våre krav og holdninger. Det ser nemlig ut som om myndighetene gjør hva de vil.

- Jeg er imidlertid enig i det forslaget til uttalelse som foreligger, og jeg regner med at både foreningen og forbundet har LO i ryggen når det gjelder kampen om å innfri sysselsettingsgarantien på den ene eller andre måten.

Einar Hysvær, Sekretariatet, syntes det var interessant å høre formannens synspunkter på begrepet «kjøpekraft», «overheng», «årslønnsvekst» o.s.v. - Det er mulig vi må leve med dette, og heller forsøke å gjøre begrepene mer forståelige for våre medlemmer. Medlemmene vil da få mer forståelse for det urimelige i gjennomsnittsberegningene i denne forbindelse. Det er jo slik at jo større grupper av arbeidstakere som omfattes av oppgjøret, desto større blir urimeligheten. Vi bør vel ta til etterretning at slike oppgjør som vi har hatt f.eks. i år for store deler av fagbevegelsens medlemmer fortøner seg som en komedie. Dette er også tariffoppgjør som gir seg meget urettferdige utslag, som favoriserer områder hvor de sentrale tariffoppgjørene har mindre betydning, og hvor det meste av lønnsutviklingen skjer gjennom lokale forhandlinger. Bransjeområder med liten eller ingen lønnsutvikling på det lokale plan kommer fullstendig skjevt ut.

- Urimeligheten blir vesentlig mindre ved bransjevise oppgjør, som derfor bør foretrekkes. Vi må selvsagt være villig til å lete etter nye veier i tariffpolitikken. Vi viser for liten fantasi når vi bare kan velge mellom to oppgjørsformer: fellesoppgjør eller bransjevise oppgjør. Hvorfor kan vi ikke få en kombinasjon av disse? Det finnes saker som det er naturlig å løse i fellesskap, f.eks. det formannen nevnte om lavere pensjonsalder. Men samtidig må vi tilstrebe mest mulig desentraliserte forhandlinger på områder hvor dette er naturlig.

- Tariffoppgjørene i 1980 og i 1982 viste oss at en sak som garantiordningen best løses i fellesskap. Det er ikke tilfredsstillende som i 1982, at ett forbund skal påta seg ansvaret for utforming av en garantiordning for de øvrige forbund. Jeg er glad for at formannen ga uttrykk for at vi må satse alt for å forsvare det lavtlønnsnivået vi har vunnet fram til. Jeg er jo for såvidt enig i at 85 prosent i dagens situasjon er uttrykk for et rimelig nivå på garantiprosenten. Samtidig ga formannen uttrykk for at en sterk lønnsutjamning kan skape problemer for ufaglært arbeidskraft, unge arbeidstakere og andre som kanskje ikke er så attraktive på arbeidsmarkedet. Så lenge disse har hatt lavere lønn enn annen arbeidskraft, har de kunnet få plass i arbeidslivet. Men hvis den arbeidskraften blir atskillig dyrere, vil det kanskje bli mindre fristende for arbeidsgiverne å ansette dem. Hvordan skal vi oppfatte dette? Vi kunne jo mistenke formannen for å gå imot en lønnsutjamning, så dette vil jeg gjerne ha nærmere analysert. Uansett hvilken mulighet vi har for lønnsutvikling generelt i kommende år, må vi kunne arbeide for en solidarisk lønnspolitikk. Fagbevegelsen kan ikke godta at lønnsnivået i noen bedrift med LO-medlemmer skal være mindre enn 85 prosent av industriens gjennomsnitt. Gir vi avkall på dette prinsippet, så er det slutt på den solidariske lønnspolitikken, og det vil være et alvorlig nederlag for fagbevegelsen.

- Jeg tviler på at vi kan avvikle Lavlønnsfondet og samtidig opprettholde lønnsnivået på 85 prosent av industriens gjennomsnitt i alle bedrifter. Det synes tydelig at finansieringen av Lavlønnsfondet i fremtiden ikke kan baseres på innbetaling fra arbeidstakerne. Avgiften fra medlemmene på 35 øre pr. time synes å være et stort problem i enkelte forbundsområder. Formannen nevnte belastningen der hvor vi møter konkurrerende organisasjoner som ikke har de samme forpliktelser. Fagbevegelsen i fellesskap makter ikke å få gjennomført trekket i alle overenskomstområder utenom N.A.F., og det er også en belastning. Nå har vi startet nedtrappingen av Lavlønnsfondet, og prinsippet om at bedriftene selv skal betale sine lønnsutgifter høres greit ut. Det er bare ett vesentlig spørsmål i den forbindelse: Hvor lenge kan bedrifter med dårlig lønnsnivå makte å opprettholde lønnsnivået på 85 prosent av industriens gjennomsnitt uten tilskudd fra et lavlønnsfond. Vi fikk den første påminnelsen ved årets tariffoppgjør, hvor man måtte inngå kompromiss bl.a. når det gjaldt hermetikkindu-

strien og tekoindustrien. Jeg er selvfølgelig klar over at det finnes lavlønnsbedrifter med dårlig lønnsevne, og det er dem jeg først og fremst tenker på.

- Jeg tror vi for å opprettholde garantiordningen må ha et lavlønnsfond, og jeg tror det er viktig at vi finner fram til en annen finansieringsordning. Forslaget om det såkalte «Gjest Baardsen-fondet» - med innbetaling av en viss prosent av overskuddet i bedriftene - fikk jo ingen god mottakelse. Men det viser at det finnes alternative ordninger. Vi kan da ikke være så hjelpeløse at vi ikke finner andre finansieringsordninger. Vi må huske på at vi har funnet fram til systemer med inntekts-overføringer som kan opprettholde et høyt inntektsnivå for bønder og fiskere i dette land. Hvorfor skulle vi da ikke også kunne finne fram til ordninger for lavtlønte arbeidstakere i det private næringsliv?

- Formannen sa i sin innledning at finansieringen etter hvert måtte legges på lavlønnsbedriftene selv, og at fondet må nedbygges, men at garantiordningen i avtalene må opprettholdes. Jeg tviler på at det lar seg gjennomføre, og jeg minner igjen om hva som skjedde ved årets tariffoppgjør. Vi må ikke lure oss sjøl.

- Formannen nevnte i sitt innlegg at streikeretten på mange måter bare er for de grupper som forhandler utenom hovedoppgjørene. Jeg vet ikke hvorledes formannen ser på oss i NNN, som under tariffoppgjøret i 1982 hadde streik i tre av våre bransjeområder.

Jeg mener at vi i forbundsvisе oppgjør har reell streikerett. Og så får vi heller ta belastningen hvis det er mange også innenfor fagbevegelsen som mener at vi ikke viser alminnelig samfunnsansvar når vi benytter oss av denne streikeretten.

Walter Kolstad, Sekretariatet: - La meg først uttrykke tilfredshet over at LOs tariff- og sosialpolitikk er satt på dagsordenen til dette møtet. Jeg tror egentlig at de spørsmål som hører inn under denne del av LOs virksomhet bør vies adskillig større oppmerksomhet enn hva tilfelle er over hele kongressperioden.

Lønns-, arbeidsvilkår og sosiale forhold for det enkelte medlem, grupper av medlemmer, hele medlemsstokken, skal - og må - være det primære arbeid for fagbevegelsen til enhver tid. Det er tross alt resultatene på disse fronter som er det vesentligste utgangspunkt for organisasjonsleddenes arbeid for økt tilslutning til vår bevegelse.

Jeg tar det derfor som gitt at prioriteringen av arbeidsoppgaver innenfor LO i tiden fremover målrettes i sterkere grad enn hittil på dette område.

Det punkt vi nå behandler på dagens dagsorden, beviser for såvidt erkjennelsen av dette, idet vi nå - uten vedtakspress - gis anledning til å diskutere fremtidens politikk på dette viktige område.

Jeg er fornøyd, sa jeg, fordi LOs formann setter en vesentlig del av problematikken i forbindelse med prioriteringen av LOs tariffpolitikk i søkelyset. Han har ganske godt fått frem motforestillinger og særinteresser såvel innad som utad, selv om jeg ikke er enig i alle de konklusjoner som han nå har lagt på bordet. La meg først ta for meg det han kaller ansvarsfordelingen mellom myndighetene og organisasjonene.

Jeg er enig i at det er de politiske ansvarlige organer, Regjering og Storting, som må ha ansvaret for helheten i politikken, og at vår oppgave i denne forbindelse er sterkest mulig påvirkning - men gjør vi det? Er vi tilstrekkelig målrettet i vår holdning til det politiske miljø, gjør vi det som er mulig for en best mulig plattform for LOs politikk i de styrende organer - Stortinget - komiteene - når AP er i regjeringsposisjon o.s.v.? *Jeg mener nei.*

Jeg er av den mening at vår påvirkning i langt sterkere grad enn nå, allerede bør skje under nomineringen til såvel Stortings- som fylkes- og kommunevalg. Gjennom den kraft som finnes innen LOs medlemstall, kan vi allerede på dette tidspunkt legge grunnlaget for den innflytelse vi bør og skal ha i landets bestemmende organer. Men forutsetningen er at vi oppnår forståelse for våre opplegg blant flest mulig av våre medlemmer. Dette betyr at fagbevegelsen bør ha sine målsettinger klare i god tid før de valg som foregår i vårt land. Presentere dem på en skikkelig måte, såvel overfor våre egne som for offentligheten. Kan kandidatene til våre nærmeste politiske samarbeidspartnere akseptere våre opplegg, er de gode nok kandidater for oss. Kan de det ikke, skal det være vår oppgave å bytte dem ut. Får vi de fleste av våre medlemmer på grunnplanet med på et slikt opplegg, vil det ha betydning medlemsmessig sett innad i LO, samtidig som jeg er overbevist om at det vil slå positivt ut politisk, bl.a. gjennom en mer riktig yrkesfordeling i Stortingets sammensetning.

En annen ting som ligger i dagen, er at vi på denne måte får fokusert vår egen nærpolitikk på en slik måte at det vanlige

menneske forstår hva vi står for, og hva som er vår politikk. I motsetning til nå, hvor vi i vesentlig grad forteller all verden hvilke feil vi mener Høyre og de andre høyrepartier gjør, uten i tilstrekkelig grad samtidig å markere hva vi ønsker å gjennomføre og hvordan. Med andre ord. Vi må i sterkere grad enn nå søke å styre de politiske organer allerede gjennom sterk påvirkning fra nominasjonsprosessene og frem til valg og gjennomføring av praktisk politikk.

Skal vi fortsette med det nære samarbeid vi i dag har med Det norske Arbeiderparti, med den medlemsstruktur vi har i dag, må vi også tilpasse vårt politiske nærmiljø slik at også denne del har forståelse i medlemsstokken.

Dette er påvirkning av politiske beslutninger fra begynnelse til slutt. Ikke som nå, skippertak når enkelte saker tårner seg opp. Men et slikt opplegg betyr også at vi må vise en reell holdning til de økonomiske realiteter vi til enhver tid lever i. Med andre ord - våre opplegg må være realistiske ut fra de reelle muligheter som til enhver tid er til stede.

Derved er jeg inne på to vesentlige saker i formannens innledning. Vi må ikke nå prioritere nedsatt arbeidstid ved kommende tariffoppgjør, dersom utredninger ikke kan bevise at en slik nedsettelse av pensjonsalder direkte vil slå ut i sysselsettingsnivået, slik at dette er en del av vår kamp for full sysselsetting. Vi må ikke nå kreve nedsatt arbeidstid dersom ikke dette bevislig har sterk innvirkning på sysselsettingstallene.

Når jeg går mot et slikt opplegg på det nåværende tidspunkt, er det av flere grunner. For det første sier formannen i sin innledning bl.a. at det er en stor grad av sannsynlighet for at verdensøkonomien, og derved også norsk økonomi, vil ha en utvikling uten økonomisk vekst i resten av 1980-årene. Lav eller ingen produksjonsvekst gir lav eller ingen samlet reell inntektsvekst i samfunnet, sier han. Jeg er enig i denne spådom, og mener at det vi måtte ha til disposisjon ved kommende oppgjør må benyttes til andre formål. Og, for det andre, er det vår oppgave - i forhandlinger med N.A.F. - å løse politiske spørsmål «som rettelig hører hjemme i Stortinget».

Jeg mener bestemt at det vi måtte ha til disposisjon ved kommende oppgjør må prioriteres til de som ligger lavest på det lønsmessige plan i vårt land. Jeg skal ikke på nytt dra frem enkeltheter, eksempelvis fra det «lille» oppgjør i år, jeg bare minner om mitt innlegg i forrige representantskapsmøte. Men jeg skal ikke unnslå at et oppgjør til på samme måte som i

1983, vil drepe den siste rest av vår tro på den rettferdige fordelingspolitikk vi så fromt snakker om.

For vårt forbunds vedkommende, hvor stagnasjon og tilbakegang er til å ta og føle på når det gjelder normallønte, vil konklusjonen i så fall bli at vi må finne egne løsninger på våre problemer. Derved frarår jeg store, sterke grupperinger, hvor noen nå synes å bli enda sterkere, å benytte sin kraft på en slik måte at mindre grupperinger faller totalt ned mellom to stoler.

LOs formann peker meget riktig på den største skjevhet i vår tariffpolitikk, hvor vesentlige grupper innen den private sektor ikke har lønnsgradning og ikke får kompensasjon.

Her berører han - etter mitt syn - direkte det problem som er vårt kjerneproblem i tiden fremover. Både for den enkelte som lønsmessig må lide, og for organisasjonens fremtidige eksistens, må dette problem bli et overordnet mål å løse, uten hensyn til pressgrupper som allerede i dag lever på den økonomiske solside, sett med disse medlemmers øyne.

Stat og kommune synes å ha løst dette problem.

En rekke avtaler i den private sektor henter opp det de skal gjennom stedlige forhandlinger. Nå må det være de normal-løntes tur til å hente sitt.

Jeg tror ikke åpninger for stedlige forhandlinger alene løser situasjonen, det er alt for mange små enheter blant disse til det. Vi må gå andre veier. Bl.a. kan vi - sannsynligvis bør vi også - slik situasjonen i dag er, statistisk spalte medlemmenes lønnsutvikling slik at vi klart får frem de som har hatt hyggelig utvikling i forhold til de som har gått tilbake i reallønn. Deretter bør vi kreve differensierte tillegg på dette grunnlag.

Eksempelvis kan vi benytte prognosert lønnsutvikling som en del av kravet for de som er blitt liggende på normallønn.

Det er en rekke andre momenter jeg gjerne skulle kommentert nå, men regner med at det kommer flere sjanser i tida som kommer. Det jeg har villet kommentere og kaste frem, er tankebaner, slik at vi skal slippe stillstand, nedadgående tendenser og indre stridigheter i tida som kommer.

Walter Kolstad avsluttet sitt innlegg med å si at han støttet begge de forslagene til uttalelser som foreligger.

Trygve Johnsen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, ville gjerne fremme noen synspunkter i tilknytning til LO-formannens innledning. Han mente at man hadde et særlig ansvar

for å medvirke til en omfattende debatt i grunnorganisasjonene utover høsten.

- Vi står overfor et helt annet samfunn enn det vi har lagt bak oss. Jeg tror også at Tor Halvorsens vurdering av det nærmeste ti-året er viktig. Vi vil i sterkere grad komme inn i en periode hvor de enkelte mennesker vil stille andre krav til samfunnet, samtidig som mange av oss vil karkaterisere den utviklingen vi nå er inne i som en egoistisk periode. Dette synes jeg forsterker seg når vi ser utviklingen i politisk sammenheng, i spesielle grupperingers kamp for sine helt spesielle rettigheter. Rettigheter som veldig mange av oss vil oppfatte som eksklusive. Det er også en del av de problemstillingene som det er grunn for oss til å drøfte noe nærmere.

- Formannen var også inne på lavlønnsgruppene og deres muligheter for å opprettholde et rimelig lønnsnivå, og de forsøker vi har medvirket til for å løse deres problemer. Vi er oppmerksom på at det er helt spesielle problemer, og vi håper selvfølgelig at de garantiordninger som er etablert vil bli liggende i overenskomststområdene. Men det betyr ikke at vi ikke skal være villig til å ta diskusjoner omkring problemene som knytter seg til disse, og også være villig til å lansere nye tanker i den sammenheng.

- I en diskusjon om utjevningsspolitikk og solidarisk lønnspolitikk ble det gitt uttrykk for at det ikke er lønnsvekst i den offentlige sektor. Dette er vel forsåvidt riktig, ut fra spørsmålet om hvordan en definerer lønnsvekst. Det faktiske forhold er imidlertid at selv uten den lokale forhandlingsretten har det i løpet av de senere årene vært en betydelig grad av lønnsvekst, såvel innenfor skjermet næring som offentlig virksomhet. Jeg er enig i den vurderingen som går på at vi bør søke å sikre lokal forhandlingsrett for flere fremfor å ta den fra de som i dag har den. Lønnsutviklingen ved de senere oppgjørene har ført til at større grupper innenfor det offentlige og enkelte service-sektorer har gått fra industriarbeiderne. Dette er en lønnsvekst som i noen tilfeller har forårsaket at de i dag ligger høyere enn industriarbeiderne. Dette mener vi ikke er riktig, idet de ansatte i den konkurranseutsatte industri må være villig til å omstille seg for å sikre arbeidsplassene. Disse står også i sterkere grad enn andre grupper i fare for å miste sitt arbeid. Innenfor den offentlige og den skjermede sektor er man jo relativt sikker.

- I tilknytning til den debatten LO-formannen her legger opp

til, kan det være grunnlag for å reise spørsmålet om vi nå har kommet til et punkt hvor vi bør ta en liten tenkepause og vurdere om vi bør finne andre veier å gå for ikke å skape ytterligere problemer mellom gruppene i LO. Men også for å drøfte på hvilken måte vi bedre kan styre grupper utenfor LO.

- Tor Halvorsen nevnte også sentrale saker som arbeidstids- og pensjonsspørsmål. Jeg er enig i at disse spørsmål bør bringes frem i diskusjonen vi skal ha i tilknytning til 1984-oppgjøret. Jeg vil imidlertid peke på at vi bør være litt forsiktig med å bruke argumentasjonen om sysselsetting i tilknytning til pensjonsspørsmålet. De førtidspensjoneringsavtaler vi har sett pr. dato har ikke gitt seg utslag i ytterligere sysselsetting for bl.a. yngre arbeidstakere. Jeg er ikke uenig i at vi likevel skal vurdere dette fremmet i tilknytning til tariffoppgjøret.

- Når LO-formannen inviterer til en debatt om aktuelle problemstillinger, så er det vanskelig for meg å komme utenom et sentralt tema, nemlig vår egen organisasjon. Vi har som målsetting å sikre et sterkt LO - både sentralt og lokalt. I den sammenheng har vi alle et ansvar. Det gjelder spørsmålet om å finne fram til praktiske samarbeidstiltak på den enkelte bedrift, men også forbundene imellom. Blant annet for å markere LO såvel sentralt som lokalt, i konkurranse med de organisasjoner som nå gjerne vil overta en del av våre medlemmer. Det står også her om vår fremtid som en samfunnspåvirkende faktor.

- I forbindelse med den industripolitiske uttalelsen, så oppfatter jeg den som litt for ensidig i forhold til de problemene vi står oppe i. Jeg synes det er grunnlag for å få med et *tillegg til det tredje avsnittet* i uttalelsen, og jeg fremmer følgende forslag:

«Denne mangel på å medvirke til sikring av industrien, vil om kort tid kunne medføre en rasering av enkelte bransjer, f.eks. nybygging skip.

Regjering og Storting er kjent med de vanskeligheter som enkelte bransjer står oppe i.

Representantskapet vil understreke Stortingets ansvar for å sikre at industrien fortsatt opprettholdes som en av de viktigste bransjene i vårt land.»

- I 1974/75 var det ansatt vel 15.000 i nybygging av skip, pr. 15. april i år var dette tallet litt over 4.000. Om vel en måned får vi en permittering som forårsaker at tallet går ned i vel 3.000

ansatte, og det betyr at dette bransjeområde nesten er på utslottelsens rand.

Rino Olsen, Telemark fylke, sa seg glad for det siste Trygve Johnsen nevnte om situasjonen i skipsbyggingsindustrien.

- Når det gjelder Telemark, og Vestfold som vi har en del samarbeid med, er situasjonen den at Tangen Verft har tomme ordrebøker. Trosvik-gruppen har en del å gjøre, men på langt nær nok. Man har også den situasjonen at småverkstedene er uten arbeid. Ved Kaldnes er det 35 mann i arbeid av de tidligere 6-700. Framnes har helt tomme ordrebøker fra juli måned. Man er nå i ferd med å sette bort oppdrag til utenlandske firmaer. Det er sagt at de utenlandske selskapene er så mye billigere. Det som er saken, og som jeg synes vi må reagere på er følgende: Er det kapitalinteresser som er i ferd med å prøve å konkurrere oss ut av markedet? Nå må LO-ledelsen ta dette opp på bred basis. Vi kommer snart i den situasjon at norsk verkstedindustri blir helt og holdent utradert.

- Det snakkes om at norsk teknologi vil leve videre, og jeg er sikker på at en del virksomheter vil få muligheter til å være med på dette. Men jeg synes situasjonen nå er så prekær at vi må gjøre noe mer, og det må gjøres straks.

- Jeg er enig i at Trygve Johnsens forslag må inn i uttalelsen. Ellers er det fremlagte forslaget til uttalelse meget bra, og jeg støtter forslaget.

- Jeg oppfordrer toppledelsen i LO til å ta opp denne saken med de politiske myndigheter. Jeg tenker også i den forbindelse på det mini-oppgjøret vi hadde i år, hvor det helt klart gikk fram at man tok hensyn til sysselsettingssituasjonen, og at Regjeringen og Stortinget ble gitt anledning til å gjøre noe.

Dagfinn Habberstad, Sekretariatet: - Jeg synes LO-formannen la et veldig godt grunnlag for en debatt i Representantskapet om vesentlige problemstillinger som LO vil stå overfor i årene fremover.

- Jeg vil gjerne kommentere noen få av de mange saker Tor Halvorsen nevnte, og jeg vil også gjerne legge fram et par andre ting som det kanskje kan være grunnlag for å ha med seg i den videre diskusjonen fram mot vedtakene i begynnelsen av neste år.

- Det var fra Regjeringens side klart antydnet at hvis man fikk et moderat lønnsoppgjør, så ville Regjeringen gjøre ytterligere tiltak for å redusere den altfor store arbeidsledigheten.

Etter tariffoppgjøret - som også fra Regjeringens side måtte betraktes som moderat - har imidlertid tiltakene uteblitt. Vi har sett det i forslaget til revidert nasjonalbudsjett, og vi har dessverre også sett at sysselsettingsmeldingen ikke har de helt store ambisjonene i årene fremover med hensyn til å dempe arbeidsledigheten. Vi har sogar sett at Regjeringen har begynt å tukle med sykelønnsordningen, som vi trodde det var en slags enighet om skulle til utvalgsbehandling, og at vi skulle komme tilbake til dette når saken hadde vært nærmere vurdert. Man kunne kanskje stille spørsmålet: Har vi blitt tatt litt ved nesen av Regjeringen i forbindelse med opplegget til årets tariffrevisjon?

- Når det gjelder sysselsettingen, er vi i den situasjon at det også i årene fremover vil skje en vesentlig strukturendring i sammensetningen av lønnstakere i Norge. Jeg er fullt ut enig i at alt må gjøres for å sikre at industrien får beholde minst den plassen den har i dag. Dessverre ser likevel situasjonen ut til å være den at det er vanskelig å øke, kanskje stor nok oppgave å beholde, det nivået vi har i dag. Hva kan vi så gjøre til erstatning? Her er det også flere klare utvalgsuttalelser om at man i en slik situasjon fortsatt bør satse på offentlig og privat tjenesteyting. Det er sannsynligvis det som vil være vekstfaktoren i Norge i årene fremover, slik den også har vært det i årene bak oss. Bare noen tall for å illustrere dette: Nettoveksten i antall yrkesaktive i 1970-årene viser at den offentlige sektor - stat, kommuner og fylker - sto for 87 prosent av nettoveksten. Vi hadde i årene 1962-79 en gjennomsnittlig økning i årsverkene innenfor offentlig forvaltning på 3,9 prosent. I langtidsprogrammet har man basert seg på en vekst på 2,1-2,4 prosent fram til 1985. Men etter at vi fikk ny regjering har veksten blitt redusert meget sterkt, og ligger nå rundt 1 prosent, med stillstand i den statlige sektor. Hvis man regner på hva dette konkret vil utgjøre i antall årsverk, tror jeg man kan bli fristet til å trekke den litt lettvinde, men kanskje likevel riktige konklusjonen, at mange av de arbeidsledige vi registrerer i dag har direkte sammenheng med nedbyggingen av den offentlige sektor.

- Vi har nylig fått en offentlig utredning om næringslivets utviklingsmuligheter i innlandet, og utvalget - med Oddvar Nordli som formann - sier bl.a. om situasjonen, at en sterk dempet vekst i offentlig sektor i årene fremover ikke vil kunne kompenseres av tilsvarende vekst i næringslivet for øvrig. For

mange arbeidstakergrupper, og særlig i svakt utbygde distrikter, vil alternativet til nye offentlige arbeidsplasser være arbeidsløshet. En videre utbygging av offentlige tjenester i områder med svakt sysselsettingstilbud, kan derfor vise seg å være billig fra et samfunnsøkonomisk synspunkt. Jeg tror utvalget her peker på meget vesentlige ting, og jeg er dessverre redd for at utvalget vil få rett.

- Her har da selvfølgelig fagbevegelsen en oppgave å gjøre. Jeg er glad for å kunne si at LO sentralt gjennom de forslag bl.a. Norsk Tjenestemannslag har utarbeidet, har støttet fullt og helt opp om det. Jeg er også glad for å kunne konstatere at det samme har skjedd i Arbeiderpartiet i Stortinget, og jeg har grunn til å tro at også SV vil slutte seg til Arbeiderpartiets forslag til revidert nasjonalbudsjett. Vi står imidlertid likevel overfor den politiske realitet at det altså ikke er flertall i Stortinget for forslag som er godt begrunnet, og hvor alle utredninger og eksperter har kommet til samme konklusjon.

- Tariffpolitikken: Når det gjelder lønnsveksten i de forskjellige områdene, så har vi her nokså sikre tall, som gjør at vi i og for seg ikke behøver å bruke ord som skaper problemer. Den faktiske situasjonen er jo - slik Aukrust-utvalget flere ganger har pekt på - at den gjennomsnittlige lønnsutvikling f.eks. i statssektoren ligger omtrent 10 prosent under den gjennomsnittlige utvikling i industrien i perioden 1973-82.

Jeg er glad for at LO-formannen nå har reist tanker om å få til et system også i den private sektor som mer kan sammenliknes med det vi har i den statlige sektor. Når man, som Aukrust-utvalget har gjort, ser litt på utviklingstendensene, er det klart at det fortsatt er områder igjen som ikke har hatt noen økning relativt sett på nivået. Det er gjort en sammenlikning med 45 bransjer i industrien mot industrien i gjennomsnitt som viser at i 1974 var hermetikkfabrikkene på 78 prosent av industrien, mens det høyeste tallet man hadde dengang var anleggsvirksomhet med 142 prosent. I 1982 er fortsatt hermetikkindustrien den gruppe som ligger lavest og anleggsvirksomheten er fortsatt den gruppen som ligger høyest. Jeg sier ikke dette for å skape problemer, dette er tall jeg går ut fra alle er enig i, og som vel på en måte beviser at vi har en del å gjøre for fortsatt å kunne komme nærmere med hensyn til nivået i de forskjellige sektorer også i det private området. 20 bransjer av 45 har hatt en negativ utvikling i perioden 74-82 i forhold til gjennomsnittet i industrien.

- Jeg vil også trekke fram avtaleperiodens lengde. Jeg er klar over at dette har vært debattert i LO tidligere, men jeg synes ut fra det såkalte «begrepsapparatet», at man med en endring av avtaleperioden vesentlig kunne lette denne problemstillingen. Jeg er selvfølgelig klar over at det også er en del negative sider ved dette, bl.a. knyttet til statsbudsjettet.

- Vi står nå overfor den situasjon at vi får en lavere prisutvikling i årene fremover, noe som i og for seg er positivt. Det vil imidlertid føre til problemer i forhold til måten å regne på, hvor vi trekker med overheng og lønnsglidning i perioden i relasjon til generelle tillegg og prisutviklingen. Presthus har jo lovet 6 prosent prisstigning neste år, men det er vel ingen som tror at det blir realiteten. Men for hver prosent vi går under det vi ligger i dag, vil dette problemet melde seg med stadig større tyngde.

I den forbindelse må jeg få lov til å vise til forslaget om arbeidstidsreduksjoner. Det er klart at vi må se på kostnadene her, men i prinsippet er vel alle enige om at dette må reises på dagsordenen.

Kjartan Kvellestad, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:
- LO-formannens innledning inneholdt mange saker som bør debatteres ute i fagforeningene i tida framover. Imidlertid er det klart at i en situasjon hvor ca. 450 av 500 av våre medlemmer står i fare for å bli permittert, er det vanskelig å reise en slik debatt. Det er derfor mitt innlegg i dag stort sett vil dreie seg om industripolitikken.

- Regjeringens mangel på industripolitikk må være den saken LO etter min mening må sette i fokus i tida framover. Vi opplever i dag at Regjeringen totalt ignorerer de problemene vi står overfor, og fagforeningsdelegasjoner som møter opp kommer ikke lenger enn til statssekretærene. Innenfor skipsbyggingsindustrien er det frustrerende å se den mangel på vilje til handling som i dag er til stede. Utenlandske verft får langt bedre finansieringsordninger enn norske. Norske skipsredere bygger sine skip i Sør-Korea og Aust-Asia, uten å sende forespørsler til norske verft i det hele tatt.

Det er riktig som det har vært sagt her, hele skipsbyggingsindustrien står nå i fare for å bli rasert. F.eks. ved Ankerløkken-bedriftene i Florø og Førde i Sogn og Fjordane står begge verftene som tilhører samme konsernet i dag uten nye kontrakter. Det vil da totalt medføre ca. 900 permitterte i distriktene. Etter å ha konkurrert ut ca. 30 europeiske verft,

som i utgangspunktet kunne tilby bedre finansiering enn oss, møter vi Sør-Korea med dumpingpris og bedre finansieringsordninger enn vi kan tilby. Resultatet er langvarige permitteringer for disse to distriktene, som i dag har en arbeidsledighet på ca. 8 prosent, og ut på høsten regner vi med at det for Florøs vedkommende kanskje blir over 20 prosent arbeidsledighet.

- Det var full generalstreik i Florø og Førde 10. mai, med krav om bedre generelle finansieringsordninger, sysselsettingstiltak i samband med den store arbeidsledigheten og ekstraordinær finansiering på kontraktene. NRK og Dagsrevyen var til stede og gjorde opptak, men de fant det lite interessant å sende det - på tross av at det her var to lokal-distrikter det gjaldt, og ikke som flere ganger tidligere ett.

- LO må nå sette industripolitikken i høysetet i tida framover. Jeg er glad for forslaget til uttalelse som er lagt fram om en landsomfattende konferanse for ensidige industristeder, og jeg vil appellere til LO om å sørge for en bredest mulig dekning og en bredest mulig representasjon på en slik konferanse.

Situasjonen i verkstedindustrien må prioriteres høyt, og jeg støtter fullt ut Trygve Johnsen's forslag til tillegg til uttalelsen.

- Vi har inntrykk av at det ikke lenger hjelper at vi uttaler oss, for vi har sendt flere uttalelser til Regjeringen. Går det rett i papirkurven? Jeg vil derfor stille følgende spørsmål til LO-formannen: Bør vi gå videre med uttalelsen, og bør vi kreve et møte med Regjeringen i samband med vårsesjonen eller begynnelsen av høstsesjonen, for å fremme kravene i direkte konfrontasjon med Regjeringen, eller holder det med en uttalelse?

Sidsel Bauck, Handel og Kontor i Norge: - På samme måte som flere andre har gitt uttrykk for, vil jeg si meg svært glad for at det er lagt opp til drøfting av prinsipper og retningslinjer for tariffpolitikken, uavhengig av en aktuell forhandlingssituasjon. Det er riktig i forhold til Representantskapets arbeidsoppgaver og det er nødvendig for LOs framgang. Og det kan vel kanskje også motvirke at Representantskapet blir betraktet som et sandpåstrøingsorgan.

- Det er nok riktig som LO-formannen sa i sin innledning, at situasjonen i verdensøkonomien og i Norge vil gi liten eller ingen vekst, og han har sikkert rett i at det vil bli vanskeligere å få til reelle omfordelinger. Men etter min mening er det nødvendig ikke å stoppe der, fordi det er desto viktigere for oss å

få til en mer rettferdig fordeling av godene. Vi må ikke akseptere eller stilltiende godta at flere og flere bare tenker på seg selv. Det er forståelig at mye godtas for å beholde jobben, som er noe av det viktigste for oss alle. Det er imidlertid farlig for vår solidariske lønnspolitikk og for vår lønnspolitikk i det hele, når en nær sagt finner seg i hva som helst. Og det er viktig at vi da fra LO setter et sterkt søkelys på dette forholdet.

- LO-formannen ordla seg positivt i tilknytning til kvinnes frammarsj i arbeidslivet, som vel var den formuleringen han brukte. Men det var nå svært så varsomt problemstillingene egentlig ble trukket opp. Vi har litt å ta igjen her. Allerede i forrige århundre erkjente den faglige og politiske arbeiderbevegelsen at økonomisk selvstendighet var en nødvendig forutsetning for kvinnes frigjøring og likestilling. Er det ikke nå på tide at vi erklærer at alle voksne mennesker har økonomisk ansvar for seg selv - en plikt til å forsørge seg selv, og dermed en plikt og rett til arbeid? Og at vi også erklærer at forsørgelse av den kommende slekt, som skal forsørge oss alle med tiden, er et felles økonomisk ansvar, og så får vi legge opp til hensiktsmessige positive ordninger i henhold til det.

- La oss slutte å diskutere kvinners yrkesaktivitet som om alle til enhver tid har flere småbarn, for slik er det altså ikke. Dagens økonomiske situasjon innebærer også tilløp til noe som kan minne om «30-års debatt», om kvinnen tilbake til hjemmet. Det er en forståelig debatt i enkelte samfunn, hvor det er vanskelig å skaffe nok jobber til alle. Men det er en farlig debatt, og la oss nå slå slike framstøt tilbake. Vi bør glede oss med hverandre over den meldingen som sto i siste nummer av Fri Fagbevegelse, om at LO nå har fordoblet sitt arbeid på likestillingsområdet - fra én til to saksbehandlere. Det kan bety mye for å få foretatt nødvendige utredninger på dette området i tiden fremover. Det er ingen romantiske forestillinger vi har behov for når det gjelder kvinner og arbeid, men det er også der en solidarisk politikk. Her er det temmelig mange medlemmer å hente, og det er LO som skal være organisasjonstilbudet og organisasjonsalternativet til disse medlemmene.

- Når det gjelder Lavlønnsfondet og lavlønsspørsmålet generelt, så vedtok Representantskapet en avvikling bl.a. med min stemme. Og vårens tariffoppgjør ble godkjent, også med min stemme. Men jeg har etter hvert fått den oppfatning at vi er i ferd med «å helle barnet ut med badevannet», for å bruke

et slikt uttrykk. Lavlønnsfondet i sin form holdt ikke mål, det er vi enige om, og den oppfatningen har jeg fremdeles. Men når de som skulle hatt de største lavlønnsstilleggene ved vårens tariffrevisjon, i mange tilfeller følte seg nødt til å gi avkall på dette av hensyn til arbeidsplassene, så burde det være uakseptabelt for vårt fellesskap og for LO, i solidaritetens navn. Hvor er det blitt av våre gyldne tanker om et Gjest Bårdsen-fond. Jeg er helt enig med Kolstad i at det må finnes utveier for å løse dette, for jeg tror ikke det er den endelige løsning bare å si at dette får bedriftene klare selv. Vi må kunne klare å finne en form på en solidarisk lønnspolitikk og reelle lavlønnsgarantier. Jeg føler meg fristet til å spørre om vi i vår noe ensidige, og sikkert i mange år nødvendige, lønnsstilleggspolitikk, underveis har glemt idédebatten, - selve det verdigrunnlaget og det rettferdssamfunnet som vi da skulle skape i fellesskap.

- Når det gjelder arbeidstidsforkortelser, er jeg enig i at vi skal holde fast på vår hovedlinje, og at arbeidstidsforkortelse i hvilken form den enn måtte få skal gis med full lønnskompensasjon.

Det er imidlertid ett vesentlig poeng i denne og i en del andre forbindelser, og dette ble - såvidt jeg oppfattet - utelatt av formannen. Det var i grunnen litt utrolig at denne problemstillingen ikke er nevnt med ett ord hittil: Ny teknologi - data-maskinbaserte systemer og ny teknologi generelt kommer inn på alle områder i arbeidslivet, og vil stille oss overfor utfordringer som vi hittil kanskje bare har kunnet drømme om. Denne økte bruken av ny teknologi vil føre til en produktivitetsøkning. Er det så en produktivitetsøkning som vi ikke skal være delaktig i? Er det ikke slik - som noen av oss tok opp i full bredde på LO-kongressen - at økt produktivitet ved innføring av ny teknologi må komme de ansatte til gode. I den forbindelse kan vi diskutere også arbeidstidsforkortelser, og da kan vi kanskje krysse tanker både om seks timers dag, arbeidstidsforkortelse generelt o.lign., men da hele tiden med full kompensasjon. Da vil det bli snakk om hvordan vi prioriterer. For en tid siden deltok vi i et europeisk møte i Funksjonærinternasjonalen, hvor vi til dette med kravet om full kompensasjon føyde, at hvis det så samtidig skulle være mulig å få flere arbeidsplasser, så har vi ingen ting imot det. Det jeg viser til er at ingen ting skal være oss fremmed i debatten når vi skal prøve å finne fram til veier å gå. De gamle problemstillingene våre holder antagelig ikke mål. Når det gjelder

arbeidstidsforkortelse, og våre forpliktelser i forhold til kongressvedtak o.s.v., så er det klart at det aller første skritt er lik arbeidstid for alle. Og om vi nå mener at vi har dårlig råd, så er vel dette et skritt som skulle ha vært tatt for mange, mange år siden. Det er en sosial skamplott at enkelte arbeidstakere skal ha en lengre arbeidsdag enn andre. Det må vi få slutt på.

- Så formann, håper jeg på en skarpere profil framover. Jeg synes at vi ofte virker litt tafatte, og det er ikke fordi vi ikke har de riktige meningene og standpunktene.

- I forbindelse med Tyssedal og Sulitjelma kan jeg slutte meg til det Støylen sa. Jeg vil imidlertid bare føye til at det er greit at det kommer deputasjoner hit og at de blir mottatt i LO, men jeg synes også at det hadde vært veldig greit om LO hadde sendt en offisiell delegasjon, med LO-formannen i spissen, til Sulitjelma og Tyssedal og sagt at vi står solidarisk med dem. Det er en mer effektiv handling.

- Debatten og behandlingen fram til neste korsvei, hvor oppgjørsformen for 1984 skal vedtas, må selvsagt klargjøre hvordan vi skal finne en form hvor vi både kan nytte LOs samlede slagkraft i forbindelse med arbeidstid, lavlønnsgaranti o.s.v. og beholde forbundenens suverenitet over egne saker.

Jeg er overbevist om at vi må kunne klare å finne fram til veier å gå. Det videre arbeid nå må selvsagt bli den debatten alle snakker om her. Jeg synes imidlertid vi skal forplikte oss til å trekke igang debatten, og jeg tillater meg å fremme følgende forslag:

«Det lages et debattopplegg om tariffpolitikk (inntektspolitikk, oppgjørsform, ny teknologi, arbeidstidsforkortelse, lavlønnsgaranti m.v.) som sendes grunnorganisasjonene i august.

Svarfrist settes så tidlig at resultatet kan behandles på representantskapsmøtet foran tariffrevisjonen.

Saksdokumentene sendes representantskapsmedlemmene på forhånd.

Navneforslag: «Solidarisk lønnspolitikk.»

Nils Totland, Statstjenestemannskartellet, mente at det nå er nødvendig for fagbevegelsen å ta opp en del prinsipielle spørsmål knyttet til pris- og inntektspolitikken, og foreta en mer omfattende drøfting av dette enn det man har anledning til når en konkret skal utforme tariffkrav for en bestemt tariffperiode.

- Formannen har - noe utradisjonelt - i sin innledning gått inn på en del områder hvor vi vet at det kan være ulike oppfatninger innenfor egne rekker. Debatten til nå har vært veldig fordragelig, og vi lever i en vanskelig tid som skulle stimulere til tiltak som mer samler enn splitter innen vår egen bevegelse. Det er stilt søkelys på en del problemstillinger som vi i såkalt vanskelige tider må se som større utfordringer nå enn under mere gunstige forhold. Vi har nå spørsmål på bordet som vi på ingen måte kan se vil være enkle å løse for bevegelsen, verken rent faglig eller faglig/politisk. Jeg tror heller ikke den nyreviderte regjeringslista vil gi noen særlig bredere plattform i den sammenheng.

- Når det gjelder forslagene til uttalelser som foreligger, vil jeg gjerne si at jeg slutter meg til dem. De gir en rimelig bred og bastant oppfatning av hva som er Landsorganisasjonens og Representantskapets syn.

- Så er spørsmålet om hvordan vi skal videreføre debatten. Jeg er enig i at debatten må fortsette utover dette forum, og at det blir opptakten til en videre debatt, både i fagbevegelsen og i den politiske del av bevegelsen, fordi det i det formannen har lagt opp til ligger så mye samfunnspolitisk stoff som vi bør ha med oss.

- Rent personlig kan jeg på mange måte si meg enig i tanker og holdninger innledningsfordraget bærer preg av, og jeg har derfor ikke så mange korrigeringer, men heller noen understrekninger.

- Når det sies at vi til nå i den statlige og kommunale sektor har spilt en dominerende rolle, og har hatt en sterk inntektspolitisk innflytelse, så går jeg ut fra at det i dét ligger at dette skal vi fortsatt ha. Utfordringen på det punktet er at vi framover også legger til rette for, både organisasjons- og tariffpolitisk, at vi kan ha dét. I klartekst betyr det at vi på LO-siden i offentlig sektor får de arbeidsbetingelser som gjør dette mulig. Det er sterke krefter rundt oss som predikerer den markedsstyrte økonomiske filosofi til fordel for fellesskapet, og mot et høyt fellesforbruk. Og kanskje det er litt dobbeltmoral ute og går innenfor egne rekker også, når alt kommer til alt. Jeg går imidlertid ut fra at vi samlet på LO-hold fortsatt vil stå imot disse framstøtene.

- Når det gjelder sysselsettingen, sa formannen i forbindelse med den etterindustrielle perioden, at sysselsettingen øker sterkere i offentlig sektor enn ellers i samfunnet.

Dagfinn Habberstad har gitt talleksemler på at beklageligvis er dette nå blitt historie. Sysselsettingen i staten har f.eks. fra 1981 til -82 klart stagnert, og resultatet kan vi vel også se på ledighetstallene. Fra Jern- og Metall-hold ble det uttrykt at det hadde vært en tryggere arbeidssituasjon i den offentlige sektor, og jeg er glad for at uttrykket ble brukt i fortid, - for vi føler oss ikke så helt sikre på at det samme vil skje i framtida.

Når det gjelder fordelingspolitikken, så får vi innen den offentlige sektor en ramme til fordeling. Til nå har vi klart å holde fast ved en utjevnende lønnsprofil. Men mitt største prinsipielle ankepunkt ligger således i at hvis det utvikler seg på den måten at vi tar store deler ut lokalt, og mindre til den generelle delen, så vil ikke det verken fremme eller stimulere til en fortsatt utjevnende lønnspolitikk. Og jeg mener også at den siste Aukrust-rapporten indikerer at en slik utvikling kan ha vært i ferd med å skje. Jeg ser også en fare i at disse problemene kan bli forsterket ved en lavere prisstigning, kombinert med skattelettelse, som vil gi små rammer til den generelle lønnsutviklingen.

- Jeg slutter meg til den konklusjonen formannen var opptatt av i forhold til begrepsforvirringene. Vår utfordring ligger i vår evne til å gi informasjon, vår evne til å være pedagogisk gode i vanskelige og infløkte spørsmål. Det er en stor oppgave som vi antagelig så raskt som mulig må ta opp på bred basis.

Jardar Hendricksen, Østfold fylke, takket for LO-formannens innledning, hvor han satte spørsmålstegn ved en del av momentene i vår tariffpolitikk, og også legger opp til debatt om hvordan vi i framtida skal løse våre framtidige tariffoppgjør.

- Jeg klarer dessverre ikke på det nåværende tidspunkt å mobilisere den store entusiasmen til å diskutere disse spørsmålene, - noe jeg skal begrunne: Industriminister Bratz personlige sekretær besøkte Fredrikstad, hvor han klart og tydelig ga signaler om at den sittende regjering ikke bryr seg noe om de resolusjoner, vedtak og uttalelser vi har fattet.

I Østfold har vi en arbeidsledighet på 2 til 8 prosent i de forskjellige kommunene. Vi fikk beskjed om at det ikke finnes midler å fordele til industrien i Østfold, - den får bare klare seg sjøl så godt den kan. Bratz's representant ga også uttrykk for at man ikke var så opptatt av å få besøk av oss.

- Vi fatter vedtak om uttalelser, og sender inn forslag til virkemidler for å rette på industriens forhold, og så er dette

svaret. Er det da noen vits i å sende flere uttalelser til Regjeringen? En føler seg liten når en får slike svar. Man sier at LO er en maktfaktor, men hvor er vår makt når Regjeringen tar så lite hensyn til det vi sier? Jeg er enig med dem som mener at det nå snart er på tide at vi reagerer på en helt annen måte enn vi har gjort til nå.

- Når det gjelder de krav vi stilte til Regjeringen i forbindelse med det siste lønnsoppgjøret, så hadde jeg ingen tro på at dette ville bli fulgt opp fra Regjeringens side. Jeg har dessverre fått rett. Regjeringen har ikke tatt hensyn til den moderasjonen vi viste ved oppgjøret. Jeg har lest en utredning om at jordbruksoppgjøret med de 700 millionene, allerede har fått mer enn tariffoppgjøret ga oss. I tillegg er det nå foreslått enda 90 millioner kroner, med Arbeiderpartiets velsignelse. Vi sa klart i fra at hvis ikke intensjonene vi la til grunn ved tariffoppgjøret ble fulgt, måtte vi komme tilbake. Vi ser også hva gruppene utenfor LO er i ferd med å gjøre. De streiker på et grunnlag som tross alt ligger noe bedre an enn det vi fikk, og jeg er meget bekymret over hvor vi til slutt skal havne.

- Jeg støtter forslaget om en industripolitisk uttalelse, med det tillegget som Trygve Johnsen foreslo, selv om jeg synes det er tynt. Jeg er ikke uenig i det som er skrevet om Tyssedal og Sulitjelma, men vi har mange andre distrikter som er minst like ille utsatt. I Østfold har vi flere områder som jeg vil si kan karakteriseres som katastrofeområder. Vi har Saugbrugs i Halden, hvor man i dag går på sysselsettingstiltak, og vi har Borregaard i Sarpsborg. I Askim Gummivarefabrikk er svenskene nå i ferd med å kjøpe opp flertallet av aksjene, med Regjeringens velsignelse. Det er ett av Sveriges største gummikonserner som er i ferd med å overta Askim Gummivarefabrikk. Regjeringen selger nå norsk industri til utlandet. Det blir en ny KPS-situasjon, et sted hvor det var flere hundre arbeidstakere, men hvor det nå er 50 igjen.

- Jeg har hørt sagt at det er rart at LO kan akseptere at jordbruket får så enorme midler ved subsidier når industrien blir avspist med nesten ingen ting.

- LO-formannen antydte at vi burde reise krav allerede i høst om arbeidstidsforkortelse og eventuelt lavere pensjonsalder. På den bedriften jeg arbeider har vi tenkt å fremme krav om kortere arbeidstid allerede nå, for at dette eventuelt kan bli en brekkstang, og for å vise at dette er ønsket fra gulvplanet. Jeg tror nemlig ikke at det koster så mye som det blir påstått

at det gjør. I forhold til de midlene som blir brukt til arbeidsledighetsstrygd og sosialtrygd, og for andre tiltak for ungdom uten arbeid, så tror jeg ikke det blir så kostbart. Det er bare snakk om omprioritering av midlene.

- Det har vært sagt her at økende automasjon og nytt datautstyr ikke skaper nye arbeidsplasser, og det er riktig. Jeg tror vi seriøst bør tenke på om vi skal fremme forslag om at det bør legges avgift på datautstyr, slik at de midler som blir innspart også kan komme oss til gode.

Erling Norvik har uttalt at fagbevegelsen ikke har noen alternativer å peke på for å fremme sysselsettingen. Fra dette forum har vi imidlertid sendt inn en rekke krav til Regjeringen, - vi har sendt uttalelser og forslag til virkemidler fra fylkeskonferanser. Fra forbundene har det også vært sendt inn en rekke uttalelser og forslag. Likevel påstår Norvik at vi bare klager og syter, og at vi ikke har noen forslag å komme med. Jeg tror heller ikke vi har noen muligheter til å komme videre hvis vi ikke får kastet den regjeringen vi nå har. Regjeringen er i ferd med å slå spiker etter spiker i vår industris likkiste.

Harald Hansen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: - LO-formannen lanserte tanker som legger grunnlaget for en debatt som på det nåværende tidspunkt er meget nødvendig, og jeg støtter Sidsel Baucks forslag i den anledning.

En av de andre sentrale sakene i formannens innledning som også må diskuteres grundig, er sysselsettingssituasjonen. Vi har dessverre kunnet konstatere etter den borgerlige valgseier i 1981, at vi har fått en økonomisk politikk som er formet slik at den absolutt ikke letter sysselsettingssituasjonen i en krisetid. Den sittende regjering har gjort forholdene verre, og har hatt mer enn nok med å løse sin hovedoppgave: Å prioritere personlige skattelettelser i stedet for å trygge sysselsettingen. Vi må i enda to år slite med denne regjeringen og dette stortingsflertallet. Jeg har heller ingen tro på at Regjeringen forandrer sin politikk selv om man nå har fått med noen representanter fra støttepartiene. Både den faglige og den politiske arbeiderbevegelse må nå klart sette fram forslag og målsettinger som viser en helt annen vei. Jeg tror muligens det kan bli noe lettere nå som vi har fått en flertallsregjering, og hvor vi både i Stortinget og utenfor kan konfrontere flertallet med det de gjør. Når det gjelder spørsmålet om hvordan man kan gripe det an, tror jeg vi her må være noe varsomme. Vi må ha en konkret plan, og jeg vil advare imot at vi driver en opposi-

sjonspolitik som vi ikke kan gjennomføre når vi igjen har flertallet.

- En rekke av innleggene her i Representantskapet har vist eksempler på hvor vanskelig situasjonen er rundt omkring i landet, ikke minst i alle de lokalsamfunnene som bygger på ensidig næringsvirksomhet. Når det gjelder skipsbyggingsindustrien er det en kjensgjerning at dokk etter dokk er tom, og det finns ingen muligheter til bedring hvis det ikke er vilje i Regjeringen til å få fylt dokkene igjen. Da bygger vi ned en viktig norsk industri. Samtidig bygger vi ned norsk motorindustri og den delen av norsk støperiindustri som baserer seg på presisjonsarbeid. Og blir disse industriene lagt ned i en periode, så er det ingen mulighet til å kunne ta denne virksomheten opp igjen. Dette er en virksomhet som krever at man stadig fornyer seg, og at det stadig rykker læregutter inn for å overta jobben til dem som legger årene ned.

- Når det gjaldt tariffoppgjørene nevnte Tor Halvorsen de tre hovedprinsippene: rimelig inntektsvekst, full sysselsetting og moderate lønnsforskjeller, og det er vel ting vi alle er enige i. Så er selvsagt spørsmålet hvordan vi skal gjøre det. Tor Halvorsen sa at vi allerede i høst må reise en opinion både når det gjelder senking av pensjonsalderen og lik arbeidstid for alle. Jeg tror dette er riktig. En skal selvfølgelig ikke være pessimist, men jeg tror ikke at vi ved forhandlingsbordet vil klare å gjennomføre disse sakene på det nåværende tidspunkt.

- Lavlønnsfondet var riktig dengang vi fikk det, men vi må være klar over at det i den egoistiske tiden vi lever i ikke er lett å verve medlemmer når det vi eventuelt kan by dem er en innbetaling til fondet på 35 øre pr. time pluss fagforeningskontingent. Jeg har ikke dermed sagt at vi skal gi lavlønnsproblematikken på båten. Men jeg tror den måten vi må kunne få saken igjennom på, er at vi gjennom våre tariffes klarer å få en minstelønnsgaranti, og dernest må vi løse problemene via skattededdelen. I industrisamfunn hvor det bare er én lite lønnsom industri, så får samfunnet være med og subsidiere denne industrien i likhet med hva bønder og fiskere har fått til. Dette må vi klart si i fra.

- Forslagene til uttalelser som er forelagt oss i dag, er jeg enig i, og vil samtidig be om at man støtter Trygve Johnsen's tilleggssforslag i forbindelse med industripolitikken.

Lars Haavik, Norsk Sosionomforbund: - Når det gjelder formannens innledning skal jeg ikke si stort annet enn at jeg

støtter forslaget fra Sidsel Bauck. Der er mye konkret stoff i formannens innledning, både stoff jeg er enig i og stoff jeg er uenig i, som vil gi godt grunnlag for debattinnlegg.

- Når det gjelder «begrepsapparatet», så skulle jeg selvsagt ønske meg et mye greiere begrepsapparat enn det vi har i dag. Men hvis man bestreber seg på å forklare det grundigere, så er det også en viktig forutsetning å se på at begrepsapparatet justeres fra oppgjør til oppgjør, og at det ikke uten videre kan sammenliknes fra oppgjør til oppgjør. Det er også et konkret problem som Sekretariatet bør merke seg.

- Til den økonomiske uttalelsen vil jeg bare kort si at jeg går imot den. Jeg har tidligere tatt opp i Representantskapet at jeg ikke tror på parallellen og sammenhengen mellom vår moderasjon og sysselsettingen, og at jeg ikke tror det er så enkelt. Jeg misliker også en uttalelse som klart går til angrep på bønder og småbrukere. Jeg ser ingen grunn til å sette bønder og småbrukere opp mot oss i denne situasjonen. Jeg misliker en politikk som sier at når vi fikk lite, så skal heller ikke andre ha noe mer.

- Når det gjelder forslaget til industripolitisk uttalelse, så kritiseres mellompartiene. Det er vel og bra, men jeg vil også kritisere LO og LO-ledelsen for at de med sin passive holdning til det som har skjedd i Tyssedal og Sulitjelma har bidratt til å gjøre hestehandelen om den nye regjeringen mulig ved å ligge for lavt i terrenget, på tross av oppfordringer om mer aktivitet fra de fagorganiserte på disse to industristedene. LO har skullet bort sin mulighet til å presse bl.a. Kristelig Folkeparti i den situasjon som foreligger.

- Sidsel Bauck sa at hun godt kunne ønske seg mer aktivitet, f.eks. en delegasjon fra LO-sekretariatet til disse stedene, og en mer aktiv markering. Denne sjansen mener jeg LOs sekretariat har i overmorgen, hvor det skal være en faneborg rundt Stortinget til støtte for Tyssedal. Jeg vil konkret fremme følgende forslag:

«Representantskapet oppfordrer fagorganiserte i Oslo og omegn til å slutte opp om faneborgen organisert av Odda og Oslo samorganisasjoner utenfor Stortinget 9.6. kl. 8.00. Spesielt oppfordres LOs sekretariat til å møte.»

- Jeg mener også at Representantskapet bør uttrykke seg klinkende klart når det gjelder Sulitjelma, og fremmer følgende forslag:

«Representantskapet gir sin fulle støtte til den 3 dagers generalstreik som må gjennomføres i Sulitjelma.»

- Jeg har også to endringsforslag til selve uttalelsen. Uttalelsen sier «nytt industrianlegg», og ikke «aluminiumsbedrift» i 3. avsnitt på side 2. Jeg foreslår:

«Setningen: «Dette betyr at Stortinget . . . osv.» strykes.

I stedet settes: «Dette betyr at Stortinget må vedta at det umiddelbart settes i gang arbeid med bygging av aluminiumsbedrift i Tyssedal, med utgangspunkt i tidligere planer, framlagt i St. prp. nr. 123 (1980-81). Stortinget må be Regjeringen legge fram ajourførte forslag til bevilgninger og andre nødvendige tiltak.»

Denne formuleringen bør inn i stedet for det mer vage «industrianlegg». Dette er også i tråd med det som er sagt fra de fagorganiserte i Odda, og såvidt jeg vet også fra Odda Arbeiderparti.

- Mitt siste forslag gjelder et tillegg til nest siste avsnitt på side 2, og lyder:

«Konferansen skal også rettes inn på diskusjon og utvikling av aksjonsformer som LO kan bruke i kampen mot rasering av ensidige industristeder, en kamp som også gjelder bosettingsmønsteret i Norge.»

Når det gjelder siste avsnitt i forslaget til uttalelse, så tror jeg det er for pent å kalle den nåværende regjeringens industripolitikk for passiv. Jeg mener den er veldig aktiv ved å legge forholdene til rette for bedriftseierne til å flytte kapitalen og legge ned bedrifter. Sånn sett er den en meget offensiv industripolitikk som er til stor skade.

Arne Løken, Sekretariatet: — Vi hadde i formiddag gleden av å ha en del av våre partifeller til stede som gjester. Nå som LOs høyeste myndighet mellom kongressperiodene drøfter sentrale spørsmål, så er benken tom. Jeg formoder at de partifellene som var til stede ikke er med i regjeringdannelsen, og da burde de ha avsett i hvert fall én som kunne ha hørt hva som kommer fra distriktenes representanter om de problemene formannens innlegg reiste.

Jeg er dypt skuffet over at man ikke fant å kunne ha noen av representantene til stede, som direkte kunne ha hørt hva som kom fram av problemstillinger.

- Ellers vil jeg gi uttrykk for tilfredshet med formannens foredrag, - jeg synes det favner over alle de problemer fagbevegelsen står overfor i åra som kommer. Jeg synes også at det var trukket opp en del skisser som vi må arbeide videre med. Jeg festet meg særlig ved formannens innlegg om tariffpolitikken, hvor det spesielt ble pekt på at man ikke kunne lage noe fast mønster for hvordan tariffpolitikken skulle gjennomføres. Og at det måtte vedtas fra gang til gang ut fra den situasjon man sto overfor. Jeg vet at jeg nå snakker litt imot mitt eget landsmøte når jeg hevder at fagbevegelsens framgang sosialt og lønnsmessig etter min oppfatning er skjedd gjennom samordnete eller felles oppgjør.

— Formannen lanserte at det ville bli reist krav om lavere og mere fleksibel pensjonsalder og en arbeidstid som er lik for alle, og det er vel ingen som tror at vi gjennom forbundsvise oppgjør vil kunne klare dette. Jeg tror at om vi skal kunne nå fram på de sosiale områdene, så må det være LOs samlede slagkraft som må stå bakom kravene.

Det er ikke lenge siden vi gikk igjennom et forbundsvist oppgjør. Selvfølgelig fikk de enkelte forbund sine tekniske revisjoner, men når det gjaldt det økonomiske, så er det vel heller ingen som tviler på at det fikk karakter av fellesoppgjør.

- Jeg slutter meg til Einar Hysværs innlegg i forbindelse med lavlønnsproblematikken. Det er helt klart at det er enkelte næringer i vårt samfunn som hvis de skal kunne klare lavlønnsproblematikken ut fra garantiordningen, må ha et lavlønnsfond på en eller annen måte. På en konferanse på Halvorsbøle framla jeg noen tall fra den næringen jeg representerer, en veldig yrkesintensiv næring, som viste at av hver krone som kom inn fikk bedriften 15 øre, som skulle dekke avdrag, renter osv. Hele 45 prosent gikk til det offentlige. Jeg vil gjerne få lov til å si at den fastlønte delen av hotell- og restaurantansatte hører til de aller lavest lønte i vårt samfunn. Det viser også de uttak som hotell- og restaurantnæringen har gjort i Lavlønnsfondet, med over 100 mill. kroner pr. år for å kunne dekke opp de lavlønnsstillegg som er blitt gitt.

- Jeg har ingen tro på at næringen vil kunne klare å utjevne

lønningene opp til 85 prosentregelen uten at det finnes fond som kan gi tilskudd.

- Jeg er enig med Hysvær i at vi på en eller annen måte må kunne skape fond, men jeg er også enig med Harald Hansen i at vi lever i et egoistisk samfunn. Vi snakker om solidarisk lønnspolitikk, men solidariteten rekker ikke lenger enn til utsiden av lommeboka. Det kan vi konstatere gjennom angrepene på lavlønnsordningen fra enkelte grupper.

- Jeg vil anbefale Sidsel Baucks forslag om at man tar opp en generell debatt om problemene, med sikte på et fellesoppgjør ved neste års tariffoppgjør.

Finn Thoresen, Norsk Grafisk Forbund: - Etter min mening er vel problemet når man skal snakke om overenskomstforholdene, at vi egentlig ikke har et riktig eller et galt overenskomstsysteem. Forbundene bruker forskjellige systemer, - minstelønssystem, normallønssystem osv., men vi har vel enda ikke funnet ett som er et rettferdig system, og det er vel egentlig det problemet vi fortsatt sliter med. Man har da valgt et overenskomstsysteem som passer best mulig for det enkelte forbund, og så har man prøvd å utnytte det systemet til siste trevl. Men etter det siste forbundsvis oppgjøret vi hadde, kan man vel uten videre erkjenne at det som tidligere ble kalt et fritt forbundsvist oppgjør, ikke eksisterer lenger. Jeg kan heller ikke se noen grunn til at det burde eksistere.

- Jeg tror det vi står overfor når det gjelder den borgerlige politikk og de felleskravene fagbevegelsen har, må løses i fellesskap, idet vi sannsynligvis ikke har noen sjanse til å løse dem hver for oss. Jeg tror at man - i likhet med det som ble gjort forrige gang - bør få et opplegg hvor LO lager en ramme, og forbundene blir gitt anledning til å kunne løse små tekniske problemer i sine overenskomster.

- Jeg er helt enig i det som ble sagt innledningsvis om at oppgjørsformen ikke må bli noe prinsipp, og at vi må se på den ut fra den foreliggende situasjon. Om det såkalte minioppgjøret vi nå har hatt, og som har hatt et visst komikkens skjær over seg, er det blitt sagt at de som tjente på det var de som kunne ta ut mye lokalt. Det er greit nok at noen kan ta ut mye i enkelte bedrifter som tjener ualminnelig godt, men dét alene løser ingen problemer. Det er tvert imot med på å skape en del nye problemer, også innenfor disse overenskomstområdene. Selv om alle forbund skulle få lokal forhandlingsrett, løser ikke dette noe i seg selv. Det er med på å skape en del nye

problemstillinger som vi er nødt til å se nøye på. Og jeg tror at vi ved førstkommande tariffrevisjon, - hvis vi skal kunne bli tatt alvorlig av medlemmene, - er nødt til å gjøre noe med dette. Vi sier at vi ønsker et system hvor man tar ut mer sentralt, slik at man ikke behøver å ta ut så mye lokalt. Jeg er enig i det, men for at de som ikke skal ta ut så mye lokalt skal skjønne nødvendigheten av dette, så må det gjennomføres en del sentrale krav, og understreke at dette er det vi som fagbevegelse står for. Det er på dette område jeg personlig har fått problemer i forhold til lavlønnsordningen og garantiordningen. Da det ble gjennomført trodde vi at dette var en stor seier for fagbevegelsen. Imidlertid opplevde vi ved mini-oppgjøret at vi er på retrett fra prinsippene man hadde fått vedtatt.

I dag får vi igjen høre at vi skal kjempe for en garantiordning ved neste tariffrevisjon. Det er da jeg synes at det hele blir litt vinglete, og at det ikke er noen helhet i det vi driver med. Jeg ser imidlertid klart at skal vi virkelig få gjort noe når det gjelder lavlønnsproblemene, så kan vi ikke unngå en eller annen form for en fondsordning. For hvordan skal man ellers kunne få gjort noe for de bedriftene som står så svakt at de ikke har penger til å oppfylle de forpliktelsene man venter av dem. Vi har da den mulighet å si at bedriftene ikke har livets rett, men i dagens situasjon er det så drastisk at de færreste av oss ville påstå noe slikt. Så har vi da den lavlønnsordningen vi selv har vært med på å bygge opp, men som viser seg ikke å holde mål. Jeg kan ikke se at vi har andre alternativer enn et såkalt «Gjest Bårdsen-fond», eller et fond hvor man kan få til inntektspolitiske overføringer.

- Det har vært sagt lite om teknologi. Vårt forbund har allerede i ti-femten år sett virkningen av ny teknologi, og vi kan slå fast at den ikke skaper nye arbeidsplasser. Grafisk industri, både i Norge og i Norden, har vært en industri som har blomstret voldsomt når det gjelder produksjon, men når det gjelder antall arbeidsplasser, har man stått på stedet hvil fra 1965 og til i dag. Tvert imot, ser vi nå tegn på at man taper arbeidsplasser.

Når vi snakker om arbeidstidsspørsmålenes viktighet, så tror jeg ikke vi kan diskutere det ut fra at vi ved reduksjon av arbeidstid, pensjonsalder o.lign. kan skape flere arbeidsplasser, når vi vet hvilken teknologi som ruller inn over oss. Samtidig må vi være klar over at de borgerlige kreftene her i landet allerede har satt i gang med arbeidstidsreduksjoner, idet det

går 65-70.000 arbeidstakere ledige. Vårt svar på dette må være en rettferdig fordeling av retten til arbeid, og hvordan vi skal gjøre det, må nettopp bli en del av vår tariffpolitikk.

- Når det gjelder industripolitikken, vil jeg nevne en side av denne vi stadig møter på, og det er Stortingets ansvar når det gjelder pressestøtten. Etter min mening må vi kreve at det særnorske pressemonopolet, som står for en differensiert presse og samtidig er en garanti for en utstrakt ytringsfrihet, må opprettholdes. Pressestøtten må også legges slik an at det blir de små og svakeste avisene i landet som tilgodeses. Høyre-regjeringens bevilgningspolitikk på dette område har hittil betydd en nedskjæring av pressestøtten med 20 prosent. En fortsatt nedskjæring vil gi som resultat en styrt avvikling av de konkurranseutsatte avisene. Det vil medføre at de store monopolavisene vil råde grunnen alene. En slik utvikling betyr at demokratiet svekkes, og at den reelle ytringsfrihet blir illusorisk. Høyre-regjeringens langsiktige mål er tydeligvis å innsnævre demokratiet. Vår oppgave må være å utvide det. Det er klart at vi går mot et hardere klima på dette området. Vi må se i øynene at streik igjen kan bli et aktuelt middel for oss for å gjennomføre en tariffpolitikk som går på en rettferdig inntektsfordeling og arbeidstidsfordeling. Vi mener at den muligheten arbeidsgiverne har for bruk av lockout etter dagens lovgivning er gal. Når man ser på styrkeforholdet i arbeidslivet, så har arbeidsgiverne hatt styringsretten via streikeretten. Lockoutretten er en rett arbeidsgiverne har brukt, og kan bruke, høyst urettferdig. Vi kan oppleve at 500 arbeidstakere går i streik, og at arbeidsgiverne bruker lockout for et helt område på mange tusen mennesker. Jeg synes LO også bør se nærmere på retten til lockout. Jeg er klar over at med dagens sammensetning i Stortinget er det sikkert ikke mye man kan få gjort, men vi bør i alle fall ha alternativene klare til det igjen er politisk mulig i Stortinget.

Juul Magne Melvold, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, sa innledningsvis at han syntes det var kommet flere gode innlegg, og at han støttet Sidsel Baucks forslag.

- Når det gjelder den industripolitiske uttalelsen, så støtter jeg den fullt ut med det tillegget Trygve Johnsen har fremmet forslag om.

- I sin tiltredelseserklæring høsten 1981 sa Regjeringen Willoch at de skulle komme med en jernbanemelding. Den var for-

utsatt lagt fram i januar/februar 1982, men ble utsatt gang på gang. Daværende samferdselsminister Koppernæs kom da i mellomtiden med en del uttalelser som fikk det til å gå kaldt nedover ryggen på mange av oss.

Endelig 6. mai 1983 ble jernbanemeldingen lagt fram, ett og et halvt år forsinket. Meldingen kom så sent at den ikke kan bli behandlet i Stortinget i vårsesjonen, og det vil heller ikke bli en aktuell debatt i kommune- og fylkesting i forbindelse med valget denne høsten. Sikkert riktig taktisk sett fra en samferdselsminister som ønsker å bygge ned jernbanen.

Totalt sett er dette en stortingsmelding som fullstendig mangler samferdselspolitiske perspektiver. Det er en melding som er vurdert på markedsmessige og bedriftsøkonomiske perspektiver, og det er jo da folk som stiller seg spørsmålet om dette er en avvikling av jernbanen i Norge.

- Det er selvsagt mange som ikke vet hva meldingen inneholder, og jeg vil derfor i korte trekk komme med hovedpunktene i Stortingsmelding nr. 84 om jernbanens drift og investeringer frem til 1990. Meldingen inneholder en del klare punkter: 1) NSB skal innen 1990 reduseres med 1785 arbeidsplasser, ved såkalt naturlig avgang - 2) NSBs busser og lastebiler skal skilles ut som eget selskap, - det skal privatiseres - 3) NSBs reisebyråvirksomhet skal også tas vekk fra NSB, d.v.s. den skal også privatiseres.

Videre skal NSBs ansvar for sidebanene overlates til fylkeskommunale myndigheter å avgjøre, og alle vet vel hvilken vei det går: Sidebanene vil bli nedlagt. Her løper Regjeringen fra sitt ansvar, og de tør ikke si åpent at Nord-Norge-banen ikke vil bli bygd. Bevilgningene til NSB frem til 1990 er 1 milliard kroner lavere enn det NSBs styre selv foreslår.

- Grunnen til at jeg er opptatt av jernbanen, er at dette er ryggraden i den bedriften jeg kommer fra. Hvis det ikke gis bevilgninger til NSB, så har ikke vår bedrift livets rett etter 1985-86. Jeg synes saken er så viktig - ikke minst for lokalsamfunnene rundt i landet, at jeg håper vi får en samferdselspolitikk i Norge som ikke er basert på bedriftsøkonomiske og markedsmessige vurderinger. Det er jo tross alt slik at halvparten av Norges befolkning ikke kan kjøre bil, enten fordi de er for gamle eller fordi de er for unge.

- *Kjell Martinsen*, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, sa seg enig i begge forslagene til uttalelse, samt Trygve Johnsens tilleggsforslag. - Innen bygge- og anleggsindustrien

har det alltid vært betraktet som normalt at det har vært en del ledighet, og om det er en 4-5.000 ledige, er det ikke så mange som reagerer på det. Når det gjelder anleggsindustrien, så er det kun 10 prosent anbudssum i 1983 i forhold til i 1982, og det sier jo ganske mye.

- Når det gjelder arbeidstids- og pensjonsspørsmålet, så har det vist seg i Europa at redusert arbeidstid ikke har skapt mange nye arbeidsplasser. Jeg tror vedtaket på Kongressen i 1973, 1977 og i 1981 har gitt de retningslinjer vi nå bør ha, fordi jeg tror det er eldre arbeidstakeres ønske å slutte tidligere, og vi bør dermed satse mer på lavere pensjonsalder med fleksibilitet.

- Når det gjelder arbeidstids- og pensjonsspørsmålet, så har begrepene i forbindelse med tariffoppgjørene, så tror også jeg at det er svært få som kan skille mellom de forskjellige begrepene og forklare hva det betyr. Vårt landsstyre har allerede vedtatt å lage en slik brosjyre.

- Jeg er enig i det Finn Thoresen sa om mini-oppgjøret i 1983. Vi har også innen vårt forbundsområde bedrifter som ligger under 39 kroner i timen. De får kun de 40 ørene, og har ingen mulighet for lokale forhandlinger. Men vi har også store bedrifter utenom Norsk Arbeidsgiverforening som har fått et minimum på 1,90. Vi har sogar overenskomstområder som har fått 2,34 som et minimum. Det er klart at folk reagerer på slike forskjeller. Alle er med og betaler til Lavlønnsfondet. Jeg tror også at vi nå må avvikle fondet, for våre medlemmer reagerer på at selv de som er lavlønte må betale inn de 35 ørene til fondet. Jeg vil henstille til LO om å ta dette opp til alvorlig vurdering, for vi har grupper utenom LO som ikke betaler til noe fond. Skal vi kunne få en overføring eventuelt over statsbudsjettet, eller ved et «Gjest Bårdsen-fond», så får vi drøfte det ved neste korsvei.

Ivar Ødegaard, Oslo fylke, mente at det var viktig at man i fagbevegelsen i tiden fremover diskuterer de spørsmålene som ble reist i LO-formannens utmerkede innledning. - Det som vel er hovedspørsmålet nå, er sysselsettingen og den økonomiske vekst, som sannsynligvis blir mindre i årene fremover, slik at man dermed får mindre til fordeling. Utviklingen i sysselsettingen er meget alarmerende, ikke minst på bakgrunn av den politikk som føres. Man kan ofte få inntrykk av i debattene og i massemedia at kritikken rettes mot LO. Jeg

tror vi nå alle må erkjenne at det er et politisk flertall som har et annet syn, og som stemmer oss ned i hver eneste sak.

- Jeg tror absolutt det er nødvendig med en informasjonskampanje, for det er ikke Tor Halvorsen og LO-ledelsen som har avgjørelsen. Vi som er i Stortinget av og til vil se hvor aktivt fagbevegelsen er med. Det er stadig deputasjoner som legger fram fagbevegelsens syn, uten at det hjelper. Det har vært sagt her at nå må vi sette fram forslag. I den anledning vil jeg vise til alle forslagene som er fremmet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, bl.a. forslag om en garanti for skipsbyggeriene på inntil 450 mill. kroner, med en støtte på kontrahering til norske redere på inntil 15 prosent.

Dette var et utmerket forslag som Jern og Metall la fram i Finanskomiteén, og som vi har tatt opp i innstillingen fra Arbeiderpartiet, SV og Venstre, men som de andre ikke vil være med på.

- Jeg tror at hvis vi skal ruste opp fagbevegelsen og arbeiderbevegelsen nå, så må vi antakelig gjøre det på andre måter enn å diskutere vegger opp og stolper ned om lønnsoppgjør. Vi har nå to år på oss til å skaffe flertall av folk fra den faglige og politiske arbeiderbevegelse. Hvis vi ikke greier det, så er det andre krefter som vil rå også i neste periode, - noe som medfører at forslagene som kommer fra fagbevegelsen blir avvist. Det bør derfor være en av de viktigste sakene at vi ruster oss til kamp for den politiske makt, for etter min mening vil flere og flere av de saker som er reist av LO-formannen, og andre saker av betydning for fagbevegelsen, bli reist ad politisk vei. De må finne sin løsning i Stortinget, - det hjelper ikke med uttalelser.

- Jordbruksoppgjøret har vært nevnt, - og de 90 millionene i påplussing - og jeg skal ikke forsvare jordbruksoppgjøret. Men jeg ber om at man da ser på den fordelingen som Arbeiderpartiets fraksjon i landbrukskomiteén har gjort, hvorav 89 millioner kroner går til småbønder i fjell- og fjordbygder. Det er det faktiske forhold, - det er uenighet i innstillingen om fordelingen, og vi ble nedstemt også der.

- Arne Løken nevnte i sitt innlegg at Arbeiderpartiets toppledere ikke var til stede her. I den anledning vil jeg gjøre merksam på at Sulitjelma behandles i Stortinget i dag. Dermed er det ikke så unaturlig at gruppeledelsen bør være til stede. Det er også fremmet et forslag fra en av representantene fra Kristelig Folkeparti om en utsettelse av saken, og det

er ikke så enkelt for stortingsrepresentantene fra AP hvis hele ledelsen er fraværende.

- Jeg synes ikke det til enhver tid er rettferdig å rette kritikken mot LO. Kritikken bør rettes mot de borgerlige partier, og vi bør snarest mulig gjøre hva vi kan for å bli kvitt den nåværende regjering. Jeg tror ikke den blir noe bedre selv om den nå er utvidet. La arbeiderbevegelsen igjen komme tilbake, og la oss starte kampen nå, sa *Ivar Ødegaard* til slutt i sitt innlegg.

Dagfinn Aam, Møre og Romsdal fylke: - Vi fikk nå en forklaring på partiledelsens fravær. Imidlertid vil jeg gjerne nevne at det ikke er første gang det skjer, og jeg håper det ikke er et uttrykk for at de gir blaffen i om samarbeidet med LOs høyeste organ styrkes.

- I forbindelse med spørsmålet om sysselsettingen, vil jeg påstå at det i dag er mulig å iverksette en rekke tiltak også på lokalplan. Borgerlig styrte kommuner har muligheten til å iverksette slike tiltak, men det er viljen som mangler. Jeg skal sogar nevne eksempler på at tiltak som kunne ha styrket sysselsettingen i kommunene går den andre veien. Arbeid som riving av kommunale bygg, sanering osv. blir utlyst på anbud. Det er idrettslagene som får anbudene og utfører jobben på kveldstid, på dugnad, og pengene går i kassen til forskjellige idrettslag. Jeg synes dette er en farlig utvikling.

- Når det gjelder pensjonsalderen, så er jeg personlig imot fleksibel pensjonsalder. Jeg er redd for at ordningen vil fortsette med den praksis vi har i dag, - at de som har de hardeste yrkene er de som har den høyeste pensjonsalderen. Det må i hvert fall bli slutt med de ekstrapoengene man får ved å holde ut lengst mulig i aktivt arbeid. Jeg tror vi er mest tjent med en lik pensjonsalder for samtlige i dette landet. Vi må være villig til å dele på alle godene, også arbeid. Generelt vil jeg si at når det gjelder å reise krav om sosiale endringer, f.eks. kortere arbeidstid og lavere pensjonsalder, så gjør vi også en stor jobb for grupper utenom LO, som prøver å trenge inn på våre organisasjonsområder. Dette fører til at disse gruppene kan konsentrere aktiviteten om sine spesialområder. Vi må bli flinkere til å markedsføre at LOs tariffpolitikk har et stort ansvar for den samfunnsutviklingen vi har i dag. Spesielt har markedsføringen sviktet overfor unge arbeidstakere som går ut i arbeidslivet.

Jeg er forbauset over måten en del talere som kommer fra

skjermet industri omtaler den lokale forhandlingsretten på. Realiteten i dag er at vi som har lokal forhandlingsrett i en konkurranseutsatt industri møter motparten med krav om lønnsnedslag. Og dessverre har vi i disse dager flere eksempler på at tida da vi snakket om reallønnsnedgang er forbi, og blir etterfulgt av nominelle lønnsnedslag. Forhandlingssituasjonen for enkelte av våre grupper er i realiteten krav om mindre lønn, - alternativt flere ut i arbeidsledighet. Hvilke andre grupper innenfor LO har en liknende forhandlingssituasjon? Vi er ikke overrasket over at vi har kommet i den situasjon, for vi fikk et tegn den dagen vi tapte valget. Men vi er villig til, i håp og tro om bedre tider, å beholde den lokale forhandlingsretten for enhver pris.

Ingeborg Jacobsen, Bekledningsarbeiderforbundet, sa seg glad for den diskusjon man hadde fått i Representantskapet.

- Jeg synes jeg har hørt en del andre toner i dag enn vi tidligere har vært vant til. Jeg kan langt på vei følge både Arne Løken og Einar Hysvær i deres betraktninger når det gjelder tariffpolitikken. Når det gjelder Sidsel Baucks forslag om at man må ut til grunnorganisasjonene, så støtter jeg også det. Og jeg er glad for at vårt forbund går ut med et eget debattopplegg, hvor alle disse spørsmålene skal diskuteres, - også industriens stilling. Resultatet av debatten skal opp på vårt landsmøte neste år.

- Jeg er også fornøyd med at det i dag er flere som interesserer seg for Lavlønnsfondet på en litt annen måte enn de har gjort tidligere, og at de forstår betydningen av at vi kanskje skulle ha beholdt det. Jeg håper imidlertid det ikke er for sent å gjøre noe med det, idet det dessverre bare er å erkjenne at det finnes en del bedrifter som ikke har lønnsevne. Vi niholder ikke på disse bedriftene fordi vi er så veldig glad i dem, men vi gjør det for at det på mange steder er den eneste muligheten til å få en jobb. Det snakkes så fint om alternative arbeidsplasser når en bedrift går over ende, men jeg må si at praksis er langt annerledes.

- Jeg har også tidligere hørt kritikken over de 35 ørene som går til Lavlønnsfondet, men våre medlemmer betaler også det samme til fondet selv om de er aldri så lavtlønte. Jeg har ikke én gang hørt at det har vært et ankepunkt for å la være å organisere seg. Hvis solidariteten ikke koster mer enn 35 øre, så skjønner man jo hvor lite den er verdt.

Når det gjelder spørsmålet om kortere arbeidstid og lavere pensjonsalder, så tror jeg fremdeles det er riktig som LO-kongressen vedtok, å prioritere en lavere pensjonsalder. Det var nevnt her at man ikke hadde fått de uttellingene man ventet der hvor det f.eks. hadde vært førtidspensjoner. Jeg tror imidlertid ikke det går an direkte å sammenlikne, for hvis en bedrift går til førtidspensjoner, er det vanligvis fordi bedriften er i vanskeligheter. Går vi til en generell nedsettelse av pensjonsalderen, tror jeg det vil slå ut på en annen måte.

- Flere har gitt uttrykk for skuffelse over den sittende regjering i forbindelse med sysselsettingen. Å uttrykke skuffelse over en ting, er etter min mening å ha forventet noe, noe jeg aldri har gjort av den sittende regjering. Derimot har jeg vært skuffet over en del av dem som vi kaller våre folk i Stortinget. Vi har hatt store problemer når det gjelder lavprisimport. Vi hadde store problemer før vi fikk den tidligere regjering til å forstå hva vi mente om multifiberavtalen, og hvordan den ville virke på våre medlemmers arbeidsplasser. Vi klarte det til slutt. Nå skulle saken opp igjen under denne regjeringen. Vi har kjørt på våre folk i Stortinget for å få dem til å gjøre hva de kunne. De valgte av taktiske grunner «å sitte på gjerdet», for at Regjeringen skulle få den politiske belastningen. Hvor stor belastningen var, vil sannsynligvis vise seg siden. Vi opplevde også at AUF på sitt landsmøte vedtok å henstille til Regjeringen å slutte seg til multifiberavtalen, som vårt forbund og LO gikk imot.

- En annen ting er de mange bedrifter som flytter utenlands, også med støtte fra Industrifondet. Det er trist å måtte erkjenne det. På våre arbeidsplasser opplever vi daglig eldre kvinner som spør om vi kan hjelpe dem til kortere arbeidstid, fordi de ikke orker arbeidspresstet lenger. Det er også en av årsakene til at jeg går inn for en lavere pensjonsalder.

- De fremlagte forslag til uttalelser, med tillegget fra Jern og Metall, har jeg ingen ting imot, men vi kunne også ha tenkt oss å bli nevnt i en slik uttalelse. Problemet er kanskje at vi har hatt disse problemene i så mange år som andre først nå har fått.

Arna Karlsson, Nordland fylke, tok opp deltidsarbeidernes situasjon. — Vi vet at LO i sin tid stilte seg meget positivt til deltidsarbeid, — bl.a. i «Program 69» var det sterkt fremme i debatten. Spørsmålet er imidlertid om deltidsansatte har like

gode arbeidsvilkår som andre? Fra tid til annen får vi forslag og spørsmål som tyder på at deltidsarbeiderne av sine arbeidsgivere blir regnet som en egen gruppe. Når det gjelder f.eks. sluttvederlag, vet vi at man må ha et visst antall timer for i det hele tatt å være med i ordningen. Ved valg til bedriftsforsamlingen må man også ha et visst antall timer pr. uke for både å bli valgt og å kunne velge. Innbetalingen til Opplysnings- og utviklingsfondet slipper arbeidsgiverne hvis arbeidstakerne ikke har et visst antall timer pr. uke.

- Vi får også mange spørsmål om praktiske ting når det gjelder ferie, bl.a. blir det hyppig spurt om f.eks. deltidsarbeiderne skal ha «Gro-dagen». Man har også deltidsarbeidere som har faste arbeidsdager, f.eks. mandag, onsdag og fredag. Blir en deltidsarbeider f.eks. innkalt til arbeid på en torsdag, så er praksis for andre arbeidstakere at hvis de arbeider på sin fridag får de litt mer enn den vanlige timelønn. Jeg tror mange forbund har fått liknende spørsmål når det gjelder deltidsansatte. Det må være en fordel hvis forbundene samlet kunne se på hvilke krav som bør stilles i den forbindelse. I den anledning vil jeg fremme følgende forslag:

«Sekretariatet nedsetter en komité med representanter fra forbund som organiserer medlemmer som arbeider deltid. Komitéen skal se på de forhold og vilkår disse arbeidstakere har.

Der det viser seg at deltidsansatte har dårligere vilkår enn de øvrige arbeidstakere, skal komitéen utforme forslag til felles krav som kan rette opp dette.»

- Situasjonen i Sultjelma bekymrer oss meget, men jeg synes det er forbausende at folk er så skuffet over at det har gått den veien, for egentlig har vi ikke noe annet å vente oss. De som har lov til å være skuffet og som bør være skuffet, er de som ved valgene har forårsaket denne situasjonen. Så er spørsmålet hvordan vi skal unngå å få de samme tilstandene som i Storbritannia. De har hatt arbeidsledighet lenge, men likevel stemmer de på dem som gjør dem arbeidsledige. Dette må vi ikke få her i landet. La oss derfor prøve å snu den stemningen som har gitt et slikt valgresultat, — la oss motivere til en rettferdig fordeling av midlene, og la oss motarbeide holdninger som er grunnet på egoisme. La oss motivere til et fellesskap der de minste også blir sterke ved å være med i dette fel-

lesskapet. Det er bare et arbeiderpartiflertall som kan gi den enkelte tryggheten tilbake.

Leif Lund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, sa seg skuffet over sytingen fra Bygningsindustriarbeiderforbundets representant over de 35 ørene til Lavlønnsfondet, og at det var en medvirkende årsak til at man ikke får nye medlemmer til LO. Hadde du vært mere positiv og forklart hvorfor vi betaler 35 øre, så hadde også medlemmer utenfor LO søkt til oss.

Jeg vil ta en annen innfallsvinkel enn Einar Hysvær gjorde, - jeg støtter fullt ut hans betraktninger om Lavlønnsfondet, - men arbeiderbevegelsens fortid er å kjempe for de svakeste i samfunnet. Forlater vi dette, forlater vi troverdigheten. Det er poenget. Derfor er det viktigere enn noensinne å få en garantiordning som folk tror på. Om den er betalt over Lavlønnsfondet eller over andre fonds, er uinteressant. Det må være troverdighet i konkurranse med de «gule» forbundene. Greier vi ikke det, så har vi tapt.

- LO-formannen nevnte i sitt innlegg fleksibel pensjonsalder, og stilte spørsmål til forsamlingen om det var riktig å fremme dette overfor Regjeringen på det nåværende tidspunkt. Jeg synes absolutt det er riktig, fordi det kan gi signaler om at vi vil innføre en fleksibel pensjonsalder, og at vi da kanskje slipper å ta dette med inn i tariffoppgjøret i 1984. Jeg tror at hvis ikke oppgjørene blir større enn de er i dag, vil folk si at de ikke vil ha lavere pensjonsalder, fordi det koster for mye. Oppgjøret blir for lite, og det er jo tross alt lønningsposen man lever av.

- Til Arna Karlssons forslag om å nedsette et utvalg som skal se på situasjonen for de deltidsansatte, så vil jeg anbefale representanten Karlsson å henvende seg til de forbundsområder som har tariffavtaler for deltidsansatte som er helt fullverdige med tariffavtaler for heltidsansatte.

Harald Øveraas, Sekretariatet, tok for seg den kritikk av LOs holdninger representanten Haavik kom med i forbindelse med Tyssedal og Sulitjelma. - I den anledning vil jeg ikke kommentere Tyssedal, men ta for meg Sulitjelma. Jeg vil gjøre merksom på at Sulitjelma Gruvearbeiderforening har lagt sin egen strategi, de har jobbet og skaffet fram dokumentasjon, argumentasjon, laget motmeldinger, og har i hele sin framferd opptrådt korrekt. Under hele denne prosessen har det

vært et nært samarbeid mellom foreningen, forbundet og LO. Det foreningen har bedt om fra LOs side er blitt etterkommet.

- Sulitjelma Gruvearbeiderforening har ikke bedt LO om å gå ut med noen generalstreik. Det er ikke deres arbeidsform. Sulitjelma Gruvearbeiderforening har heller ikke bedt LO om å kaste Regjeringen. Det har man da heller ikke i LO tatt mål av seg til å gjøre, går jeg ut fra. Det er andre som må gjøre det. Jeg tror Sulitjelma Gruvearbeiderforening har jobbet på den riktige måten, og jeg synes debatten som hittil har foregått i Stortinget bærer preg av det. Noen generalstreik vil man ikke ha, man vil benytte andre arbeidsmåter, og jeg tror at vi også i fremtiden vil være nødt til det.

- La det være helt klart: Man må gjerne kritisere LO, men da skal det være en korrekt kritikk, og det skal være hold i kritikken.

- Jeg vil også gi uttrykk for at jeg er enig med Ivar Ødegaard. Jeg tror at også i fremtiden vil tariffpolitikken være vesentlig for LO og fagbevegelsen, men jeg føler meg ikke nødvendigvis sikker på at det blir den som blir det sentrale i det videre arbeid. Derfor er jeg glad når jeg ser i forslaget til uttalelse at det skal innkalles til en industripolitisk konferanse. Jeg tror det er nødvendig at vi i dag begynner å meisle ut en strategi for arbeiderbevegelsen - en strategi som vi tror på selv, - som vi kan misjonere for, og som vi kan skape forståelse for i opinionen. Uten det, tror jeg at det ikke hjelper hvor mye vi kritiserer Regjeringen her i denne sal. Det som har skjedd med Regjeringen og dens samarbeidspartnere kaller jeg prostitusjon. Mellompartiene har solgt seg, og det vet de selv. Det som har skjedd i løpet av dagen tyder på at samvitigheten allerede begynner å gnage. Jeg er sikker på at det vil komme en blåmandag for dem. Skal vi i det hele tatt kunne gjøre noe, må vi i alle fall lage et opplegg og en strategi som vi selv tror på. Jeg har et bestemt inntrykk av at vi i dag spriker litt i alle retninger. Derfor har jeg tro på at den industripolitiske konferansen man planlegger og det videre arbeidet med denne, skal være grunnlaget for en strategi vi skal føre videre og omforme samfunnet etter.

Lars Haavik, Norsk Sosionomforbund, ba om ordet, og sa at hans kritikk mot LO-ledelsen gjaldt det som hadde skjedd i Odda.

- Jeg går ut fra at Øveraas kan støtte forslaget til uttalelse jeg har lagt fram når det gjelder Sulitjelma, som lyder: «Re-

presentantskapet gir sin fulle støtte til den 3-dagers generalstreik som må gjennomføres i Sulitjelma».

Arthur Svensson, Sekretariatet, tok opp det Lars Haavik sa om LOs håndtering av situasjonen i Tyssedal. - Olav Støylen har gjort rede for forbundets engasjement og det som har skjedd. Det vi stusser litt på når vi hører slike uttalelser, er hvilke informasjonen som har tilflytt en del av dem som «vet best» om hva som har skjedd.

- Vi har hatt god kontakt med avdelingen gjennom hele den tida saken har pågått. Vi har hatt god kontakt med Landsorganisasjonen, og Landsorganisasjonen har i likhet med det Harald Øveraas sa om Sulitjelma, fulgt opp det som avdelingen og forbundet har bedt om. Det er en eneste sak LO har sagt at de ikke kan være med på, og det er når det gjelder å gå inn for en generalstreik for Tyssedal. Det har heller ikke forbundet gjort, fordi vi mener at det engasjementet og de aksjoner man lokalt har gjort, er det beste argumentet på den sektoren.

- Det finnes intet grunnlag for kritikk mot LO for det de har gjort i den saken. De har fulgt opp både avdelingens og forbundets anmodninger om å engasjere seg både overfor Stortinget og overfor Regjeringen.

Når slike påstander skal settes fram i Representantskapet, så bør man ha andre adresser for informasjonen enn «Klassekampen».

Dirigenten, *Leif Haraldseth*, erklærte debatten for avsluttet, og ga ordet til LO-formannen for en oppsummering.

Tor Halvorsen: - Jeg skal ikke kommentere ytterligere det som har vært sagt om LOs engasjement i forbindelse med industrisakene, men jeg vil gjerne understreke det Harald Øveraas nevnte om viktigheten av at vi nå setter oss ned og gjennomdrøfter situasjonen. Som det står i uttalelsen, har vi allerede både i administrasjonen og i Sekretariatet klarert at vi så snart som mulig vil innkalle til en landsomfattende industrikonferanse - ikke minst for å diskutere med industriforbundene de ensidige industristedene. Det er sikkert viktig at vi her meisler ut en konkret politikk for vårt arbeid på dette område, - et arbeid vi kan stå sammen om, både på LO-planen, i forbundene og i det enkelte lokalsamfunn. Jeg tror dette er den riktige måten å arbeide på for å få resultater. Men at vi kommer til å stå overfor problemer med et stortingsflertall som på

mange måter har helt andre målsettinger enn det vi står for, må vi dessverre leve med en stund til.

- Det som forundrer meg er at det som nå skjer ikke får flere politiske konsekvenser. Jeg savner mye klarere holdninger til dette fra ulike hold. Etter det som er blitt sagt her, skulle det tilsi at man fikk politiske uttellingene når man ser hvordan arbeidet blir drevet. Det snakkes om raseringer av industrien, noe som langt på vei er riktig.

- Jeg vil også understreke at det var dette som var bakgrunnen da LO tok initiativet til en politisk streik i forbindelse med statsbudsjettet. Det var i vesentlig grad synspunkter og holdninger som kom fram i Industridepartementets budsjett som var grunnlaget for streiken. Vi fikk dessverre ikke den responsen vi skulle ha hatt, og det kan vi bare beklage. Men vi har ikke lov til å gi opp. Vi må arbeide videre, og jeg tror vi her har mye ugjort.

- Så tilbake til det som var utgangspunktet, en debatt om tariffpolitiske synspunkter. Jeg trakk ingen bestemte konklusjoner i min stilling, og jeg kommer heller ikke til å trekke noen bestemte konklusjoner etter denne debatten. Jeg er imidlertid meget glad for at vi har fått en så bred debatt om disse spørsmålene, og at det er kommet fram konkrete og viktige ting som gjør at debatten må gå videre.

- Sidsel Bauck reiste spørsmålet om et debattopplegg. Det er mulig vi har behov for det, og i den grad disse synspunktene og andre kan drøftes videre, er jeg bare glad for det. Jeg vil imidlertid gjerne ta ett forbehold. Jeg vet at en rekke forbund allerede har sitt eget opplegg når det gjelder behandlingen av tariffpolitiske spørsmål utover høsten. Jeg vil nødig komme i den situasjon at vi kjører fram et opplegg fra LOs side som på en eller annen måte kolliderer med forbundenes opplegg. Jeg ville derfor sette pris på om Sidsel Baucks forslag kunne oversendes Sekretariatet, slik at vi fikk en gjennomdrøfting der. Jeg har også tidligere gitt uttrykk for at vi kommer til å innkalle til en formannskonferanse umiddelbart etter ferien for å videreføre synspunktene og debatten vi har hatt her.

Jeg vil også gjerne legge vekt på det vi har nevnt om en industrikonferanse. Jeg tror ikke en slik konferanse kan slutføre det arbeid som skal gjøres her, - det må også føres videre utover høsten.

- Takk for de synspunktene som har kommet fram. Jeg er

glad for at vi har et system hvor vi ikke bare får en protokoll fra et representantskapsmøte, men at vi også får et referat fra møtet over det som er blitt sagt og de synspunkter som er kommet til uttrykk. Det blir interessant å se hva vi her kan gjøre.

- Det var noen punkter hvor jeg kanskje var noe mere fastlåst i mine synspunkter enn enkelte ønsket. Det har sin bakgrunn i vedtak i LOs organer - enten i Representantskapet eller i Kongressen.

- Når det gjelder Lavlønnsfondet, så har vi fattet et enstemmig vedtak om det rent prinsipielle, - at Lavlønnsfondet gradvis bør nedtrappes, men dog ikke raskere enn at bedriftene kan omstille seg til å ta de kostnadene som lavlønnsordningene medfører. Jeg tror fremdeles dette er riktig. Det er imidlertid viktig at man bruker den nødvendige tid, og hvis man kan drøfte andre løsninger, er det selvfølgelig ikke meg imot. Men jeg tror det er galt i det lange løp å trekke inn midler på den måten vi gjør og foreta overføringer, med de problemer som vi vet er til stede. Det er nemlig ikke så rent sjelden at vi får henvendelse fra forbundene som ber om å få slippe å trekke kontingent til Lavlønnsfondet for de og de bransjer på grunn av at de har problemer vis a vis konkurrerende organisasjoner. Dette er en realitet, og det er problemer vi må søke å finne løsninger på. Vi kom et stykke på vei ved tariffrevisjonen i 1982, og vi har protokoller på at dette arbeidet skal føres videre.

- Einar Hysvær spurte om jeg er imot en lønnsutjevning. Hvis man leser helheten i mitt foredrag, kan man trekke den klare konklusjon at jeg i aller høyeste grad er tilhenger av lønnsutjevning. Men vi kan heller ikke se bort fra at vi har en del problemer, og i en debatt som denne, må man reise visse problemstillinger, enten man er glad eller ikke glad for det, og det er dét jeg har gjort. Men la meg for all del når jeg kommer med motforestillinger ikke bli tatt til inntekt for at det er min mening og holdning. Jeg er prinsipielt tilhenger av at vi skal føre en solidarisk lønnspolitikk, og at utjevningsspørsmålet er viktig. Vi har kommet et stykke på vei, men vi er ikke kommet til veis ende.

- Når det gjelder Kongressens vedtak i tilknytning til Handlingsprogrammet, så må man være klar over at Handlingsprogrammet har visse konkrete vedtak. De to konkrete vedtakene vi har i programmet for denne kongressperioden, er spørsmålet om en lavere og mer fleksibel pensjonsalder og om lik arbeidstid for alle. Jeg føler derfor at vi er forpliktet til å reise

disse spørsmålene. - Hvis våre organer finner at vi skal prioritere annerledes, så må vi selvfølgelig også gjøre det, men inn til så skjer, må vi legge fram dette. Og skal vi ta det ved tariffrevisjonen, er tariffrevisjonen i 1984 den siste muligheten vi har innenfor denne kongressperioden.

- Men, som jeg nevnte, tror jeg det er viktig å vurdere hvorvidt man skal reise dette på politisk grunnlag allerede i høst. Det er helt klart at både pensjonsspørsmålet og arbeidstidsforkortelsen er saker som det må lovendringer til for å gjennomføre. Jeg har ingen illusjoner om at man ene og alene kan løse dette ved forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening. At spørsmålet også vil komme inn i debatten der, er helt klart, men jeg tror veien må gå ad den politiske vei. Man kan selv sagt fortsatt stille spørsmål om hvorvidt det er mulig nå, men vi er i alle fall forpliktet til å reise dette. Vi håper selvsagt at vi snart kommer i en annen situasjon, slik at vi får muligheter til å realisere dette.

- Jeg har registrert at forslaget til uttalelse om industripolitikken stort sett har fått støtte. Tillegget Trygve Johnsen reiste forslag om, må man ha forståelse for ut fra de tall Trygve Johnsen selv la til grunn. Når det er foretatt en reduksjon av ca. 12.000 arbeidsplasser, så er selvfølgelig dette meget alvorlig. Jeg synes derfor det vil være riktig å ta inn det avsnittet Trygve Johnsen fremmet forslag om, og at man for øvrig gir sin tilslutning til uttalelsen.

- Jeg har også inntrykk av at det stort sett er støtte for forslaget til uttalelse om den økonomiske politikken, slik at den forhåpentligvis kan vedtas.

Det kom forslag om en utredning i forbindelse med forholdet til deltidsansatte. Her finnes det allerede en offentlig utredning, og også et arbeid vi har vært med på. Det vil vel da antakelig være riktig at denne saken oversendes Sekretariatet, som kan se nærmere på dette.

- Det er ikke hver dag vi går ut med en uttalelse som vi nå gjør når det gjelder jordbruksoppgjøret. Vi har imidlertid funnet det riktig av to grunner: For det første er det etter våre synspunkter og våre utregninger slik at med 700 millioner kroner, vil ikke jordbrukerne få noe dårligere lønnsutvikling enn industriarbeidere og andre lønnsinntakere vil komme til å få i 1983. Og da er det etter vårt syn galt å pluss på, uansett hvem som gjør det. Jeg tror det er riktig å være konsekvente. Når det gjelder fordelingen, så er jeg enig i at fordelingsspørsmå-

let er viktig, også ut fra et prisstigningssynspunkt. Men dette kan gjøres uansett om man plusser på eller ei. Så jeg håper at Arbeiderpartiets forslag til fordeling kan få det nødvendige flertall.

For det andre synes jeg det er en uting at man gang på gang skal forhandle inntil et visst punkt, og når en føler at det ikke er så mye mere å hente, bryter man forhandlingene for at Stortinget skal være et videreförhandlingsorgan. Dette bør det bli slutt på, og det får vi ikke før man før eller siden sier at «så langt og ikke lenger». Det er Regjeringen som er ansvarlig for forhandlingene, og det er Regjeringen som bør ta ansvaret. Da bør ikke noen politiske partier i Stortinget plusse på for kanskje å hente politiske gevinster i form av noen ganske få stemmer. Jeg tror i alle fall vi innenfor arbeiderbevegelsen ikke er tjent med å gjøre det på den måten.

Dirigenten takket *Tor Halvorsen* for hans oppsummering, og man gikk over til

votering:

Dirigenten opplyste at til forslaget om den økonomiske situasjon er det ikke kommet endringsforslag. - *Dirigenten* foreslo imidlertid en liten endring med bakgrunn i det LO-formannen sa i sitt sluttinnlegg. - Det er ingen grunn til å frita Høyres stortingsgruppe for sin medvirkning i påplussingen i forbindelse med jordbruksoppgjøret.

I 3. avsnitt står det: «Dette gjelder påplussinger både fra Arbeiderpartiet og fra mellompartiene.» *Dirigenten* vil foreslå at setningen lyder: «Dette gjelder påplussinger både fra Arbeiderpartiet og Høyre, og fra mellompartiene.»

VEDTAK: Forslaget til uttalelse om den økonomiske situasjon - med dirigentens forslag til tilføyelse, - ble vedtatt mot 1 stemme.

Til forslaget til uttalelse om industripolitikken var det fremmet en del endringsforslag.

Dirigenten opplyste at man i forbindelse med *Trygve Johnsens* endringsforslag har konferert med Jern og Metallarbeiderforbundets representanter, slik at forslaget er endret noe redigeringsmessig, og at det nå lyder:

«Denne mangel på å medvirke til sikring av industrien vil om kort tid kunne medføre en rasering av enkelte bransjer, f.eks. skipsbygging. Representantskapet vil understreke Stortingets ansvar for å sikre at industrien fortsatt opprettholdes som en av de viktigste bransjer i vårt land.»

Når det gjelder ordet «bransjer» i siste setning, ba *dirigenten* om fullmakt til å redigere inn ånden i forslaget i tilslutning til 3. avsnitt i forslaget til uttalelse.

VEDTAK: Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Fra *Lars Haavik* foreligger to forslag til endringer:

«Andre setning i 3. avsnitt, hvor det står: «Dette betyr at Stortinget allerede nå . . . osv.» strykes.

I stedet settes:

«Dette betyr at Stortinget nå må vedta at det umiddelbart settes i gang arbeid med bygging av aluminiumbedrift i Tyssedal, med utgangspunkt i tidligere planer, framlagt i St. prp. nr. 123 (1980—81). Stortinget må be Regjeringen legge fram ajourførte forslag til bevilgninger og andre nødvendige tiltak.»

VEDTAK: Sekretariatets forslag til tekst i 3. avsnitt ble vedtatt mot 5 stemmer.

Lars Haavik har fremmet følgende forslag til tilføyelse i nest siste avsnitt på side 2:

«Konferansen skal også rettes inn på diskusjon og utvikling av aksjonsformer som LO kan bruke i kampen mot rasering av ensidige industristeder, en kamp som også gjelder bosettingsmønsteret i Norge.»

VEDTAK: *Lars Haaviks* forslag til tilføyelse ble avvist mot 5 stemmer.

Lars Haavik har også fremmet et forslag som lyder:

«Representantskapet oppfordrer fagorganiserte i Oslo og omegn til å slutte opp om faneborgen organisert av

Odda og Oslo samorganisasjoner utenfor Stortinget 9.6. kl. 8.30. Spesielt oppfordres LOs sekretariat til å møte.»

Dirigenten opplyste at formannen i Oslo faglige samorganisasjon hadde gjort oppmerksom på at de har fattet vedtak som oppfordrer fagorganiserte i Oslo til å delta i en demonstrasjon foran Stortinget. De har imidlertid fått avslag av politiet på en vanlig demonstrasjon, men har fått tillatelse til en faneborg. Formannen i samorganisasjonen, Ivar Ødegaard, har også opplyst at det ser ut til å bli god tilslutning fra fagorganiserte med faner.

Dirigenten: - Jeg går da ut fra at du, Haavik, med disse opplysningene kan anse ditt forslag for unødvendig, eller kanskje for den saks skyld allerede imøtekommet.

Lars Haavik forlangte ordet til forretningsordenen, og sa at han på dette representantskapsmøte - i likhet med på forrige møte - irriterte seg over at dirigenten argumenterer for et forslag under voteringen. - Det er brudd på elementær fagforeningsskikk. - Det er helt flott det samorganisasjonen har gjort, men det jeg foreslår er at vi skal legge større styrke i det, for vi er et høyere organ enn Oslo samorganisasjon.

- Jeg mener derfor at vi skal vedta forslaget, og jeg synes også det er bra hvis vi sier at Sekretariatet lar seg representere i demonstrasjonen. Det er en skikkelig støtte til dem som demonstrerer.

Dirigenten sa at han bare hadde gitt informasjonen han hadde fått fra formannen i Oslo samorganisasjon om hva som var vedtaket der. - Det er derfor fra min side ikke ment å argumentere verken for eller imot.

Tor Halvorsen ba om ordet, og sa at denne aksjonen kom i stand etter et møte på hans kontor med representanter fra Odda Kjemiske Fagforening og Odda Samorganisasjon, sammen med Ivar Ødegaard og sekretæren i Oslo samorganisasjon. - Jeg har sendt skriv med kopi både til forbundet og til samorganisasjonen om at LO støtter aksjonen. Jeg har mottatt kopi av det rundskriv samorganisasjonen sendte ut til samtlige fagforeninger med henstilling om å slutte opp om demonstrasjonen med faner.

Dirigenten opprettholdt sitt forslag om at Lars Haaviks forslag var unødvendig, men at man voterte over forslaget, etter Lars Haaviks ønske.

VEDTAK: Dirigentens forslag ble vedtatt mot 3 stemmer.

Lars Haavik har også fremsatt følgende forslag:

«Representantskapet gir sin fulle støtte til den 3 dagers generalstreik som må gjennomføres i Sulitjelma.»

Dirigenten mente at det var vanskelig å stedfeste en generalstreik, og fremmet følgende forslag på vegne av LOs administrasjon:

«Representantskapet støtter den politiske demonstrasjonsstreik fagbevegelsen i Nordland i dag har gjennomført, til støtte for den kamp fagbevegelsen i Sulitjelma har reist for å bevare sitt lokalsamfunn.»

Dirigenten spurte Lars Haavik om man skulle ta en alternativ votering, eller om han kunne trekke sitt forslag til fordel for administrasjonens forslag.

Lars Haavik gjorde i den anledning merksam på at han trakk sitt forslag.

VEDTAK: Administrasjonens forslag ble enstemmig vedtatt.

Sidsel Bauck har fremmet følgende forslag:

«Det lages et debattopplegg om tariffpolitikk (inntektspolitikk, oppgjørsform, ny teknologi, arbeidstidsforkortelser, lavlønnsgaranti m.v.) som sendes grunnorganisasjonene i august.

Svarfrist settes så tidlig at resultatet kan behandles på representantskapsmøtet foran tariffrevisjonen.

Saksdokumentene sendes representantskapsmedlemmene på forhånd.

Navneforslag: «Solidarisk Lønnspolitikk».

Dirigenten foreslo at Sidsel Baucks forslag blir oversendt Sekretariatet.

VEDTAK: Det ble enstemmig vedtatt å oversende Sidsel Baucks forslag til Sekretariatet.

Arna Karlsson har fremmet et forslag om deltidsansatte med følgende ordlyd:

«Sekretariatet nedsetter en komité med representanter fra forbund som organiserer medlemmer som arbeider deltid. Komitéen skal se på de forhold og vilkår disse arbeidstakere har.

Der det viser seg at deltidsansatte har dårligere vilkår enn de øvrige arbeidstakerne, skal komitéen utforme forslag til felles krav som kan rette opp dette.»

Dirigenten foreslo at også Arna Karlssons forslag ble oversendt Sekretariatet.

VEDTAK: Arna Karlssons forslag ble enstemmig oversendt Sekretariatet.

Dirigenten takket for seg, og ga ordet til Tor Halvorsen.

AVSLUTNING:

Tor Halvorsen: - Vi har nå kommet til veis ende i dette representantskapsmøtet, og jeg vil gi uttrykk for at jeg synes vi har hatt et godt møte. Vi har hatt interessante diskusjoner, og hatt synspunkter som kan være viktige for fremtiden.

- Når det gjelder tidfesting av det ekstraordinære representantskapsmøtet, er det vel ting som tyder på at vi av hensyn til forbundenes behandling av tariffrevisjonen i 1984, kanskje bør ha det i slutten av året. Vi skal vurdere dette nærmere.

- Jeg vil til slutt takke for møtet, - ønske dere alle en riktig god sommer, og erklærer representantskapsmøtet for hevet.

NAVNELISTE

Følgende representanter møtte:

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Steinar Moe.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Magnus Midtbø, Arvid Haugan.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Arnfinn Nilsen, Reidun Johansen, Edmund Langnes, Magne Bakken, Endre Øygarden, Jan Engebretsen.

Norsk Barnevernpedagogforbund:

Bjørn Christiansen.

Norges Befalsforbund:

Arne Lindahl.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Anders Brevik, Arne K. Myklebust, Ingeborg Jacobsen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Kjell Martinsen, Frank Olsen, Knut Mansås, Willie Kristensen, Lars Eide, Ivar Johansen, Leif Engen.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Bjørn Sørensen.

Norsk Fængselstjenestemannsforbund:

Reidar Albertsen.

Norsk Grafisk Forbund:

Finn Erik Thoresen (observatør), Eva Midtskogen (observatør), Odd Aspeli (observatør).

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg.

Handel og Kontor i Norge:

Sidsel Bauck, Hilmar Olsen, Lilian Karlsen, Egil Bøckmann, Erling Hansen, Inger-Johanne Johansen, Dag Rune Mo.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:
Martin Tveiten, Gry Midle.

Norsk Jernbaneforbund:
Leif Thue, Jan Johansen, Ove Dalsheim.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:
Trygve Johnsen, Harald Hansen, Hammond Hovind, Finn Andersen,
Steinar Eidsvik, Kjartan Kvellestad, Juul Magne Melvold.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:
Olav Støylen, Birger Blomkvist, Henning Måredal, Helge Paulsen,
Erling Ask, Olav Fjærestad, Anna Låg.

Norsk Kommuneforbund:
Arnt Bækholt, Else Moe, Hedvig Molden, Aud Blattmann,
Ann M. Korsvik, Reidar Øwre.

Lensmannsetatens Landslag:
Velmar Langeland.

Norsk Lokomotivmannsforbund:
Hans Jørgen Olaussen.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:
Ruth Kolstad, Terje Kristiansen, Leif Lund, Svein Fjellheim, Rolv Svestad.

Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund:
Lars A. Myhre.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:
Arne Marthinsen, Oddvar Amundsen.

Postfolkenes Fellesforbund:
(Består av Den norske Postorganisasjon og Norsk Postforbund)
Anders Renolen, DNP, Odd Alnæs, DNP, Arthur Bauge, NP.

Norsk Sjømannsforbund:
Edvin Ramsvik, Willy Syversen, Bernt Midtbø, Olav Bjørklund.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:
Einar Engseth.

Skolenes Landsforbund:
Sverre Worum.

Norsk Sosionomforbund:
Lars Haavik.

Telefolkenes Fellesforbund:
(Består av Norsk Tele Tjeneste Forbund og
Telegrafmennesenes Landsforbund).
Tore Lundberg (NTTF), Olav Solheim (NTTF),
Viggo Bj. Kristiansen (TLF).

Norsk Tjenestemannslag:
Kirsti Billington, Petter Ersvær, Mons Erik Holtbakk, Eva Tilseth,
Tørris Markussen, Anne Lise Alstad, Jarle Lyng.

Norsk Transportarbeiderforbund:
Kai H. Finstad, Jahn O. Johansen, Odd Bach.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:
Anton Solheim.

FYLKENES REPRESENTANTER:

Akershus Fylke:
Normann Bråten.

Nordland Fylke:
Arna Karlsson.

Aust-Agder Fylke:
Birger Thorsen.

Oppland Fylke
Per Magne Kyseth.

Buskerud Fylke:
Roar Flaathen.

Oslo Fylke:
Ivar Ødegaard.

Finnmark Fylke:
Roald Kristiansen.

Rogaland Fylke:
Johnny Mageland.

Hedmark Fylke:
Leif Berg.

Sogn og Fjordane Fylke:
Magne Hauge.

Hordaland Fylke:
Ottar Fuhr Eriksen.

Telemark Fylke:
Rino Olsen.

Møre og Romsdal Fylke:
Dagfinn Aam.

Troms Fylke:
Ann Jorid Thingvold.

Nord-Trøndeland Fylke:
Terje Mogren.

Sør-Trøndelag Fylke:
Brit Kvaale.

Vest-Agder Fylke:
Magne Raamundsen.

Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Leif Haraldseth, Svein-Erik Oxholm, Harald Øveraas, Kåre Hansen, Lars Skytøen, Arthur Svensson, Einar Hysvær, Henrik Aasarød, Dagfinn Habberstad, Walter Kolstad.

Vararepresentanter til Sekretariatet:

Ole Knapp, Yngve Hågenesen, Jan Balstad, Roar Helgesen, Arne Løken, Rolf Hauge, Olaf Axelsen.

Statstjenestemannskartellet:
Nils Totland.

LOs Kvinnesekretær:
Evy Buverud Pedersen.

Fagorganisasjonens Funksjonærgruppe:
Inger Halvorsen.

Revisjonsutvalget:
Harry Jørgensen, Storm Lundberg, Rolf Kaldahl.

DISTRIKTSKONTORENE:

LOs Distriktskontor Arendal:
Arild Stokken.

LOs Distriktskontor Bergen:
Olav Lerø, Rolf Solberg Thorsen.

Vestfold Fylke:
Ragnar Hanson.

Østfold Fylke:
Jardar Hendricksen.

LOs Distriktskontor Bodø:
Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.

LOs Distriktskontor Drammen:
Thorbjørn Hagen.

LOs Distriktskontor Førde:
John Bjarne Hjelmeland.

LOs Distriktskontor Gjøvik:
Åge V. Nordby.

LOs Distriktskontor Hamar:
Gunnar Pettersen.

LOs Distriktskontor Kirkenes:
Leif Laurila.

LOs Distriktskontor Kristiansand:
Gudmund Gyberg.

LOs Distriktskontor Molde:
Johnny Røed.

LOs Distriktskontor Oslo og Akershus:
Øivind Hvattum.

LOs Distriktskontor Porsgrunn:
Harald E. Olsen, Gerhard Lunde Larsen.

LOs Distriktskontor Sarpsborg:
Rolf-Thore Hildebrandt.

LOs Distriktskontor Stavanger:
Erling Høiland.
Kåre Lunde, LO-kontoret, Kårstø.

LOs Distriktskontor Tromsø:
Svein Rasmussen.

LOs Distriktskontor Trondheim:
Rikard Haugen, Kjell Flønes.

LOs Distriktskontor Tønsberg:
Roar Løver.

LOs Administrasjon:

Gunnar Andersen, Tor Andersen, Tor Harald Berg, Artur Bruflat, Kai Ekanger, Knut Endreson, Sverre Englund, Bjørn Erikson, Svein Fjæstad, Arne Furubråten, Øistein Gulbrandsen, Oddvar Gøthesen, Ragnhild Hagen, Steinar Halvorsen, Harry O. Hansen, Arnold Johannessen, Solveig Johansson, Jan Olav Lajord, Leonard Larsen, Arnulf Leirpoll, Kjell Lien, Arne Lund, Sverre Mitsem, Knut Nilsen, Mirjam Nordahl, Ingunn Olsen, Terje Olsson, Børre Pettersen, Stein Reegård, Knut Ribbu, Kjell Samuelsen, Ulf Sand, Kaare Sandegren, Thorvald Stolttenberg, Arne G. Strangel, Sven Tjernshaugen, Eldar Trulsen, Richard Trælnes, Vesla Vetlesen, Kai Aagaard.

Samarbeidskomiteén DNA/LO:

Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Gunnar Berge.

Spesielt innbudte:

Tor Aspengren, Einar Strand, Parelius Mentsen.

Referent:

Berit Henriksen.

